

HÖRÜMÇƏKDƏKİ MÖCÜZƏ

HARUN YƏHYA

Mündəricat

Ön söz

Giriş

Hörümçəklərin ovlama üsulları

Sıçrayan hörümçəklərin xüsusiyyətləri

İpək möcüzəsi

Dizayn möcüzəsi torlar

Yaradılış möcüzəsi

Nəticə

Təkamül yanılması

Qeydlər

OXUCUYA

Bu kitabda və digər işlərimizdə təkamül nəzəriyyəsinin süqutuna xüsusi yer ayrılmasının səbəbi bu nəzəriyyənin hər cür din əleyhdarı olan fəlsəfənin təməlini meydana gətirməsidir. Yaradılışı və dolayısıyla, Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanın imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, bu nəzəriyyənin yalan olduğunu gözlər önünə gətirmək əhəmiyyətli imani bir vəzifədir. Bu əhəmiyyətli xidmətin bütün insanlığa çatdırılması isə zəruridir. Bəzi oxucularımız ola bilər ki, yalnız bir kitabımızı oxumaq imkanı tapa bilər. Bu səbəblə, hər kitabımızda bu mövzuya xülasə də olsa yer ayrılması uyğun hesab edilmişdir.

Qeyd edilməsi lazım olan başqa bir xüsüs də bu kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Yazıçının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri yönündə izah edilir və insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və yaşamağa dəvət edilirlər. Allahın ayələri ilə əlaqədar bütün mövzular oxucuda heç bir şübhə və ya sual buraxmayacaq şəkildə açıqlanmışdır.

Bu mövzuda istifadə edilən səmimi, sadə və səlis üslub isə kitabların hamı tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Bu təsirli və sadə izah sayəsində kitablar “bir nəfəsə oxunan kitablar” ibarəsinə tam uyğun gəlir. Dini qəti şəkildə rədd edən insanlar belə bu kitablarda bildirilən həqiqətlərdən təsirlənir və yazılanların doğruluğunu inkar edə bilmirlər.

Bu kitab və yazıçının digər əsərləri oxucular tərəfindən şəxsən oxuna biləcəyi kimi, qarşılıqlı söhbət şəraitində də oxuna bilər. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun, kitabları bir yerdə oxumaları mövzu ilə əlaqədar öz təfəkkür və təcrübələrini də bir-birlərinə ötürmək baxımından faydalıdır.

Bununla belə, yalnız Allahın razılığı üçün yazılan bu kitabların tanınmasında və oxunmasında iştirak etmək də böyük xidmətdir. Çünki yazıçının bütün kitablarında isbat və razı salıcı yön son dərəcə güclüdür. Bu səbəblə, dini izah etmək istəyənlər üçün ən təsirli üsul bu kitabların digər insanlar tərəfindən də oxunmasının təşviq edilməsidir.

Kitabların arxasına yazıçının digər əsərlərinin təqdimatının əhəmiyyətli səbəbləri vardır. Bu sayədə kitabı nəzərdən keçirən şəxs yuxarıda yazılan xüsusiyyətləri daşıyan və oxumaqdan xoşlandığını ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə sahib daha bir çox əsərin olduğunu görür, imani və siyasi mövzularda faydalana biləcəyi zəngin bir qaynağın mövcudluğuna şahid olacaq.

Bu əsərlərdə digər bəzilərinde görülən, yazıçının şəxsi qənaətlərinə və şübhəli qaynaqlara əsaslanan izahlara, müqəddəsata qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirilməyən üslublara, şübhəli və həmçinin incidici yazılara rast gələ bilməzsiniz.

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin İncəsənət fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bununla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının əsassızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 60 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığına Rəsulullahın (səv) möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Qurani-kərimin Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimizin (səv) xatəmül-ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün yayımlarında Qurani və Rəsulullahın sünnəsini özünə rəhbər etmişdir. Bu surətlə, inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını bir-bir ortadan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq son sözü söyləməyi əsas almışdır. Böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhüründən bu son sözü söyləmək niyyətinin duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün işlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-herseqovinaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnaq, uyğur, İndoneziya, Malay, benqal, serb, bolqar, Çin, Danimarka və İsveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər xaricdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanında dərinləşməsinə vəsile olur. Kitabları oxuyub araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanın fərqiində olar. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşünən insanların artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın görüş və fəlsəfələrin heç birini səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr də, ancaq romantik inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan götürülmüşdür. Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirliliyindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsile olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı bir maddi qazanc güdülür.

Bu həqiqətlər göz önünə gətirildikdə insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsile olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtmağın yerinə insanların zehinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aparmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olar. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox, yazıcının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi məlumdur. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə göründüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlamaq bilirlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarışıqlıqların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməli səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmağın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox büründüyü zülm, fəsad və qarışıqlıq mühiti diqqətə alındığında bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməsinin lazım olduğu aydındır. Əks halda, çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə 21-ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaq.

ÖN SÖZ

Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün və əbəs yerə yaratmadıq. Biz onları əsl həqiqət kimi yaratdıq, lakin çoxları bunu bilmir. (Duxan surəsi, 38-39)

Bəzi oxucular bu kitabı gördüklərində, kitabın mövzusunun onları çox maraqlandırmadığını düşünə bilirlər. Öz-özlərinə, kiçik böcək haqqında yazılmış kitabın həm onlara çox şey ifadə etməyəcəyini, həm də içində olduqları “intensiv temp” səbəbiylə bu cür kitaba ayıracaq zamanları olmadığını söyləyə bilirlər.

Buna qarşı eyni kəslər, bəlkə də iqtisadiyyatla ya da siyasətlə əlaqədar tədqiqat kitabını ya da romanı daha cazibədar və daha “faydalı” bilirlər. Ya da başqa mövzulardakı kitabların özlərinə daha çox fayda təmin edəcəyini zənn edirlər. Halbuki gerçək budur ki, hal-hazırda əlinizdə tutduğunuz kitab, onu oxuyan adama indiyə qədər oxuduğu bir çox kitabdan daha çox “faydalı” olacaq, ona daha çox xeyir təmin edəcək. Çünki bu kitab, hörümçək deyilən bu kiçik heyvanın xüsusiyyətləri haqqında təfərrüatlı məlumatlar vermək üçün yazılmış biologiya kitabı deyil. Kitab, hörümçəyi mövzu edər, lakin yönəltdiyi həyati gerçək və verdiyi mesaj son dərəcə əhəmiyyətlidir.

Bir açar kimi... Açar tək başına olduqca əhəmiyyətsiz görünənəldir. Onu daha əvvəl heç açar görməmiş, bu səbəbdən açar ilə kilid arasındakı əlaqədən xəbəri olmayan bir insana versəniz, əlindəki şeyi mənasız və işə yaramaz metal parçası olaraq görəcək. Halbuki bəzən açar, açdığı kilidin arxasındakı şeyə görə, dünyanın ən qiymətli şeylərindən biri ola bilər.

Bu kitab da, hörümçəyi tək başına mövzu olaraq yazmaq məqsədiylə deyil, onu “açar” olaraq istifadə etmək məqsədiylə yazılmışdır. Bu açarın açdığı kilidin arxasındakı gerçək işə, bir insan üçün bütün həyatı boyu qarşılaşacağı ən böyük gerçəkdir. Çünki bu gerçəyi təhrif etmək istəyən kəslərin ortaya atdığı təkamül nəzəriyyəsinin nə qədər əsassız nəzəriyyə olduğunu ortaya qoyur və insanoğlunun tarixin başından bu yana tapmaq üçün məşğul olduğu suallara cavab verir. “Mən kiməm? Mən və içində yaşadığım kainat necə var oldu? Həyatımın mənası və məqsədi nədir?” kimi bənzər həyati sualların gerçək cavabı, bəhs olunan kilidin arxasındakı gerçəkdir.

Cavab budur; insan və içində yaşadığı kainat, ən incə nöqtəsinə qədər tək Yaradıcı tərəfindən yaradılmışdır və Onun varlığını göstərmək, Onu ucaltmaq üçün vardır. Hər cür əskiklik və qüsurdan münəzzəh olan o Yaradıcı, üstün güc sahibi olan Allahdır. Allahın Quranda bildirdiyinə görə, insan varlığının yeganə məqsədi də, həm özünün, həm də kainatın bu yaradılmasını qavramaq və bütün bunların sahibi olan Allaha qulluq etməkdir.

Bu qavrayışı əldə etmək üçün səy lazımdır. Səyin əhəmiyyətli bir qismi, var olan hər şeyi müşahidə etmək, bunlar üzərində düşünmək və bunlardakı mesajı qəbul edə bilməkdir. Çünki var olan hər şey və xüsusilə təbiətdəki hər canlı, Allahın varlığını göstərən və xüsusiyyətlərini tanıdan “ayə”, yəni dəlildir. Allah, yaratdığı insanlara yol göstərmək üçün endirdiyi müqəddəs kitabımız Quranda bu “ayələr”ə belə diqqət çəkir:

Həqiqətən də, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birilə əvəz olunmasında, insanlara fayda verən şeylərlə yüklənmiş halda dənizdə üzən

gəmilərdə, Allahın göydən endirdiyi, onunla da ölmüş torpağı diriltiyi suda, Onun bütün heyvanatı yer üzünə yaymasında, küləklərin istiqamətinin dəyişdirilməsində və göylə yer arasında ram edilmiş buludlarda, başa düşən insanlar üçün dəlillər vardır. (Bəqərə surəsi, 164)

Diqqət yetirilsə, Quranda “ayə” olaraq göstərilənlər, bir çox insanın gözündə vərdiş etdikləri təbiət hadisələridir. Gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi, gəmilərin suda batmayıb üzmələri, yağışın torpağa həyat verməsi, küləklər və buludlar... Dövrümüzdə bir çox adam, bunların hamısının elmi şərhələrlə və mexaniki məntiq içində izah edildiklərini, bu səbəbdən heç bir təcəbbülendirici hal daşımadıqlarını düşünər. Halbuki elm, yalnız var olan çılpaq maddi həqiqəti təsvir etmir, buna qarşı heç vaxt “nə üçün” sualına cavab verə bilmir. Buna baxmayaraq, dünyaya hakim olan dinsiz cəmiyyət nizamının yaratdığı toplu cəhalət, insanları bu “ayələr” üzərində düşünməkdən, bunların arxasında çox ayrı mənalar olduğunu qavramaqdan uzaqlaşdırır. Necə ki, Quranda təbiətdəki bəhs olunan “ayələr”in yalnız “düşünə bilən birlik” tərəfindən görülmə biləcəyi bildirilir.

“Düşünə bilən birlik” üçün, əslində təbiətin hər parçası “ayə”, bir başqa sözlə gerçəyin önündəki qapıları açan açardır. Təbiət demək olar ki, sonsuz parçaya bölünə biləcəyi üçün, qapılar və açarların sayı da demək olar ki, sonsuzdur. Lakin bəzən tək bir qapını açmaq belə insanı həqiqətə çatdıra bilər. Təbiətin içindən çəkilib alınacaq tək bir parça, məsələn, tək bitki ya da tək heyvan haqqında düşünmək, insanı bütün kainatın mənasını qavramağa yaxınlaşdırır bilər. Məhz bu səbəblə, Quranda: **“Həqiqətən, Allah ağcaqanadı və (istər böyüklükdə, istərsə də kiçiklikdə) ondan da üstün olanı məsəl çəkməkdən utanmaz. İman gətirənlər bilirlər ki, bu, onların Rəbbindən gələn haqdır...”** (Bəqərə surəsi, 26)

Kiçik heyvan olan ağcaqanad qədər, yenə kiçik heyvan olan hörümçək də Allahın ayəsidir. Ağcaqanada insanların əksəriyyəti tərəfindən əhəmiyyət verilmədiyini kimi, ona da əhəmiyyət verilməz; amma “düşünə bilən birlik”, bu “ayələr”in daşdığı möcüzəni görür. Bu kiçik heyvanları “açar” qəbul edə bilər və Allahın yaratmasındakı möhtəşəmliyi görmək üçün açmaq lazım olan kilidi açar bilər.

Hörümçəklərin çox az insanlar tərəfindən bilinən təcəbbülendirici və heyranlıq verici xüsusiyyətlərini izah edən və bunu edərkən həmişə “necə” və “nə üçün” suallarını soruşan bu kitab, məhz bu məqsəd üçün yazılmışdır. Və sırf bu məqsəd səbəbiylə də, indiyə qədər oxuduğunuz bir çox kitabdan daha əhəmiyyətlidir. Çünki “düşünə bilən birlik”dən ola bilmək, insana digər hər şeydən daha çox lazımdır.

Göylərdə və yerdə olanların hamısını O, sizin xidmətinizə vermişdir. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır. (Casiyə surəsi, 13)

Ağıllı dizayn, yeni yaradılış

Kitabda qarşınıza Allahın yaratmasındakı mükəmməlliği vurğulamaq üçün istifadə etdiyimiz “dizayn” sözü çıxacaq. Bu sözün hansı məqsədlə istifadə edildiyinin doğru başa düşülməsi çox əhəmiyyətlidir. Allahın bütün kainatda qüsursuz dizayn yaratmış olması, Rəbbimizin əvvəl planladığı daha sonra yaratdığı mənasını verməz. Bilinməlidir ki, yerlərin və göylərin Rəbbi olan Allahın yaratmaq üçün hər hansı “dizayn” etməyə ehtiyacı yoxdur. Allahın hazırlaması və yaratması eyni anda olar. Allah bu cür əskikliklərdən münəzzəhdir. Allahın, bir şeyin ya da bir işin olmasını istədiyində, onun olması üçün yalnız “Ol!” deməsi kifayətdir. Ayələrdə belə buyrulur:

Bir şeyi yaratmaq istədikdə ona təkçə: “Ol!” deyər, o da olar. (Yasin surəsi, 82)

Göyləri və yeri icad edən Odur. O, bir işi yaratmaq istədikdə ona ancaq: “Ol!” – deyər, o da olar. (Bəqərə surəsi, 117)

GİRİŞ

Kafirlər isə Onun əvəzinə heç nəyə fayda verməyən, həm də özləri yaradılan, özlərinə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadir olmayan, öldürməyə, həyat verməyə və yenidən diriltməyə qüdrəti olmayanları özlərinə məbud götürdülər. (Furqan surəsi, 3)

Yer üzündə yüzlərlə cins hörümçək yaşayır. Bu kiçik heyvanlar bəzən yuvasının statistik hesablarını edə bilən inşaat mühəndisi, bəzən üstün dizaynlar edən daxili memar, bəzən fəvqəladə güclü və elastik iplər, öldürücü zəhərlər, əridici turşular istehsal edən kimyagər, bəzən də son dərəcə hiyləgər taktikalarla ovlayan ovçu olaraq qarşımıza çıxırlar.

Sahib olduqları saysız üstün xüsusiyyətlərə baxmayaraq, gündəlik həyatda kimsə hörümçəklərin nə qədər xüsusi yaradılmış varlıqlar olduğunu düşünmür. Bu əhəmiyyətsiz hesab edilən quruluşa görə, ətrafdakı hər şey kimi hörümçəklərin varlığının da təəccüblənəcək tərəfi yoxdur. Halbuki bu, son dərəcə səhv düşüncədir. Çünki təbiətdəki bütün canlılar kimi hörümçəklərin davranışlarını, məsələn, ovlama üsullarını, çoxalma şəkillərini, müdafiə etmə taktikalarını araşdırdığımızda, bu mövzuda təfərrüatlı məlumatlar əldə etdikcə heyrət oyandıran nümunələrlə qarşılaşırıq.

Təbiətdəki canlıların hamısı həyatlarını davam etdirə bilmək üçün ağıl tələb edən davranışlar göstərirlər. Qabiliyyət, bacarıq, üstün manevr qabiliyyəti kimi ifadələrlə adlandırılan biləcək bu davranışların ortaq xüsusiyyəti isə hər birinin mütləq surətdə ağıl tələb edən davranışlar olmalarıdır. Bir insanın ancaq öyrənmə, bacarıq və təcrübə kimi xüsusiyyətlərlə qazanacağı qabiliyyətlər, bu canlılarda ilk doğulduqları andan etibarən vardır. Kitabın sonrakı hissələrində təfərrüatlı olaraq nümunə veriləcək bu qabiliyyətlərin necə ortaya çıxdığı, canlıların bunları necə öyrəndikləri kimi suallar isə cavablandırılmalı olan suallardandır. Son dərəcə ağıllı planlar daxilində hərəkət edən, hesablama edərək ovlayan, lazım olduqunda kimya mühəndisi kimi davranaraq hansı vəziyyətlərdə nə kimi bir maddə çıxarması lazım olduğunu bilən bu canlılar, özlərini araşdıran elm adamlarını gerçək mənada təəccübləndiriblər. Belə ki, təkamülçü elm adamları da canlılardakı ağıl tələb edən xüsusiyyətlər qarşısında etiraflar etmişlər.

Təkamülçü elm adamı olmasına baxmayaraq Riçard Dokinz, “*Climbing Mount Improbable*” adlı kitabında hörümçəklərin davranışlarını “...təəccübləndirici və eyni zamanda zəka tələb edən hörümçək torlarına baxma fürsətimiz olacaq. Belə ki, şüursuz olmalarına baxmayaraq etdikləri işdə və onu necə etdiklərində zəka istifadə edilir” sözləriylə təyin edir. Əslində Dokinz bu sözləri nəticəsində təkamül nəzəriyyəsinin heç bir mexanizmi ilə şərh edilə bilməyən “heyvanlardakı şüur və ağıllı davranışların necə ortaya çıxdığı, bunun qaynağının nə olduğu” kimi suallarla qarşı-qarşıya qalır. Gerçəkdə “Canlılar bu zəkani necə əldə edirlər və bunu haralarda istifadə edəcəklərini necə öyrənirlər? Necə olub da ovlama taktikaları tətbiq edirlər?” kimi suallar təkamül nəzəriyyəsi müdafiəçilərinin açıq və qəti cavablar verə bilmədikləri suallardır.

Bu nöqtədə təkamülçülərin canlılardakı şüurlu və ağıllı davranışlara nə kimi iddialarla cavab verməyə çalışdıqlarının araşdırılması yerinə düşəcək. Bunu təkamülçülərin iddialarında istifadə etdikləri əhəmiyyətli terminin əslində nə mənanı verdiyini açıqlayaraq edək.

“Canlıların şüurlu davranışlarının necə ortaya çıxdığı” sualına cavab axtaran təkamülçülər “instinkt” anlayışını istifadə edərək mövzuya açıqlıq gətirməyə çalışırlar. Ancaq bu mövzuda

qəti olaraq müvəffəqiyyətsizdirlər. Instinktin mənası bir az dərin düşünüldüyündə bu gerçək açıqca görünür.

Təkamülçülər heyvanların fədakarlıq etmə, plan qurma, taktika irəli sürmə ya da qabiliyyətləri istiqamətində işlər görmə kimi ağıl və şüur tələb edən davranışları instinktləri sayəsində etdiklərini söyləyirlər. Əlbəttə ki, təkamülçülərin bunu söyləmələri yetərli deyil. Bu iddia ilə birlikdə, bu davranışların ilk olaraq ortaya necə çıxdığı, nəsil-dən-nəsilə necə keçdiyi, instinkt anlayışının canlılara ağıl və şüur qazandırmağı necə bacardığı kimi sualların cavablarını da vermələri lazımdır. Ancaq bu kimi suallara təkamülçülərin verə biləcəkləri qəti cavabları yoxdur. Buna dərhal bir təkamülçünün öz etirafını nümunə olaraq verə bilərik. Qordon Rateri Teylor təkamülçü genetik mütəxəssisidir. Instinktlərlə əlaqədar olaraq belə söyləyir:

Instinktiv davranış ilk olaraq necə ortaya çıxır və bir növdə irsi olaraq necə yerləşir deyə soruşsaq, bu suala heç bir cavab ala bilmərik. ¹

Bəzi təkamülçülərsə instinkt şərhilə bərabər bütün davranışların canlıların genlərində proqramlaşdırılmış olduğunu söyləyirlər. Ancaq bu vəziyyətdə bu proqramı edən və canlılara bunu yükləyən kim olduğu sualına cavab vermələri lazımdır. Ancaq təkamülçülər bu suala da cavab verə bilmirlər.

Nəzəriyyənin qurucusu olmasına baxmayaraq Çarlz Darvin bu mövzudakı çıxılmaz vəziyyətlərini; “Instinktlərin bir çoxu elə təəccübləndiricidir ki, onların inkişafı oxucuya bəlkə nəzəriyyəmi tamamilə yıxmağa yetər gücdə görünəcək.”² sözləriylə ifadə etmişdir.

Bura qədər izah edilənlərdə açıq şəkildə görüldüyü kimi instinkt kimi anlayışla canlıların şüurlu davranışlarına şərh gətirmək heç bir şəkildə mümkün deyil. Əlbəttə ki, canlıları proqramlaşdıran, onlara nələr edəcəklərini öyrədən güc vardır. Ancaq bu, nə ana təbiət olaraq adlandırılan təbiətin daşı torpağıdır, nə də balasını canı bahasına qoruyan, öz sürüsündən başqa bir canlıyı qurtarmaq üçün geri dönmə, düşməni aldatmaq üçün taktikalar tətbiq edən canlıların özləridir.

Bu xüsusiyyətlərin hamısını onlara verən, onları ağıllı davranacaqları, şüurlu hərəkət edəcəkləri şəkildə yaradan güc Allaha aiddir. Allah bütün təbiətdəki canlılarda saysız nümunəsini gördüyümüz ağılın tək sahibidir. Canlılara nələr etmələri lazım olduğunu ilham edən Allahdır.

Heç bir canlının davranışlarını təsadüflərlə, başqa hər hansı bir mexanizm ilə, ya da maraqlı anlayışlarla açıqlamaq mümkün deyil. Belə iddia yalnız yalan olacaqdır. Allah bunu ayəsində belə bildirir:

De: “Allahdan başqa yalvardığınız şəriklər haqda düşündünüzmü? Bir mənə göstərin görüm, onlar yer üzündə nəyi yaradıblar? Yoxsa onların göylərin yaradılmasında şərikliyi var?” Yaxud onlara bir kitab vermişik, onlar da ondakı dəlilə istinad edirlər? Xeyr! Zalımlar bir-birinə ancaq yalan vəd verirlər. (Fatir surəsi, 40)

Bu kitabda bəhs edilən canlı, yəni hörümçək də həm davranışları ilə, həm də sahib olduğu qüsursuz mexanizmlərlə təkamül nəzəriyyəsini tək başına yalanlayan, daha açıq ifadəylə “təkamül nəzəriyyəsini çökdürən” canlılardan biridir. Sonrakı səhifələrdə hörümçəyin yaradılışındakı təfərrüatlarda Allahın saysız möcüzəsi görülməyə, eyni zamanda arxasını

təsadüflərə s yk miŐ t kam l  zehniyy tin iŐin  d Őd y  vəziyyət də bir daha gözlər  n n  s ril c k.

HÖRÜMÇƏKLƏRİN OVLAMA ÜSULLARI

Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün və əbəs yerə yaratmadıq. Biz onları əsl həqiqət kimi yaratdıq, lakin çoxları bunu bilmir. (Duxan surəsi, 38-39)

İnsanların əksəriyyəti hörümçəkləri yalnız, ovlamaq üçün tor quran heyvanlar olaraq bilər. Bu əskik məlumatdır, çünki memarlıq və mühəndislik möcüzəsi olan bu torlar, hörümçəklərin ovlamaq üçün istifadə etdikləri tək üsul deyil. Hörümçəklər, tor hörməklə bərabər ovlamaq üçün son dərəcə təəccübləndirici taktikalar da istifadə edərlər.

Kəmənd ataraq ovlayan hörümçək

Hörümçək növləri içində ən maraqlı ovlama üsullarından birinə “Bolas” hörümçəklərində rast gəlinir. Dr. Görç hörümçəkləri araşdıran mütəxəssisdir və Bolas hörümçəkləri üzərində apardığı təfərrüatlı tədqiqatlar nəticəsində bu hörümçək növünün ovunu kəməndlə tutduğunu müşahidə etmişdir.

Bolas hörümçəyinin ovlaması iki mərhələli olaraq reallaşır. İlk mərhələdə hörümçək, ucunda yapışqan olan bir ip hazırlayıb pusquda durar. Bu yapışqan ip daha sonra kəmənd kimi istifadə ediləcək. Bu zaman hörümçək ovunu özünə çəkmək üçün çox xüsusi kimyəvi maddə də yayar. Bu, diş güvələrin erkəklərini cütləşməyə çağırmaq üçün ifraz etdikləri “feromon” adlı maddədir. Saxta çağırışa aldanan erkək güvə qoxunun gəldiyi qaynağa doğru yönələr. Hörümçəklərin görmə duyğusu son dərəcə zəifdir, ancaq güvənin uçarkən çıxardığı titrəşmələri qəbul edə bilirlər. Bunun sayəsində hörümçək ovunun özünə doğru yaxınlaşdığını hiss edər. Burada diqqət çəkici olan Bolas hörümçəyinin demək olar ki, kor olduğu halda havada asılı dayanaraq düzəltdiyi kəməndin köməyiylə, uçan canlıyı tuta bilməsidir.

“*Strange Things Animals Do*” adlı kitabda Bolas hörümçəyinin ovlama şəkli, kovboyun kəmənddən istifadə etməsinə bənzədilir. Kitabda yer alan sətirlərdən bir hissəsi belədir:

*Hörümçək ipək kimi kəmər hörər və bunun sonuna ağırlıq qoyar, ağır yapışqan qarışıq. Beləcə silahı, kovboyun kəməndini xatırladır. Daha sonra bu kəməndi öndəki iki cüt ayağına alar və bu öndəki iki ayaq qol vəzifəsini yerinə yetirər. Bir güvə uçduqunda kəməndini atar. Yapışqanlı ağır qismi havada uçuraraq tam böcəyin bədəninin üzərinə vurur və yapışqanlı maddə böcəyin üstünə yapışar, güvə içəri çəkilər və Bolas hörümçəyi onu yuxarıya doğru sarar.*³

Qoxuya aldanan qurbanın yaxınlaşmasıyla birlikdə ovdakı ikinci mərhələ başlayar. Hörümçək ayağını geriye çəkərək hücum mövqeyinə keçər və birdən insan gözünün tuta bilməyəcəyi sürətlə kəməndini yelləyər. Güvə ipin ucundakı yapışqan topa yapışar. Hörümçək ovunu yuxarı çəkər və dərhal onu iflic edəcək dişləməsini reallaşdırar. Ardından ifraz etdiyi

xüsusi ipəklə güvəni bürüyər. Bu ipəyin xüsusiyyəti qidasını uzun müddət təzə saxlaya bilməsidir. Beləcə hörümçək ovunu, daha sonra yemək üçün təzə şəkildə saxlayar. Eyni kitabda yazar Bolas hörümçəyinin bu planlı hərəkətini belə dəyərləndirir:

Elm adamları hörümçəyi kiçik heyvan olaraq görürlər. Amma nə öyrədilmiş suiti, nə də it ya da pələng və meymun hətta kovboy belə bu kiçik görülən heyvanın etdiyi işi edə bilməyəcək.⁴

Görüldüyü kimi, Bolas hörümçəklərinin ovlama texnikaları son dərəcə bacarıq tələb edən, hətta çalışaraq təcrübə qazanılması zəruri olan fəaliyətlərə əsaslanır. Bu əməliyyatlar mərhələ-mərhələ araşdırılsa hörümçəyin etdiklərinin çətinliyi daha dəqiq ortaya çıxacaq. Bunu “Bolas hörümçəyi ovlamaq üçün nələr etmək məcburiyyətindədir?” sualının cavabına baxaraq görək:

Hörümçəyin ipin ucunda yapışqan top hazırlaması...

Başqa böcəyin erkəyini çəkə bilmək üçün o böcəyin dişisinin ifraz etdiyi qoxunu bədənindən çıxarması və ifraz etməsi...

Ovuna, insan gözünün belə tuta bilməyəcəyi sürətlə kəmənd ata bilməsi...

Kəməndi ovuna tuşlayaraq onu tutması...

Son olaraq da ovunu müəyyən müddət təzə saxlaya biləcək xüsusiyyətlərə sahib ipəklə qablaşdırması lazımdır.

Yaxşı, Bolas hörümçəyi necə olur bu qədər ağıllı plan çərçivəsində hərəkət edir? Plan qurmaq ancaq mühakimə qabiliyyəti olan varlıqlara, yəni insana xas xüsusiyyətdir. Bununla yanaşı hörümçək bunları düşünməsinə təmin edəcək tutumda beyinə də sahib deyil. Elə isə bu cür təəccüblü xüsusiyyətlərə sahib ovlama texnikasını necə əldə etmişdir? Bu sual elm adamlarının hələ də cavablandırmağa çalışdığı sualdır.

Təkamülçülərə görə, hörümçəklər bütün xüsusiyyətlərinə təsadüfən sahib olmuşlar. Təsadüfən kəmənd düzəltməyə qərar vermiş, təsadüfən o kimyəvi maddəni çıxarmış və güvənin diqqətini çəkməsi lazım olduğunu bilmiş, yenə təsadüfən kəməndi tuşlaya biləcək qabiliyyət qazanmışdır. Kəməndlə ovlamaq üçün lazımlı olan digər xüsusiyyətlərin hamısı da həmişə təsadüflərlə ortaya çıxmışdır. Belə təsadüflərə əsaslanan iddiaların yalnız ssenaridən ibarət olduğu, heç bir elmi və məntiqi tərəfi olmadığı açıqdır. Təkamülçülərin ssenarilərinin elmdən nə qədər uzaq olduğunu daha yaxşı görə bilmək üçün biz də bütün qeyri-mümkünlüklərinə baxmayaraq ssenari quraq:

Ssenari: Uzun illər əvvəl, digər hörümçəklər kimi tor qura bilmədiyini anlayan bir hörümçək ətrafını diqqətlə müşahidə etməyə başlayar. Bir gün dişi güvələrin kimyəvi maddə ilə erkəklərini necə cəlb etdiklərini fərq edər. Güvələri tuta bilmək üçün eyni maddəni çıxarmalı olduğunu düşünər və bədənində öz-özünə kimya laboratoriyası quraraq bu maddəni çıxarmağı bacarar. Amma problemi hələ bitməmişdir. Çünki erkək güvələri tuta bilmədiyi müddətcə onları özünə çəkməsinin mənası yoxdur. O sırada ağına başqa bir fikir gəlir və çıxardığı ipləklə gürz-kəmənd qarışığı silah düzəldər.

Lakin bu silahı düzəltmək də tək başına yetərli olmayacaq. Ovu ilk yaxınlaşdığı anda, torunu ona isabət etdirə bilməzsə, bütün əməkləri boşa gedəcək və acından öləcək. Amma belə olmaz və ovunu tutar, sonunda mükəmməl ovlama texnikası tapmağı “bacarmışdır”. Daha sonra bu texnikanı bütün təfərrüatlarında heç bir əskiklik olmadan digər hörümçəklərə öyrətməsi lazım olduğunu düşünər və özündən sonra gələcək nəsillə də bu məlumatları bir şəkildə ötürməyin yolunu tapar.

Görüldüyü kimi bunlar çox açıq ssenarinin parçalarıdır. Ancaq ssenarinin yazılmış olması yetərli deyil. Bir də bu xəyali ssenarinin reallaşması təmin edilməlidir. Bunun üçün də yenə xəyali ssenarinin içindəki müxtəlif xəyali alternativləri düşünək.

1. Xəyali alternativ: *Təkamülçülərin güc olaraq xarakterizə etdikləri “ana təbiət”, yəni ağac, çiçək, səma, su, yağış, günəş və s. kimi təbiətdə hökm sürən bütün güclər ortaq şəkildə hərəkət edərək özlərinə mükəmməl işləyən sistem qurmuşlar. Bu sistem içində də Bolas hörümçəyini unutmamışlar və ona da yaxşı ov texnikası qazandırmışlar!*

2. Xəyali alternativ: *Yenə təkamülçülərin güc olaraq xarakterizə etdikləri kor təsadüflər bütün ovçulara olduğu kimi Bolas hörümçəyinə də kömək etmişlər və bu xüsusiyyətləri qazanmasını təmin etmişlər..*

Əlbəttə ki, bunlar da geniş təxəyyülün məhsulu olan ssenarilərdən başqa bir şey deyil. Bu geniş təxəyyülün sahibi isə təkamülçü elm adamlarıdır. Sualın əsl cavabına keçmədən əvvəl bu ssenarilərin nə dərəcə məntiqsiz və etibarsız olduqlarını araşdıraq:

Bolas hörümçəyinin kimya mühəndisi olmadığı açıqdır! Bir hörümçək güvənin ifraz etdiyi maddələri araşdırıb, bunların kimyəvi analizini edib, daha sonra da bu maddənin eynisini öz bədənində şüurlu olaraq istehsal edə bilməz. Bunu iddia etmək, ağıl, məntiq və elmlə tamamilə ziddiyyət təşkil etmək deməkdir.

Güvənin ifraz etdiyi kimyəvi maddənin hörümçək üçün ovlama xaricində heç bir istifadə sahəsi yoxdur. Hörümçək bu ifrazat vəzilərinə təsadüfən sahib olsa belə, eyni zamanda güvənin ifraz etdiyi ifrazat ilə öz ifrazatı arasındakı bənzərlikləri də bilməli və bu bənzərliyi analiz edərək öz lehinə istifadə etməyi düşünmə bilməlidir.

Hörümçəyin güvənin çıxardığı maddənin xüsusiyyətlərini bir şəkildə “öyrəndiyini”, bu xüsusiyyətləri öz lehinə istifadə etməyi “düşündüyünü” fərz etsək belə, bu səfər də lazımlı maddəni çıxara biləcəyi fiziki dəyişikliklərə sahib olması lazım olacaq. Heç bir canlının öz istəyiylə bədənində hansısa orqan ya da kimyəvi istehsal hazırlaya bilən sistem əlavə etməsi mümkün deyil. Bir hörümçəyin belə bir şey edə biləcəyini nəinki iddia etmək, düşünmək belə məntiq ölçülərindən tamamilə kənara çıxmaq olacaq.

Hər nə qədər qeyri-mümkün olsa da, bütün bu saydığımız xüsusiyyətlərə hörümçəyin təsadüfən sahib olduğunu düşünək. Bu səfər də hörümçəyin güvəni tuta biləcəyi kəməndi düzəltməyi “düşünməsi”, kəməndi “hazırladıqdan” sonra kəməndi düzəldəcəyi ipi öz istəyi ilə çıxara bilməsi lazımdır.

Görüldüyü kimi, Bolas hörümçəyinin sahib olduğu xüsusiyyətlər təfərrüatlı şəkildə araşdırıldığında, təməli təsadüflərə əsaslanan təkamül nəzəriyyəsinin nə qədər gülməli iddia olduğu daha yaxşı aydın olar. Təsadüflərin yuxarıda saydığımız xüsusiyyətləri, yəni düşünmə, plan qurma və dizayn qabiliyyətlərini bir hörümçəyə qazandırmayacağı, bundan əlavə hörümçəyin bütün bunlara zaman içərisində öz-özünə sahib ola bilməyəcəyi açıqdır. Bunu görə bilmək üçün uzun düşünməyə, araşdırmalar etməyə ehtiyac yoxdur. Bir az sağlam ağıldan istifadə edərək düşünmək bu açıq-aşkar gerçəyi görə bilmək üçün yetərli olacaq.

Nəticə olaraq təkamülçülərin ssenarilərinin etibarsız olduğu ortadadır. Geriyə yalnız gerçək qalmışdır: Bəhs olunan vəziyyət xüsusi bir yaradılışı tələb edir. Allah, bütün canlıları, bitkiləri, heyvanları, bəcəkləri yaradandır. Allah üstün qüdrət, elm, ağıl və hikmət sahibidir:

O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır. (Sad surəsi, 66)

Səhrada yaşaya bilmək üçün qapı tələsi

Bir çox canlı üçün səhra iqlimi öldürücü dərəcədə isti olur. Ancaq bəzi canlılar bu istiliyə baxmayaraq səhrada həyatlarını davam etdirə biləcəkləri qabiliyyətlərə sahibdirlər. İstər ovlama şəkilləri, istər bədən quruluşları, istərsə də davranış formaları səhra mühitində rahatlıqla yaşamalarını təmin edər. Bu kitabın mövzusu olan hörümçəklərin bir növü də, səhrada yaşamaq üçün lazımlı olan xüsusiyyətlərə sahibdir. “Qapı tələli hörümçək” adı verilən bu canlı, səhra zəmininə etdiyi və istiliyə qarşı izolyasiya etdiyi yuvasında həm istidən qorunar, həm də bu yuvanı ovunu tutmaq üçün tələ olaraq istifadə edər.

Hörümçək ilk olaraq torpağı qazaraq oyuq açar. İfraz etdiyi xüsusi maye ilə torpaq parçacıklarını birləşdirərək düzəltdiyi tunelin içini suvayar. Bu əməliyyat, yuvada meydana gələ biləcək çökmələrə qarşı divarları gücləndirər. Daha sonra yuvanın içini də ifraz etdiyi ipəklə örtər. Bu suvama üsulu dövrümüzün strukturlarında da istifadə edilən istilik izolyasiyası üsullarına bənzəyir. Bunun sayəsində yuvanın içi yüksək səhra istiliyinə qarşı izolyasiya edilmiş olar.

Yuvanın ikinci xüsusiyyətinin isə tələ olduğunu ifadə etmişdik. Hörümçək ifraz etdiyi ipəklə yuvanın girişinə qapaq düzəldər. Bu qapağın bir kənarı möhkəm ipək rəzəylə yuvaya bağlı olduğundan sanki qapı olaraq istifadə edilər. Bu qapı eyni zamanda hörümçəyin ovlarından gizlənməsini də təmin edir. Hörümçək, ipək qapının üzərini çör-çöp və torpaq ilə kamuflyaj edər. Daha sonra yuvanın xaricindən içinə doğru, yarpaqların altından gərgin ipliklər çəkər. Yuvaya yaxınlaşan böcək yarpaqlara və ya torpağa basdığında, zəminin altında olan iplikləri titrəşdirər. Bu titrəşmələr sayəsində yuvanın içindəki hörümçək ovunun yaxınlaşdığını bilər. Bütün bu sistemi qurduqdan sonra hörümçək, yuvasına girib ovunu gözləməyə başlayar.

Qapı tələli hörümçəklər düzəldikləri yuvada 10 il boyunca yaşaya bilirlər. Bütün ömrünü bu qaranlıq tuneldə keçirən hörümçək demək olar ki, heç çölə çıxmaz. Ovunu tutmaq üçün qapağı açdığında belə, arxa ayaqlarını yuvadan çıxarmaz. Əgər yuvanın qapısı çubuqla açılarsa, hörümçək yuvanın ağızına gələr və qapını bağlamaq üçün böyük səy göstərər. Dişilər yuvalarından heç çıxmazkən, erkək hörümçəklər yalnız dişini axtarmaq üçün yuvalarını tərk edirlər. Dişi hörümçəklər balalama zamanı, qapağı ifraz etdikləri ipəklə yuvanın ağızına qaynudaraq girişini möhkəmcə bağlayarlar. Belə bir vəziyyətdə ana hörümçəyin bir il ərzində heç çölə çıxmada yuvada qala bildiyi müşahidə edilmişdir.

Qapı tələli hörümçək gecələri ovlayar, gündüzləri isə yuvasının qapısını möhkəmcə bağlayar. Gecə olduğunda hörümçək qapını aralayıb havanın tam qaralıb-qaralmadığını nəzarət edər. Əgər gecə olmuşsa qapağı aralayıb ön ayaqlarını çölə uzadar. Saatlarla bu mövqedə gözləyər. Hörümçək xüsusilə qarışqalar yaxınlaşan kimi ildirim sürətiylə bunların üzərinə atlayar və onları yuvasındakı tunele doğru sürüyər. Qapaq isə öz ağırlığıyla bağlanar.

Şübhəsiz, yuxarıda izah edilən həyat üçün öyrənmə, istehsal qabiliyyəti kimi zəka tələb edən bəzi qabiliyyətlər zəruridir. Yoxsa hörümçək yüksək istiliyə qarşı izolyasiyanı, qumun içinə kamuflyaj etməyi “təsadüfən” ya da öz-özünə çalışaraq, sınaqaraq öyrənə bilməz. Hələ

hörümçək tunelini düzəltməyə başlamadan, içini istiliyə qarşı qorumalı ipəklə izolyasiya edərək, eyni ipəklə yuvaya qapaq düzəldəcəyini, beləcə düşmənlərindən gizlənilib ovlamaq üçün qüsursuz tələyə sahib olacağını, balalarını bu ipəklə örtülü yuvada təhlükəsizlikdə doğa biləcəyini “bilir”. Əks halda ilk ortaya çıxan qapı tələli hörümçək səhra mühitində ya istidən ya da aclıqdan öləcək. Bu da növünün sonu deməkdir.

Bundan əlavə hər yeni doğan hörümçək, həmişə bu şəkildə hərəkət edir. Eyni şəkildə yuva qurur, eyni şəkildə bəslənir. Bu səbəbdən ilk hörümçəyin bu təəccübləndirici xüsusiyyətlərə sahib olması yetərli deyil, bir də bütün məlumatları gələcək nəsillərə də ötürə bilməsi lazımdır. Bu isə ancaq və ancaq bu məlumatların hörümçəyin genlərinə yerləşdirilməsi ilə ola bilər. Bütün bu məlumatlardan sonra qarşımıza yenə bir-birinə bağlı suallar çıxır. Qapı tələli hörümçək bu xüsusiyyətlərə necə sahib olmuşdur və bu məlumatları genlərinə kim yerləşdirmişdir?..

Təkamül nəzəriyyəsi müdafiəçilərinin instinkt, xəyali mexanizmlər, təsadüflər, ana təbiət kimi anlayışlar ilə şərh gətirməyə çalışdıqları bu ağıllı davranışların, plan qurma qabiliyyətinin, taktika tapma və tətbiq etmə kimi xüsusiyyətlərin, qüsursuz bədən dizaynının gerçəkdə tək şərhə vardır. Bu canlılar hər cür məlumata sahib olan üstün güc sahibi tərəfindən yaradılmışlar. Bütün canlılara sahib olduqları qabiliyyətləri verən, yəni onları bütün xüsusiyyətləri ilə birlikdə yaradan Allahdır. Allah bənzərsiz elmin sahibidir.

Aldatma ustası hörümçək

Zənn edildiyinin əksi olaraq bir çox hörümçək cinsi tor hörmədən ovlayar. Ovunu tor hörmədən tutan hörümçək cinslərindən biri “*misumenoides formosige*” adlı hörümçəkdir. Bu hörümçəklər, çiçəklərin içində özlərini kamuflay edərək, çiçəyə qonan arıları ovlayaraq bəslənirlər.⁷

Misumenoides formosiges, sahib olduğu rəng dəyişdirmə xüsusiyyətini istifadə edərək çiçəyin sarı və ya ağ rənglərinə uyğunlaşma göstərir. Ayaqlarını da çiçəyin ortasına, mükəmməl şəkildə gizləyər və ovunu gözləyər.⁸ Ancaq hörümçəyin sahib olduğu rəng ilə üzərində dayandığı çiçək tamamilə eynidir. Hörümçəyi çiçəkdən ayıra bilmək üçün son dərəcə diqqətli şəkildə baxmaq lazımdır.

Hörümçəyin pusquda durduğu çiçəyə qonan arı bir müddət sonra, çiçəyin içindəki nektarı əmmək üzrə hərəkətə keçər. Ancaq tam bu əsnada, hörümçək arını uzun ayaqlarıyla yavaşca sarıb, sonra ani bir hərəkətlə arını başından soxar və zəhərini birbaşa arının beyninin içinə inyeksiya edər və daha sonra da ovunu yeyər. Hörümçək çiçəyin üzərində o qədər ustaca kamuflay olmuşdur ki, bəzən kəpənək və ya arı heç fərqi olmadan hörümçəyin üzərinə belə qonar.

Görəsən hörümçək bu rənglərə sahib olmağa özümü qərar vermişdir? Çiçəyin quruluşunu araşdırıb eyni rəngləri, tonları öz üzərinəmi köçürmüşdür? Hörümçəyin belə bir qabiliyyətinin olmadığı açıqdır. Bir neçə sinir düyünü xaricində, düşünməsini təmin edəcək beyni belə yoxdur. Bundan əlavə hörümçək rəng korudur; yəni hörümçək nə sarını, nə də çəhrayını ayıra bilər. Bildiyini fərz etsək belə, gördüyü rəng ilə öz rəngini tonları belə eyni olacaq hala gətirməyi öz-

özünə bacarması, bunun üçün bədənində sistemlər qurması mümkün deyil. Hörümçəyə rəng ayrı-seçkiliyi və istehsalı etdirən üstün güc sahibi olan Allahdır.

Çiçək və hörümçəyin bir-birlərinə uyğun olaraq, eyni rəngdə yaradıldıkları çox açıqdır. Sanki bir rəsm üzərində ortaq boya və fırçadan istifadə edilərək düzəlmiş iki fərqli fiqur kimi bir-birləriylə eyni rəngdə və eyni tonda olmaları təsadüf kimi nağılla açıqlana bilməyəcək qədər qüsursuz uyğunlaşmadır.

Nərdivan tor quraraq ovlamaq

Hörümçək torları bir çox canlı üçün qəti ölümlə nəticələnən tələlərdir. Ancaq bu ölümcül tələni aşa bilən canlılar da vardır. Məsələn, normal hörümçək toru pərvanə böcəyinə qarşı təsirsiz qalar. Çünki pərvanə böcəyinin bədənini örtən tozlar torun yapışqan qismini təsirsiz hala gətirir. Böcək də bu xüsusiyyəti sayəsində tordan asanlıqla xilas olar.

Ancaq pərvanə böcəkləri də normal torlardan fərqli quruluşa sahib olan bəzi torlara qarşı çarəsizdirlər. Tropik bölgələrdə yaşayan “*scoloderus*” adlı hörümçəyin toru digərlərindən fərqli olaraq ağcaqanad kağızına bənzəyən quruluşdadır. Bunun sayəsində *scoloderus* pərvanə böcəyini rahatlıqla tutar. *Scoloderus* növü hörümçəklər bir metr uzunluğunda, 15-20 sm. genişliyində, nərdivan formasında torlar qurarlar. Pərvanə böcəkləri tutulduqları bu uzun torlardan aşağı düşürlər. Bu uzun sürən eniş əsnasında yapışqan tora ilişmələrini əngəlləyən pulların demək olar ki, hamısını itirərək sonunda *scoloderus*un tələsinə düşürlər.

Görüldüyü kimi bu hörümçək növü də digərlərindən çox fərqli ovlama şəklinə malikdir. Bu növün ovlamasında diqqət çəkən də hörümçəyin qurduğu torun ovlayacağı böcəyi tuta biləcəyi xüsusiyyətlərdə olmasıdır. Digərlərindən fərqli tor quruluşuna sahib olan bu hörümçək növü də, Allahın yaratma sənətinin sərhədsizliyini göstərən dəlillərdən biridir.

Tor atan hörümçək: *Dinopis*

Canavar üzlü hörümçək və ya elmi adıyla “*dinopis*”in çox fərqli və təəccübləndirici ovlama qabiliyyəti vardır. Bu hörümçək sabit tor qurub ovunu gözləmək yerinə, kiçik lakin son dərəcə üstün xüsusiyyətlərə sahib tor hörər və bu toru ovunun üzərinə atar.⁹ Ardından ovunu bu tor ilə yaxşıca sarıyar. Tutulan böcəyin edə biləcəyi bir şey yoxdur. Tor o qədər mükəmməl tələdir ki, böcək çırpındıqca tora daha çox dolanar. Daha sonra hörümçək qidasını mühafizə edə bilmək üçün ovunun üzərini yeni ipliklərlə bağlayaraq onu bir mənada “paketləyər”.

Görüldüyü kimi hörümçəyin ovunu tutması plan daxilində reallaşır. Bu ovlama şəklinə uyğun toru hazırlamaq (böyüklük, şəkil, möhkəmlilik və s.), ortaya çıxan dizaynı istehsalə keçirə bilmək, daha sonra lazım olacaq xüsusiyyətləri hazırlamaq, məsələn, torun ovu əhatə edəcək xüsusiyyətlərə sahib olmasını təmin etmək kimi əməliyyatlar əlbəttə ki, zəka tələb edən əməliyyatlardır. Bununla yanaşı hörümçəyin qurduğu torun strukturca xüsusiyyətləri araşdırıldığında da son dərəcə qüsursuz quruluş ilə qarşılaşılacaq.

*Dinopis*in toru tam mənasıyla dizayn möcüzəsidir. Yalnız istifadə etdiyi ipliğin kimyəvi quruluşu belə tək başına möcüzədir. Hörümçəyin qurduğu toru istifadə etmə texnikası da olduqca maraqlıdır. Hörümçək ovunu gözləyərkən, torun görünüşü çubuqlardan düzəldilmiş dar qəfəsə bənzəyər. Lakin bu zərərsiz görünüş gerçəkdə aldatmadır. Hörümçək, ovunu tutmaq üçün hərəkətə keçdiyində, toru ayaqlarıyla xaricə doğru gərər və bu şəkildə xilas olması qeyri-mümkün ölüm qapanı ortaya çıxar.

Yaxşı, istər mexaniki dizayn, istər kimyəvi quruluş olaraq bu qədər mükəmməl olan toru hörümçək necə qura bilmişdir? Dizayn tələb edən işləri -nə qədər sadə olursa olsun- etmək asan deyil. Hər biri üçün ayrı plan və təcrübəyə ehtiyac vardır. Buna belə də nümunə verə bilərik.

Hörümçəklərin qurduqları torlar təsvir edilərkən ümumiyyətlə “krujeva kimi” ifadəsi istifadə edilər. Bu səbəblə hörümçəklərin torlarıyla sanki krujeva hördüklərini söyləmək səhv olmayacaq.

Hər hansı bir adamın əlinə krujeva hörmək üçün istifadə edilən alətlərdən birinin (biz, iynə və s.) və krujeva ipinin verildiyini düşünək. Heç bir təcrübəyə sahib olmayan bu insandan, tək bir səfərdə krujevadan əsərlər ortaya çıxarması gözlənilə bilərmi? Ya da bir krujeva örtüyünün təsadüfən atılmış düyünlər nəticəsində ortaya çıxdığı düşünülə bilərmi? Əlbəttə xeyr.

Bu, gerçəyə çatmaq üçün istifadə edilən son dərəcə sadə məntiq hörgüsüdür və açıq gerçəyi əks etdirir. Bir dizayn öz-özünə ortaya çıxma bilməz, çünki bir dizaynın ortaya çıxması üçün ağıl, qabiliyyət və məlumat axını zəruridir. Əgər bir canlı, ağıl tələb edən dizaynlar edir, üstəlik də bu dizaynı qüsursuz istehsalat keçirirsə bu canlı “ağıllı” deməkdir. Ancaq bir böcəyin ağıl sahibi olduğu, düşünə bildiyi, dizaynlar etdiyi kimi düşüncənin qəbulu mümkün deyil. Bu səbəbdən bu böcəyə sahib olduğu ağıl verən, yəni onu idarə edən, etdiklərini ona öyrədən güc vardır. Bu güc böcəyi yaradan Allahın bənzəri olmayan gücüdür.

Hörümçək nümunəsində də görüldüyü kimi bütün canlıları Allahın yaratdığı çox açıq gerçəkdir. Ancaq təkamülçülər bu açıq gerçəyi görməzlikdən gəlib, ehtimallar üzərində hərəkət edirlər. Nəzəriyyələrinə olan kor-koranə bağlılıqları onları anlamaz, görməz, eşitməz hala gətirmişdir. Açıq-aşkar olan gerçəyi belə görə bilməyəcək, gördükləri və anladıkları halda qəbul edə bilməyəcək hala gəlmişlər.

Təkamülçülərin iddia etdiyinə görə, *Dinopis* əvvəlki səhifələrdə xüsusiyyətlərini izah etdiyimiz torunu təsadüfən hörmüş, yenə təsadüfən bunu istifadə etməyi kəşf etmişdir. Belə bir şeyin qeyri-mümkün olduğunu hər ağıl sahibi insan asanlıqla fərq edəcək. Ancaq biz bütün qeyri-mümkünlüyünə baxmayaraq bunun mümkün olduğunu və təsadüfən ortaya çıxan ilk *Dinopisin* bir şəkildə torunu hörməyi bacardığını düşünək. (Dinopisin necə ortaya çıxdığı, torunu hörməsini təmin edən kimyəvi maddələrin bədənində necə meydana gəldiyi kimi sualları göz ardı edərək bu fərziyyə ilə hərəkət edirik.) O zaman bu sualların cavablandırılması lazımdır; təsadüfən hörülən ilk tordan sonra ikinci, üçüncü torlar necə hörüldü? Hörümçək təsadüfən qurduğu toru hər səfərində başdan necə etdi? Doğan hər yeni hörümçək krujeva kimi bir tor hörməyi, üstəlik də digərlərindən fərqli xüsusiyyətlərə sahib tor hörməyi, bunu ovunun üzərinə atması lazım olduğunu haradan bilirdi?

Bu sualların tək cavabı vardır. Öyrənmə, əzbərləmə kimi qabiliyyətlərdən, hətta bunu edəcək qədər inkişaf etmiş beyindən məhrum olan hörümçəyə bu xüsusiyyətləri, bütün canlıları yaradan sonsuz qüdrət sahibi Allah vermişdir.

Aldatma ustası Portia hörümçəkləri

Portia Fimbriata hörümçəyi digər bir çox hörümçəyin əksinə həm tor quraraq, həm də öz torundan uzağa gedərək ovlayar. Portianın başqa bir xüsusiyyəti də böcəklər əvəzinə öz növlərini qida olaraq seçməsidir. Bu səbəblə Portianın tor sahəsi ümumiyyətlə digər hörümçəklərin torlarıdır. Bunu edərkən son dərəcə maraqlı bir taktika işlədər.¹⁰

Ümumiyyətlə külək əsərkən ya da bir böcək tordan xilas olmağa çalışarkən *Portia* torun üzərinə yerləşər. Çünki bu əsnada yaranan titrəşmələr sayəsində bildirmədən tora gizlicə yerləşə bilər. Görünüşü küləkdə tora ilişmiş bitki parçasını xatırladar. Ovu gördüyündə təlaş

içində atlayan digər hörümçəklərin əksinə *Portia* son dərəcə yavaş gedişə malikdir. Tora yerləşdikdən sonra tələyə düşən böcək kimi ayaqlarını yavaşca yelləyib tora ilişmiş böcək təqlidi edər. Bu titrəşməyə aldanan tor sahibi yaxınlaşarkən, *Portia* torun üstündə pusquda gözləyir.

Portia hörümçəkləri öz növlərinin də təqlidini edərək onları aldadar. Məsələn, qıvrılmış yarpağın içində yaşayan *Portia*, *Euryattus* hörümçəyinin cütləşmə hərəkətini təqlid edirlər. Qıvrılmış bir yarpağın üstünə yerləşən *Portia*, *Euryattusun* erkəyi kimi davranmağa başlayar. Bu hiyləyə aldanan dişi hörümçək yuvasından xaricə çıxar.¹¹

Portia müxtəlif hörümçəklərin siqnallarını necə təqlid edə bilir və niyə belə fərqli ovlama şəkli seçmişdir? Bir hörümçəyin “təqlid qabiliyyətinə” sahib olduğunu və bunun üçün də belə maraqlı ovlama şəkli seçdiyini qarşıya qoymaq məntiqli olmayacaq. Hörümçək Allah tərəfindən bu şəkildə yaradıldığı üçün təqlid edərək ovlayır. Allah bu nümunələrlə bizə bənzəri olmayan yaratma sənətini tanıdır.

Hörümçəklərin balıq ovlama texnikaları

Bəzi hörümçəklər ağıla gəlməyən mühitlərdə belə ovlaya bilirlər. Məsələn, “*Dolmedes*” adıyla bilinən su hörümçəyi üçün ov sahəsi su səthidir. Bu hörümçəyə daha çox bataqlıqlarda ya da su xəndəklərinin dayaz yerlərində rast gəlinir.¹²

Gözləri çox iti olmayan su hörümçəyi, vaxtının çox hissəsini su kənarında ipək ipliklər çıxarıb ətrafa yaymaqla keçirir. Bu ipliklər iki işə birdən fayda verir; həm digər hörümçəklərə qarşı öz ovlama sərhədlərini ifadə edən bir növ xəbərdarlıq, həm də gözlənilməz təhlükə qarşısında hörümçəyin dərhal istifadə edə biləcəyi qaçış yoludur.

Ovlayarkən hörümçəyin ən çox tətbiq etdiyi üsul, dörd ayağını suya salıb, digər dörd ayağıyla da quru torpağa yapışır. Bunu edərkən batmadan suyun üzərində qalmaq üçün çox şüurlü üsul tətbiq edir. Hörümçək, suya salacağı ayaqlarını dişlərinin arasından keçirərək su keçirməz maye ilə örtür. Daha sonra hörümçək ovlamaq üçün su kənarına yaxınlaşar. Bütün bədənini diqqətlə aşağı doğru basaraq suyun üzünə özünü buraxar. Su səthini dalğalandırmadan dişlərini və ayaqlarını suya batırır. Gözləri ilə ətrafı, ayaqları ilə sudakı titrəşmələri izləyərək canlının yaxınlaşmasını gözləyir. Hörümçəyin doya bilməsi üçün ovunun ən az şəkildə görülən qumlaqçı balığının ölçüsündə olması lazımdır.

Hörümçək qumlaqçı balığını ovlayarkən, balıq, dişlərinin 1,5 sm. yaxınına gələndə qədər suda heç hərəkət etmədən gözləyir. Daha sonra birdən bədəni ilə suya girir və balığı ayaqları ilə tutaraq zəhərli dişlərinə doğru çəkər. Bundan sonra, özündən çox ağır olan balığın özünü suyun içinə aparmaması üçün dərhal arxası üstə döner. Zəhər qısa müddətdə təsirini göstərir. Bu zəhər ovu öldürməklə qalmayıb, eyni zamanda da qurbanın bədən toxumalarını əridərək asanca həzm edilə bilən şorba halına çevirir. Ovu öldüyündə, hörümçək onu sahilə çəkər və bəslənir.¹³

Burada ağıla dərhal bəzi suallar gəlir. “Batmağı əngəlləyən bu ifrazata hörümçək necə sahib olmuşdur?” “Suda batma təhlükəsinə qarşı ağızdakı maye ilə ayaqlarını yağlaması lazım olduğunu haradan bilir?” “Suda batmamasını təmin edəcək mayenin düsturunu hörümçək necə tapmışdır və bunu necə çıxarmışdır?” Ovlamasının hər mərhələsində ağıl əlamətləri olan bu hörümçək, şübhəsiz, bütün bunları öz iradəsiylə həyata keçirməmişdir. Digər bütün canlılar kimi bu hörümçək növü də Allahın özünə ilhamı sayəsində bu qədər ağıllı hərəkət edir, belə plan qura bilir və bunu tətbiq edə bilir. Allah hər canlının ruzisini verdiyini ayəsində belə bildirir:

Yer üzündə elə bir canlı yoxdur ki, onun ruzisini Allah verməsin. Allah onların qərar tutduqları yeri də, qorunub saxlanıldıqları yeri də bilir. Bunların hamısı açıq-aydın Yazıdadır (Lövhi-məhfuzdadır). (Hud surəsi, 6)

Su hörümçəklərinin dalış texnikası

Asiya və Avropanın ilıq bölgələrində yaşayan su hörümçəkləri, həyatlarının böyük qismini su altında keçirirlər. Çünki bu hörümçəklər yuvalarını suyun içində düzəldirlər.

Yuvanın inşası üçün hörümçək ilk olaraq su bitkilərinin saplarının və ya yarpaqlarının arasına torlarla platforma düzəldər. Bu platformanı, nazik ipək tellərlə ətrafdakı bitki saplarına birləşdirər. Bu nazik tellər, hörümçəyə həm evinin yolunu göstərən işarə, həm platformanı sabit tutan bağ, həm də ovun yaxınlaşdığını bildirən radar funksiyası yerinə yetirər.

Platforma yaradıldıqdan sonra hörümçək, platformanın altına ayaqları və gövdəsindən istifadə edərək hava qabarcıqları daşıyır. Beləcə tor yuxarıya doğru şişər və hava əlavə edildikcə zəng formasını alar. Məhz bu zəng, hörümçəyin içinə sığınacağı yuvasıdır.

Hörümçək gündüzləri yuvasının içində gözləyər. Yaxınından hər hansı kiçik heyvan, xüsusilə böcək ya da sürfə keçəndə, çölə atılaraq onu tutar və yemək üçün yuvasına aparar. Suyun səthinə düşən böcək, titrəşmələrə səbəb olar. Bu titrəşmələri alan hörümçək yuxarı çıxar və böcəyi tutduqdan sonra suyun altına daşıyır. Hörümçək su səthinə sanki tor kimi istifadə edir. Suyu düşən böcəyin, tora ilişən digər qurbanlardan fərqi yoxdur.

Qış yaxınlaşdığında isə hörümçək donmamaq üçün özünü qoruyacaq tədbirlər almaq məcburiyyətindədir. Bu səbəblə qışın yaxınlaşmasıyla birlikdə su hörümçəyi, gölməçədə daha aşağıya enər. Bu səfər də qış zəngi hörərək içini havayla doldurur. Bəzi hörümçəklər isə dibdə olan boş su ilbizi qabığına yerləşər. Zəngin içində heç tərpməz və qış boyunca demək olar ki, heç enerji sərf etməzlər. Bunun səbəbi çox enerji itirməmək və oksigen ehtiyacını ortadan qaldırmaqdır. Bu tədbir sayəsində yuvaya daşınan hava qabarcığı hörümçəyə qışı keçirəcəyi 4-5 ay boyunca yetər.

Görüldüyü kimi su hörümçəyinin meydana gətirdiyi qabarcıq və ovlama şəkli hörümçəyin suda yaşaya bilməsi üçün ən ideal şəkildə hazırlanmışdır. Təsadüflərlə canlının suda yaşayacaq üsul tapması qeyri-mümkündür. Bu canlı əgər suda yaşayacaq xüsusiyyətlərə sahib deyilsə, suya ilk girdiyi anda öləcək, təsadüf ya da başqa bir şey gözləyəcək qədər zamanı olmayacaq. Bu səbəbdən quruda yaşayan canlı olmasına və bu xüsusiyyətləri daşmasına baxmayaraq rahatlıqla suda yaşaya bilən canlı, bunu o şəkildə ortaya çıxmış olmasına borcludur. Bu da bizə su hörümçəyinin bütün xüsusiyyətləri və qabiliyyətləriylə birlikdə Allah tərəfindən qüsursuz şəkildə yaradılmış olduğunu göstərir.

Mən, Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı yoxdur ki, Allah onun kəkilindən tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim ədalətlidir. (Hud surəsi, 56)

Təkər kimi hörümçəklər

Cənub-qərbi Afrikada Namibiya səhrasında yaşayan bəzi hörümçək növləri, təhlükəylə qarşılaşdıqları anda ayaqlarını gövdələrinə doğru çəkərək bədənlərini sanki təkər halına gətirirlər. Təkər şəklini almış gövdələriylə ardıcıl hərəkətlər edərək sürətlə yuvarlanan hörümçəklər beləliklə təhlükədən sürətlə uzaqlaşarlar.

Boyları 2.5-3 sm-ə qədər olan bu hörümçəklər, saniyədə 2 metr kimi olduqca böyük sürətə çata bilirlər. Bu sürətin tam olaraq başa düşülməsi üçün belə nümunə verə bilərik. Hörümçəklərin təkər şəklinə gətirdikləri gövdələrinin dövr sayı, saatda 40 kilometr sürətlə gedən avtomobilin təkərlərinin dövr sayı qədərdir.

Bəzi hörümçək növləri -xüsusilə qızıl təkərli hörümçək olaraq adlandırılan hörümçəklər- bu üsulu düşmənlərindən qaçmaq üçün istifadə edər. Çox vaxt düşmən, soyğunçu dişi çöl arılarıdır. Yuvasını xüsusilə qum təpələrinin üst tərəfində quran hörümçək, çöl arısı yuvasını qazmağa başlayınca çölə atılar. Əvvəl sürət qazanmaq məqsədiylə bir neçə addım atar, sonra beş oynaqlı ayaqlarını qıvraraq yoxuş aşağı yuvarlanan təkər kimi sürətlə qaçar. Hörümçək yuvasını qum təpəsinin aşağısında qursa qaçış üçün lazımlı sürətə çata bilməyəcək və yaxalanacaq. Bu səbəblə hörümçək yuva istehsalı üçün həmişə təpələrin üst qismini seçir. Hörümçəyin hələ düşməniylə heç qarşılaşmadan yuvasını təpəyə qurmaq kimi tədbir alması son dərəcə şüurlu davranışdır. Şübhəsiz, ona bunu ilham edən Allahdır. Allah bənzərsiz yaradan, hər cür yaratmağı biləndir.

Püskürdücü hörümçək

“*Scytodes*” adı verilən hörümçək cinsi, qurbanlarını, üzərlərinə zəhər və yapışqan qarışığı maye püskürdərək öldürər. Bu mayələr, hörümçəyin gözlərinin arxasında olan iki vəzi içərisində ayrı-ayrı çıxarılır və birlikdə püskürdülərlər. *Scytodes* tutduğu ovunu ayaq əzələləriylə möhkəm-möhkəm sarıyar. Bu əsnada yapışqanlı zəhəri dişlərinin arasından ovunun üzərinə, havada ziqzaqlar meydana gətirəcək şəkildə püskürdər. Bunun sayəsində qurbanını budaq və ya yarpağa yapışdıraraq sabitlədikdən sonra ovunu asdığı yerdə yeyər.

Pasilobusun tələsi

Yeni Qvineyaya xas növ olan “*Pasilobus*”, çox usta tələ hazırlayıcısıdır. Qurduđu tor çox yapıřqan ipliklərdən ibarətdir. Tor bütün olaraq iki ucundan sabit nöqtələrə yapıřdırılmıřdır. Uclardan birindəki d y n çox möhkəmdir, amma, o biri ucdakı d y n olduqca zəif buraxılmıřdır. Bu səhv deyil, hörümçəyin dalđınlıđından da qaynaqlanmır. Bunun ovlama taktikası olduđu tora dođru canlı yaxınlařdıđında aydın olur. Məsələn, tora pərvanə d ydiyində zəif ilm k sərbəst ř kild  a ılar. Bu vəziyyətdə möhkəm d y n qopmadıđı  c n böcək box a kimi havada asılı qalar. Daha sonra hörümçək qurbanının yanına gedər v  dərhal yapıřqan maddə ilə bařdan sona suvayar. Bu taktika sayəsində hörümçək ovunu cəld tutmuř olar.

SIÇRAYAN HÖRÜMÇƏKLƏRİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Sizin yaradılışınızda və Allahın yer üzünə yaydığı canlılarda qəti iman gətirmiş insanlar üçün neçə-neçə dəlillər vardır. (Casiyə surəsi, 4)

Tutuquşunun təbii rəngləri, qartalın iti gözləri, şahinin ani vuruşu, impalanın möhtəşəm atlayışı...

Qüsursuz sıçrayış

Tor qurub gözləyən bir çox hörümçək növünün əksinə, sıçrayan hörümçək ovuna özü hücum etməyi seçər. Bu hörümçək növünün ovlamasındakı diqqət çəkici xüsusiyyət isə, sıçrayaraq ovuna çatmasıdır. Hörümçək elə ustalıqla sıçrayar ki, yarım metr kənardan uçan böcəyi, sıçrayaraq havada tuta bilər.¹⁵

Hörümçək, təəccübləndirici sıçrayışını, hidrolik təzyiq qanunlarına görə işləyən səkkiz ayağı sayəsində edər. Hücum nəticəsində ovunun üzərinə bir anda çökərək güclü qısqaclarını ovuna keçirər. Bu atlama çox vaxt bitkilər arasındakı qarışıq mühitlərdə reallaşar. Hörümçək, müvəffəqiyyətli sıçrama üçün ən uyğun bucağı hesablamaq, ovunun sürətini və uçuş istiqamətini də nəzərə almaq məcburiyyətindədir.

Daha da maraqlı olan, ovunu tutduqdan sonra hörümçəyin ölməkdən necə xilas olmasıdır. Hörümçək ölə bilər, çünki ovunu tutmaq üçün tullanarkən özünü də boşluğa buraxır. Bu vəziyyətdə olduğu yüksək məsafədən (əksərən ağacın təpəsindədir) yerə çırpıla bilər. Amma hörümçək belə problemlə qarşılaşmaz. Çünki sıçramadan dərhal əvvəl ifraz etdiyi və olduğu budağa yapışdırdığı iplik onu yerə düşməkdən xilas edər, havada asılı qalmasını təmin edər. Bu iplik, həm özünü, həm də tutduğu ovu daşıya biləcək qədər möhkəmdir.

Vəzifə: Yerini təyin et və hədəfə yönəl

Çox üstün sıçrama qabiliyyətinə sahib olan bu hörümçək növünün digər fiziki xüsusiyyətləri də qüsursuzdur. Sıçrayan hörümçəyin gözlərindən ikisi başın ortasından durbin formasında irəli uzanmışdır. Bu iki böyük göz, yuvalarının içində sağa-sola və yuxarı-aşağıya doğru hərəkət edər. Yaşıl və ultrabənövşəyi dalğalarına həssas dörd qatlı retinası sayəsində hörümçəyin gözü yüksək dəqiqlikdə görmə xüsusiyyətinə malikdir. Başın yanındakı digər dörd göz isə görüntünü eyni dəqiqlikdə görə bilməz, ancaq ətrafındakı müxtəlif hərəkəti qəbul edər. Bunun sayəsində heyvan, arxasındakı ovu və ya düşməni də rahatlıqla fərqləndirir.

Bura qədər sıçrayan hörümçəklə əlaqədar olaraq verilən məlumatları düşünək. Sıçrayan hörümçək ovunu sıçrama ilə tuta biləcəyi qədər ardıcıl hərəkət edə biləcək bədən quruluşuna malikdir. Eyni şəkildə gözləri də ovunu hər istiqamətdən görməsini təmin edir.

Əlbəttə ki, hörümçək, belə olmağının özü üçün daha faydalı olacağını düşünüb, özünə əlavə gözlər artırmamışdır. Ya da bu gözlər təsadüfən ortaya çıxmamışdır. Heyvan bütün bu xüsusiyyətlərlə birlikdə Allah tərəfindən yaradılmışdır. Tək bir gözün necə yarandığını açıqlaya bilməyən təkamül nəzəriyyəsi sıçrayan hörümçəyin səkkiz gözünə və bu gözlər arasındakı mükəmməl koordinasiyaya heç bir şərh gətirə bilmir.

Hər istiqamətdən qüsursuz kamuflyaj texnikası

Sağ tərəfdəki şəkildə nə gördüyünüz soruşulsa, təbii olaraq “yarpağın altında və üstündə dayanan bir neçə qarışqa” deyərsiniz. Halbuki şəkildə yarpağın altındakı gözləyən qarışqa deyil. “*Myrmachne*” adlı gözləyən sıçrayan hörümçək növüdür. Qarışqa ilə sıçrayan hörümçəyi ayırd etməyinizi təmin edəcək tək xüsusiyyət ayaq saylarıdır. Çünki hörümçəklər səkkiz, qarışqalar isə altı ayaqlıdır.

Sıçrayan hörümçək necə olur qarışqaları aldatmağı bacarır? Çünki sıçrayan hörümçək yalnız xarici görünüş bənzərliyi ilə kifayətlənmir, davranışlarıyla da etdiyi təqlidi dəstəkləyir. Məsələn, sıçrayan hörümçək ayaq sayı fərqi ortadan qaldıra bilmək üçün, öndəki iki ayağını daha da önə uzadar və havaya qaldırır. Bu vəziyyətdə öndəki iki ayaq eynilə qarışqanın antenalarına bənzər görünüş şəkli alar. Bu nöqtədə mütləq düşünmək lazımdır. Çünki bu, hörümçəyin saymağı bilməsi deməkdir. Hörümçək əvvəl öz ayaqlarını sonra qarışqanın ayaqlarını saymış, daha sonra da qarışqanın ayaq sayını öz ayaq sayından çıxmışdır. Aradakı fərqi görüncə də bunları yox etməli olduğunu anlamış və çox olan ayaqlarına da son dərəcə şüurlu hərəkətlə antena görünüşü vermişdir.

Bu vaxt unudulmamalı olan əhəmiyyətli nöqtələr vardır. Əvvəlcə hörümçək qarışqadan quruluşca tamamilə fərqli heyvandır. Hörümçəyin qarışqa kimi görünməsi üçün yalnız ayaqlarını havaya qaldırması yetərli deyil. Eyni zamanda hərəkətlərini, yəni gedişini və duruşunu da təqlid etməlidir. Bunun üçün də hörümçək müşahidə etməli və bu müşahidəsini tətbiq edə bilmək üçün də usta aktyor kimi rol oynamalıdır.

Görüldüyü kimi hörümçək düşünür, düşündüklərini tətbiq edir, bu tətbiqləri edərkən də bədənində zəruri quruluş dəyişiklikləri reallaşdırır, bundan başqa təqlid qabiliyyətindən də istifadə edir. Bütün bunları hörümçəyin edə bilməyəcəyini anlamaq ağılı olan və düşünə bilən hər insan üçün son dərəcə asandır. Əvvəlcə hörümçəyin düşünməsini təmin edəcək xüsusiyyətdə beyini yoxdur. Elə isə hörümçəyin qabiliyyətlərinin qaynağı nədir? Bu sualın cavabını vermədən əvvəl kamuflyajın tam olması üçün lazım olan başqa xüsusiyyətləri də araşdırmaqda fayda vardır.

Hörümçəyin etdiyi kamuflyaj yalnız bu sayılanlardan ibarət deyil. Heyvanın özünü qarışqa kimi göstərəcək göz motivlərinə də ehtiyacı vardır. Çünki öz gözləri qarışqanın gözləri kimi qara, iri bir nöqtə şəklində deyil. Amma hörümçəkdə var olan bir xüsusiyyət bu problemi ortadan qaldırmışdır. Hörümçəyin başının iki tərəfində olan böyük qara xal eynilə qarışqanın gözlərinə bənzəyir.

Düşünək: Hörümçəyin başının iki tərəfindəki xallardan xəbərdar olması mümkün deyil. Qaldı ki, hörümçəyin bir şeydən xəbərdar olması və buna görə şüurlu taktika inkişaf etdirməsi kimi vəziyyətdən danışmaq da heç məntiqli deyil. Elə isə qarışqa ilə bəslənən və qarışqa təqlidi etməli olan hörümçəyin, başının üzərindəki saxta gözlər necə yaranmışdır? Hörümçək necə olub “öyrənmə”, “sayma” və “təqlid etmə” kimi qabiliyyətlərə sahib olmuşdur? Əgər bu saxta gözlər olmasa nə olardı? O zaman hörümçək nə qədər yaxşı qarışqa təqlidi etsə də, qarışqalar tərəfindən ifşa olunardı. Əgər qarışqalar təhlükəni fərq edər və hörümçəkdən əvvəl davransalar bu hörümçəyin sonu olardı. Qarışqalar güclü çənələri ilə hörümçəyi öldürərdilər. Görüldüyü kimi hörümçəyin qarışqa təqlidi etməyə qərar verməsi yetərli deyil. Eyni zamanda doğuşdan saxta gözlərə də sahib olmalıdır ki, kamuflyajı müvəffəqiyyətli olsun.

Bunlar hörümçəyin həyatını davam etdirməsi üçün lazım olan xüsusiyyətlərdən bir neçəsidir. Bunlardan tək birinin əskikliyi vəziyyətində sıçrayan hörümçək bir müddət sonra öləcək. Bu vəziyyətdə hörümçəyin sahib olduğu xüsusiyyətlərin təsadüfən ortaya çıxdığını söyləmək qeyri-mümkündür. Hörümçək bu xüsusiyyətlərin hamısına bir anda sahib olmuşdur, yəni bir anda ortaya çıxmışdır. Allah hər canlıyı qüsursuz şəkildə, ehtiyacı olacaq xüsusiyyətdə yaratmışdır.

İki millimetr boyda olan *Phyacesin* xarici görünüşü zibil parçasına bənzəyər. Hörümçək bu bənzərliyini istifadə edərək sanki nümayiş sərgiləyər. Küləklə sovrulan zibil parçasını təqlid edən *Phyaces*, səbirlə və yavaş-yavaş hədəfindəki yuvaya yaxınlaşar. *Phyaces*, rolunu o qədər yaxşı oynayır ki, yuvanın qapısında gözləyən ana hörümçək heç şübhələnməz. Balalara yaxşıca yaxınlaşan hörümçək, birdən hücum edər və balanı qaparaq yeməyi bacarar.

Ayrılan çənələr

Mymarachne plataleoides hörümçəyinin erkəyinin son dərəcə maraqlı xarici görünüşü vardır. Bu növün erkəkləri uzun buruna sahibdir. Hörümçək ovladığında ya da hücumla qarşılaşdığına, bu burun ikiyə ayrılaraq ucunda zəhərli dişləri olan çənələrə çevrilər. Hörümçək, son dərəcə kəskin və iti olan bu iki çıxıntıyı qılınc kimi istifadə edə bilər.

Sıçrayan hörümçəyin fədakarlığı

Sıçrayan hörümçək dünyaya yeni gələn balalarını bir müddət kürəyində daşıyır. Bunun sayəsində həm balalarının ehtiyaclarını asanlıqla qarşılayar, həm də onları daha yaxşı müdafiə edə bilər. Düşmənlərinə qarşı mərhəmətsiz ölüm maşını olan hörümçək, balalarına qarşı son dərəcə şəfqətli davranır. Bu təkamülçülər baxımından bir çox sual işarəsini özü ilə gətirən vəziyyətdir. Çünki təkamülçülər təbiətdəki canlılar arasında ölümcül həyat mübarizəsi olduğunu və bu mübarizədən yalnız güclü olanların qalib çıxdığını iddia edirlər. Ancaq təbiətdəki canlılara baxdığımızda təkamülçülərin iddialarının əksinə nümunələrlə qarşılaşırıq. Canlıların həm öz növləri içində, həm də digər canlılarla aralarında çox dəqiq fədakarlıq nümunələri vardır. Bu vəziyyət təbiəti araşdırarkən, özünü başqa canlılar üçün fəda edən, balaları üçün ölümü gözə

alan heyvanlarla qarşılaşan təkamülçüləri içindən çıxma bilmədikləri çıxılmaz vəziyyətə salmışdır. Elmi jurnalda bu çıxılmaz vəziyyət belə təsvir edilir:

Problem canlıların niyə bir-birlərinə kömək etdikləridir. Darvinin nəzəriyyəsinə görə hər canlı öz varlığını davam etdirmək və çoxala bilmək üçün döyüşür. Başqalarına kömək etmək, o canlının sağ qalma ehtimalını azaldacağına görə, uzun müddətdə təkamüldə bu davranışın ələnməsi lazım idi. Halbuki canlıların fədakar olduqları müşahidə edilmişdir.¹⁶

Ana heyvanlarda olan bala sevgisinin heç bir təkamül mexanizmi ilə açıqlanmasının mümkün olmayacağı açıqdır. Bu o qədər qəti həqiqətdir ki, Cemal Yıldırım kimi bir çox təkamülçü də bunu etiraf etmək məcburiyyətində qalmışlar:

Ananın bala sevgisini, heç bir ruhi element ehtiva etməyən “kor” mexanizmlə (təbii seleksiya) açıqlamaya imkan varmıdır? Bioloqların (həmçinin darvinistlərin) bu cür suallara ətraflı cavablar verdiklərini söyləmək çətindir şübhəsiz.¹⁷

Əlbəttə ki, şəfqət, mərhəmət, qoruma hissi kimi anlayışları kor mexanizmlə açıqlamaq mümkün deyil. Çünki heç bir şüura və ağıla sahib olmayan canlılara bütün davranışlarını ilham edən Allahdır. Heç bir canlının öz qərarıyla fədakarlıq göstərməsi, plan qurması ya da başqa hər hansı bir şey etməsi mümkün deyil. Allah hər şeyi idarəsi altında tutandır.

İPƏK MÖCÜZƏSİ

Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa heç bir məbud olmayan Allahdır. O, elm ilə hər şeyi əhatə edir”. (Taha surəsi, 98)

Hörümçək ipi öz qalınlığındakı poladdan beş qat daha möhkəmdir və bununla yanaşı öz uzunluğunun dörd misli qədər uzana bilir.

Hörümçəklərin tor qurmaq üçün öz bədənlərindən çıxardıqları ipək kimi ipliklərdən istifadə etdikləri¹⁸ hər kəsə məlumdur. Ancaq bu ipəyin istehsal mərhələləri və ümumi xüsusiyyətləri bilinmir. Hörümçəklərin çıxardığı və diametri millimetrin mində birindən daha kiçik olan ipək iplik, eyni qalınlıqdakı polad teldən beş qat daha möhkəmdir. Bununla yanaşı öz uzunluğunun dörd misli qədər uzana bilir. İpəyin digər təəccüblü xüsusiyyəti isə, son dərəcə yüngül olmasıdır. Bunu belə bir örnəklə də açıqlaya bilərik. Dünyanın ətrafı boyunca uzadılacaq ipək ipliğin ağırlığı 320 qramdır.¹⁹

Yuxarıdakı texniki məlumatları təkrar nəzərdən keçirməkdə fayda var. İpliğin poladdan beş qat daha möhkəm olması, üzərində dayanmadan keçiləcək mövzu deyil. Çünki bilinən ən möhkəm vəsaitlərdən olan polad böyük təsislərdə, bir çox texnika istifadə edilərək əldə edilən xəlitədir. Poladdan beş qat daha möhkəm olan hörümçək ipi isə böyük təsislərdə çıxarılmaz; bəcəkdən ifraz olunur. Dərhal hər yerdə rast gələ biləcəyimiz hər hansı hörümçək bu ipi çıxara bilər. Polad ağır vəsaitdir, bu səbəblə istifadəsi son dərəcə çətinidir. Yüksək istilikdə nəhəng sobalarda çıxarılıb, qəliblərdə soyudularaq istifadəyə hazır hala gətirilər. Hörümçək ipi isə son dərəcə yüngüldür. Nəhəng sobalarda və qəliblərdə deyil, hörümçəyin kiçik bədənində çıxarılır.

Hörümçək ipinin başqa möcüzəvi xüsusiyyəti isə çox elastik olmasıdır. Həm möhkəm, həm elastik vəsait tapmaq çox çətinidir. Məsələn, polad kəndir ən möhkəm vəsaitlərdən biridir. Lakin kauçuk kəndirlər kimi elastik olmadıqlarından zaman keçdikcə deformasiya olurlar. Kauçuk kəndirlər də asanlıqla deformasiya olmamalarına baxmayaraq, kifayət qədər davamlı olmadıqları üçün ağır yükləri qaldıra bilməzlər. Buna qarşı, yuxarıda ifadə edildiyi kimi, hörümçəyin ipi eyni qalınlıqdakı polad teldən beş qat daha möhkəm, yenə eyni qalınlıqdakı kauçukdan yüzdə otuz daha elastikdir. Texniki olaraq ifadə etmək lazım olsa; hörümçəyin kəndiri, qopma müqavimət dəyəri və qopmadan əvvəl uzanma nisbəti baxımından bənzəri olmayan vəsaitdir.

Hörümçək haqqında son bir neçə on ildə aparılan tədqiqatlar sayəsində öyrənilən bu məlumatlar bir çox sualı özü ilə gətirmişdir. Məsələn; əgər polad və kauçuk kəndirlər insanoğlunun əsrlərlə əldə etdiyi məlumat təcrübəsiylə edilirsə, bunlardan daha çox üstün olan hörümçək ipi hansı bilik ilə hazırlanır? Necə olub da insanoğlu bunun düsturunu tam olaraq kəşf edib təbiqə keçirə bilmir? Hörümçək ipini bu qədər üstün edən nədir? Bunun cavabı ipəyin quruluşunda gizlidir. Kimyəvi maddə çıxaran beynəlxalq şirkətlərin apardığı xüsusi tədqiqatlar nəticəsində, hörümçək ipinin quruluşu tamamilə olmasa da qismən həll edilmişdir.

İpəyin quruluşu

Hörümçəklərin düzəldikləri ipək, bilinən təbii ya da sintetik liflərdən daha güclüdür. Bunu kəşf edən elm adamları hörümçəyin hansı sistemlə bunu etdiyini kəşf etmək üçün işlər başlatmışlar. Əvvəllər bunun ipəkqurdundan ipək alınması qədər asan ola biləcəyini düşünmələrinə baxmayaraq bir müddət sonra yanıldıqlarını anlamışlar. Danimarkadakı Aarhus Universitetindən təkamülçü zooloq Fritz Volras hörümçəklər üzərində apardıqları tədqiqatların nəticəsində hörümçəklərin çıxardıqları ipəyin, onlardan birbaşa olaraq əldə edilməsinin mümkün olmadığını görmüşdür.

Bu vəziyyətdə elm adamları alternativ olaraq “süni hörümçək ipəyi istehsalı” fikriylə ortaya çıxmışlar. Ancaq əvvəlcə tədqiqatçıların, hörümçəyin necə ipək çıxardığını tapa bilmələri lazımdır ki, bu olduqca uzun illər almışdır. Zooloq Volras, son vaxtlarda etdiyi işlər nəticəsində bu üsulun əhəmiyyətli hissəsini kəşf etmişdir. Hörümçəklərin tətbiq etdiyi metod, neylon kimi sintetiklərin istehsalında tətbiq olunan üsula bənzəyirdi. Hörümçəklər ipəklərini, xüsusi turşu məhlulu ilə sərtləşdirirdilər.

İşlərini, *Araneus diadematus* adı verilən bağça hörümçəyi üzərində keçirən Volras, ipək hörümçəkdən çıxmazdan əvvəl, ipəyin meydana gətirdiyi borunu araşdırdı. İpək, bu kanala girməzdən əvvəl, maye zülallardan meydana gəlirdi. Kanalın içində xüsusi hüceyrələr, ipək zülallarındakı suyu özlərinə çəkirdilər. Hidrogen atomları isə digər kanalda nasosla vurulan suyu alır və turşu məhlulu hovuzu meydana gətirirdilər. İpək zülalları turşu ilə bir yerə gəldiyində, birindən digərinə körpü düzəldir və bu şəkildə son dərəcə qüvvətli ipək meydana gəlirdi. Ancaq əlbəttə ki, ipəklərin meydana gəlməsi bu izahatdakı qədər sadə deyil. İpəyin ortaya çıxma bilməsi üçün müxtəlif maddələrə və fərqli xüsusiyyətlərdəki kisələrə ehtiyac vardır.²⁰

Hörümçək ipliklərinin xammalı, hörgülü helezonik amin turşusu zəncirlərindən ibarət olan “keratin” adlı zülaldır.²¹ Bu maddə insanların saçlarında, bədən tüklərində və heyvanların buynuzlarında da var. Hörümçək ipliğinin təməl xammalını meydana gətirən bütün zülallar, müxtəlif ovların həzm edilməsi ilə əldə edilən amin turşularının sintez edilməsindən əldə edilirlər. Belə ki, hörümçəklər, öz torlarını təkrar yeyib həzm edərək də, yeni tor istehsalı üçün lazımlı olan zülalları bədənlərində çıxara bilirlər.

Hörümçəklərin quyruqlarında altı hissədən ibarət olan və ipək kisəsi deyilən bölgə vardır. Kisələrin hər birində fərqli ifrazat çıxarılır. Bu kisələrin ifrazatları dəyişik kombinasiyalarda birləşərək, fərqli növdəki ipək sapları meydana gətirir. Kisələr arasında böyük uyğunlaşma vardır. İpəklərin istehsalı əsnasında hörümçəyin bədənində olan son dərəcə inkişaf etmiş xüsusiyyətlərə sahib nasoslar, klapan və təzyiq sistemlərindən istifadə edilir. Çıxarılan xam ipək, kran kimi işləyən məməciklərdən lif şəklində çölə axıdılır. Hörümçək bu məməciklərin püskürtmə təzyiqini dilədiyi şəkildə dəyişdirə bilər. Bu son dərəcə əhəmiyyətli xüsusiyyətdir. Çünki bu əməliyyat sayəsində maye keratini yaradan molekulların quruluşu da dəyişmiş olar. Valflər üzərindəki idarə mexanizmi sayəsində, iplik çıxarılarəkən ipliğın diametri, müqaviməti və elastikliyi də dəyişdirilə bilər. Beləcə ipəyin kimyəvi quruluşu dəyişdirilmədən ipliğə istənilən fiziki xüsusiyyətlər qazandırılır. Əgər iplik üzərində daha köklü dəyişmə istənilirsə, başqa vəzinin istifadəsinə keçilməlidir. İfraz olunan fərqli xüsusiyyətlərə sahib ipliklər arxa ayaqların mükəmməl istifadəsi sayəsində istənilən tərəfə istiqamətləndirilir.

Altı fərqli kisədən ifraz olunan maddələrin qarışıq nisbətləri də çox əhəmiyyətlidir. Məsələn, yapışqan iplik çıxarılarəkən, yapışqanlıq xüsusiyyəti verən maddənin az istifadə edilməsi vəziyyətində tor, böcək tutma xüsusiyyətini itirəcək. Çox istifadə edilməsi vəziyyətində

isə torun istifadə edilə bilmə xüsusiyyəti azalacaq. Bu ipəyin işə yararlı ipək olması üçün, digər beş ifrazat vəzisinin də eyni tarazlıqda işləməsi şərtidir.

Bütün bu əməliyyatların müvəffəqiyyətlə tamamlanması nəticəsində hər biri fərqli xüsusiyyətlərə sahib olan və fərqli funksiyaları olan hörümçək ipəkləri ortaya çıxar. İpək iplikləri o qədər möhkəmdir ki, zooloq Volras hörümçək ipəyinin qüvvəsini “Hörümçəyin ipəyi, kevlardan daha çox qüvvətli və elastikidir. Kevlar, bilindiği kimi, insan istehsalı olan ən güclü sintetikdir.”²² sözləriylə ifadə edir:

Hörümçək ipəklərinin üstün xüsusiyyətləri bu qədərlə kifayətlənmişdir. Möhkəmliyi səbəbiylə güllə keçirməz jiletlərin istehsalında istifadə edilən bir növ plastik olan kevlardan fərqli olaraq hörümçək ipəyi yenidən işlənilib təkrar-təkrar istifadə edilə bilər.

Burada diqqət yetirilməli olan nöqtə, poladdan daha möhkəm, kauçukdan daha elastik olan dünyanın ən mükəmməl vəsaitinin, hörümçəyin bədənində çıxarılmış olmasıdır. Ən böyük toxuculuq fabrikləri, ən inkişaf etmiş toxuculuq dəzgahları, molekulyar tədqiqatlar aparən, ən son texnologiyalarla təchiz edilmiş kimya laboratoriyaları belə hörümçək ipinin tam bənzərini çıxarmağı bacara bilməmişlər. Yaxşı, hörümçək bu bənzərsiz kimyəvi quruluşu necə hazırlamışdır? Hazırladıqdan sonra istehsal üçün lazımlı olan xammalların qaynağını necə təsbit etmiş, lazımlı olan altı fərqli təməl maddənin istehsalını necə reallaşdırmışdır? Bu maddələrin qarışıq nisbətlerini hansı ölçü alətlərindən istifadə edərək təsbit etmişdir? Qarışığı hazırlamağı və eyni vaxtda təzyiği idarə olunan kisəcikləri özü dizayn etmişdir? Bu dizaynı etdikdən sonra laboratoriyaya bənzər quruluşu, öz bədənində öz istəyi ilə inşa etmişdir?

Şübhəsiz, bütün bu qüsursuz xüsusiyyətlərin təkamülçülərin iddia etdikləri kimi təsadüflər nəticəsində meydana gəlməsi mümkün deyil. Hörümçək öz bədənində yeni sistem çıxara bilməz. Nələrə ehtiyacı olacağını əvvəldən təyin edib buna görə dizayn edərək bunu bədənində yerləşdirməsi mümkün deyil. Belə düşüncə həm elmdən, həm də məntiqdən də uzaqlaşmaq olacaq.

Hər biri digərindən fərqli xüsusiyyətlərə sahib ipliklər istehsal edən²³ belə bir sistemin öz-özünə ortaya çıxması isə qətiyyənlə mümkün deyil. Belə iddiada olmaq cəfəngiyatdan başqa bir şey deyil. Əlbəttə ki, göyləri və yeri yaradan Allah, hörümçəyi də bu möhtəşəm sistemlə birlikdə yaratmışdır. Allah hər şeyi qüsursuz yaradan, hər cür yaratmadan xəbərdar olandır. Allahın qüsursuz yaratmasındakı nizam və ölçü ayədə belə bildirilir:

... O, bütün şeyləri xəlq etmiş və onlara münasib bir biçim vermişdir. (Furqan surəsi, 2)

İstifadə məqsədinə ən uyğun istehsal olunan ipliklər

Hörümçəklərin torlarını qurarkən birdən çox ip növü istifadə etdikləri ümumiyyətlə namələmdir. Halbuki hörümçəklər fərqli məqsədlər üçün bədənində fərqli ipliklər istehsal edirlər. Hörümçəklərin həyatı düşünüldüyündə bunun nə qədər əhəmiyyətli xüsusiyyət olduğu dərhal aydın olur. Çünki hörümçəyin üzərində gəzdiyi ipliğin xüsusiyyəti ilə ovunu tutmaq üçün ya da möhkəmcə dolaya bilmək üçün istifadə etdiyi ipliklərin bir-birindən fərqli olması şərtidir.

Məsələn, hörümçəyin üzərində gəzdiyi iplik, ovunu tutarkən istifadə etdiyi iplik kimi yapışqan olsa, hörümçək tora yapışib qalacaq və bu səbəbdən də bu onun ölümünə səbəb olacaq.

Bunu nümunə üzərində görək. Bir bağça hörümçəyi torunu qurarkən, dörd-beş fərqli xüsusiyyətdə iplikdən istifadə edər. Bunların içində hörümçəyin lift kimi enib çıxdığı və körpü kimi istifadə etdiyi yapışma iplikləri, hörümçək torunun skeletini meydana gətirən təməl tor iplikləri, ovun tutulmasını təmin edən yapışqan ipliklər, tordakı iplikləri bir-birinə bağlayan birləşdirmə iplikləri vardır. Bundan başqa tutulan ovu sarımağa yarayan sarğı lentləri, hörümçəyin evini meydana gətirən barama iplikləri, bundan əlavə yumurta kisələrini meydana gətirən kisə iplikləri və bala hörümçəkləri xarici təhlükələrdən qoruyan ipək iplikləri də bu hörümçəyin emal etdiyi müxtəlif tiptəki ipliklərdəndir.

Bu ipək ipliklər, həm elastiklik, həm də möhkəmlik baxımından fərqli xüsusiyyətlərdə olduqları kimi, qalınlıq və yapışqanlıq baxımından da fərqlənərlər. Məsələn, hörümçəyin həyatında böyük rol oynayan yapışma ipliği, yapışqan xüsusiyyət daşımamasına baxmayaraq, möhkəm və elastik quruluşa malikdir. Hörümçəyin ağırlığının iki-üç qatı ağırlığı rahatlıqla daşıya bilər. Bərabərində tutmuş olduğu ovunu da birlikdə daşıyan hörümçək, bu ipliklər sayəsində etibarla yuxarı-aşağı hərəkət edər.

Görüldüyü kimi, hörümçəyin yaşaya bilmək üçün çox fərqli iplikləri çıxarması və üstəlik bu fərqli ipliklərin hər birini doğru yerlərdə istifadə edə bilməsi lazımdır. Bunlardan tək-cə birinin olmaması hörümçək üçün ölümcül olacaq.

Bir hörümçəyin bu xüsusiyyətlərin hamısına birdən sahib olmadan həyatda qalması mümkün deyil. Mükəmməl torlar qura bilən, üstün memarlıq dizaynları edən, amma toruna yapışqanlıq xüsusiyyəti verə bilməyən hörümçək düşünün. Bu vəziyyətdə hörümçəyin toru heç bir işə yaramayacaq. Təkamül prosesinin özünə yapışqan tor qurmağı minlərlə il öyrətməsini gözləməsi kimi vəziyyətdən söhbət belə gedə bilməz, çünki bu vəziyyətdə hörümçək bir neçə gün içində öləcək. Ya da hər növ iplik çıxara bilən, lakin tor qurmağı bilməyən hörümçək düşünün. Əlbəttə ki, hörümçəyin çıxardığı ipliklər heç bir işə yaramayacaq və hörümçək yenə öləcək. Bütün iplikləri çıxara bilsə, lakin yumurtalarını qoruduğu kisə ipliklərini çıxara bilməsə bu dəfə də hörümçək nəslinin soyu tükənəcək. Görüldüyü kimi hörümçəklərin təkamülçülərin iddia etdikləri kimi, sahib olduqları xüsusiyyətləri zaman keçdikcə qazanmaq üçün gözləyəcək vaxtları yoxdur.

Hörümçəklərin sahib olduqları xüsusiyyətlərin heç bir parçası təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi kimi mərhələ-mərhələ ortaya çıxmış ola bilməz. Dünya üzərindəki ilk hörümçəkdən etibarən bütün hörümçəklər qüsursuz şəkildə var olmaq məcburiyyətindədirlər. Bütün bunlar hörümçəklərin bir anda ortaya çıxdıqlarını, yəni onları Allahın yaratdığına dəlillərindəndir. Allah hörümçəklərdəki üstün yaradılış möcüzəsi ilə bizlərə sonsuz gücünü və bənzərsiz elmini göstərir.

İpək ipliklərin elastikliyi

İplik, hörümçəyin istifadə məqsədinə görə fərqli xüsusiyyətlər göstərir. Məsələn, yapışqan ipək, yapışma ipliğinin ipəyini hazırlayan ifrazat vəzilərdən fərqli vəzilərdə çıxarılır, daha incə və daha elastikdir. Bəzi vəziyyətlərdə 500-600% nisbətində uzana bilər. Bunun səbəbi ipəyi meydana gətirən yan zəncir amin turşularının nizamlı kristal quruluşu içərisində

sıralanmalarıdır. Bu kristallar, beta hörgülü təbəqələrə bağlı olmayan, amin turşularından meydana gəlmiş kauçuk bənzəri maddəylə örtülərlər. Yüksək entropiyaya sahib bu maddələr, ipəyə kauçukdakı kimi fəvqəladə elastiklik verərlər. Yapışqan ipliyin elastikliyi, uçan böcəklərin yavaşca dayandırılıla bilmələrini təmin edər. Beləliklə, torun qopma ehtimalı azalar. İstifadə edilən yapışqan işə, daha fərqli xüsusiyyətlərə sahib ifrazat vəziləri qrupunda istehsal olunar. Bu maddə o qədər yapışqandır ki, böcəklər bu torlara ilişdiklərində heç vaxt xilas ola bilməzlər.

Hörümçəklərin iplikləri poladdan daha möhkəmdir

Hörümçək ipliyinə poladdan möhkəm olma xüsusiyyətini qazandıran zülallardan ən əhəmiyyətli "skleroprotein"dir. Hörümçək bu maddəni arxa ayaqlarının uc qisimlərindəki iplik yerlərindən əldə edir. Bu zülal sayəsində çıxarılan ip son dərəcə möhkəmdir.²⁴ Belə ki, əlli metr genişliyində tor qura biləcək böyüklükdə hörümçək olsaydı, bu tor ilə təyyarəni dayandıra biləcəyini söyləmək mümkün olardı.

İpliğin möhkəmliyini atom quruluşu təmin edir. İplik sərbəst haldəyə onu meydana gətirən atomlar nizamsız haldədir. Bu vəziyyət ipliğin gərilməsinə imkan tanıyır. Ancaq iplik gərildikcə bünyəsindəki atomlar nizamlı hal alar. Sərbəst buraxıldıqlarında isə təkrar əvvəlki hallarına dönərlər.

Hər hansı ipi çox gərdiyimizdə ümumiyyətlə ip birdən-birə qopar. Bunun səbəbi ipliğin səthində yaranan çatlaqların sürətlə böyüməsidir. Çatlamanın sürətlə reallaşmasının səbəbi isə, ipliyyə təsir edən qüvvələrin, hər hansı qarşı qüvvə olmadığı üçün çatlağın ətrafında sıxlaşmalarıdır. Halbuki hörümçək ipliyini meydana gətirən (kauçuk matrisdəki) kristallik quruluş, çatlamağı meydana gətirən qüvvələri zəiflədərək, bunları bölən maneə meydana gətirir. Bu da ipliği dözümlü edir.

Gərginlik altındakı vəsait üçün kiçik bir səth ziyanı belə olduqca təhlükəlidir. Lakin bu riskin hörümçək ipliyində alınan tədbirlə qarşısı alınmışdır. Bağça hörümçəyi ipliği çıxararkən, eyni anda üzərini maye maddə ilə örtər, beləcə iplikdə meydana gələ biləcək çatlamalar əvvəlcədən qarşısı alınmış olar. Hörümçəklərin milyonlarla ildir tətbiq etdikləri bu üsul indiki vaxtda çox böyük yük daşıyan və çox möhkəm olması zəruri olan sənaye naqillərində istifadə edilir.

Bu ana qədər keçən şərhlər mövcud möcüzəvi quruluşun texniki şərhleridir. Elə isə, burada bir az düşünmək lazımdır. Bu texniki izahların ardında yatan həqiqət nədir? Hörümçəyin nə zülallardan, nə də atomun kristal quruluşlarından xəbəri olmadığı açıqdır. Kimya, fizika və ya mühəndislik sahələriylə hər hansı əlaqəsi də yoxdur. O, düşünmə qabiliyyəti olmayan böcəkdir. Sahib olduğu xüsusiyyətlər isə, heç bir şəkildə təsadüflə açıqlana bilməyəcək qədər kompleksdir. Yaxşı, o zaman bütün bu hesabları, planları quran kimdir? Hörümçəyin toru, ipliği, ovlaması və həyatı təfərrüatlı şəkildə araşdırıldıqca qarşımıza çıxan qüsursuz texniki quruluşun öz-özünə meydana gəlməsinin mümkün olmadığı dərhal görülür.

Hər hansı gizli küncdə və ya bağçada otların arasında hər an görə biləcəyiniz hörümçək, sahib olduğu kimya, fizika və memarlıq mövzularındakı bilik təcrübəsiylə Allahın yaratma sənətinin açıq-aşkar dəlillərindən biridir. Allah bu canlıda sonsuz elmini, yaratmadakı sərhədsiz gücünü bizlərə göstərir. Hörümçəyə bütün davranışlarını ilham edən Allahdır. Allah ayələrdə bu həqiqəti belə bildirir:

Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur. O həm dirildir, həm də öldürür. O, hər şeyə qadirdir. (Hədid surəsi, 1-2)

Bağça hörümçəklərinin heyranedici tor qurma texnikaları

Bağça hörümçəkləri yuvalarını möhkəmləndirmək üçün “şuğul” istifadə edirlər. Hörümçək torlarında çöldən əhatələnən iplik, 4 ilə 6 ədəd yapışma nöqtəsində möhkəm hala gətirilər və böcəyin uçuşu üçün şaquli olaraq asılır. Bundan başqa hörümçəklər torlarını, çöldən çərçivələyən ipliğin alt ortasından qısa saplı ipliyyə bağlı ağırlıqla gərgin hala gətirirlər. Bu ağırlıq havada yellənərək toru möhkəm hala gətirən daş parçası, ağac parçası ya da ilbiz qabığı ola bilər. Elm adamları tora asılı vəziyyətdə olan ağırlığı yüngülcə yuxarıya qaldırdıqlarında və təkrar sərbəst yellənməsini əngəllədiklərində, yuvasında gözləyən hörümçəyin dərhal gəldiyini və şuğula nəzarət etdiyini, daha sonra da ağırlığın təkrar havada sərbəst olaraq yellənə bilməsi üçün hörümçəyin ipliği qısaltdığını müşahidə etmişlər. Müşahidələrindən çıxardıqları nəticə bütün bu hərəkətlərin hörümçək tərəfindən torun möhkəmləndirilməsi üçün məqsədli olaraq edildiyidir.

Dünyanın ən amansız tələsi

Hörümçək toruna ilişən ov üçün edəcək bir şey yoxdur. Qurulan tələ o qədər ustalıqla hazırlanmışdır ki, qurban çırpındıqca tor elastikliyi itirərək, ovu daha möhkəm sarıyar. Qurban bir az zaman keçib tamamilə gücsüz düşdükcə, tor da ilk halına görə dönərək daha möhkəm və sərt hala gəlir. Beləcə bir küncdə heyvanın ümitsizcə çırpınmasını izləyən hörümçək, sonunda tamamilə əldən düşmüş, tələyə qısılmış ovunu rahatca öldürə bilər.

Bir qurban tora ilişdiyində olması gözlənilən; böcək çırpındıqca torun deformasiya olması və qısa müddətdə heyvanın tələdən xilas olmasıdır. Lakin bunun tam tərsi reallaşar və tor bərkilərək böcəyi tamamilə hərəkətsiz buraxar. Necə olub da tor, tutulan qurban çırpındıqca daha möhkəm hala gəlir?

Bunun cavabı ipəyin quruluşu araşdırıldığında verilə bilər. Hörümçəyin tutma ipəyi havadakı nəmin də təsiriylə yeni quruluşa çevrilir. Bu dəyişmə belə reallaşır:

Bağça hörümçəyinin spirali olduqca yapışqan maye ilə örtülür bir cüt lifin birləşməsindən meydana gəlir. Bu yapışqan maye təməl liflərin çıxarıldığı vəzilərdən fərqli vəzidə çıxarılır. Hörümçəyin ifrazat vəzilərindən çölə çıxan ip lifləri, bu yapışqan maddə ilə davamlı olaraq incə film şəklində örtülür. Bu örtük maddəsinin yapışqanlığı, ehtiva etdiyi qlipoproteinlərdən qaynaqlanır. Bundan əlavə 80%-i də son dərəcə asan tapılan sudan meydana gəlir.²⁶

Atmosferdəki suyu alan yapışqan maye kiçik damlalara ayrılır və bu damlalar ipin üzərində muncuqlar kimi düzülür. Sürətli aralıqlarla yapışqan ipəyi büzmək və gərmək, damlaların içərisində qalan lifləri yay və ya dolamaçarx kimi qurar və həll edir. Bunun sayəsində ipi meydana gətirən nüvə lifləri, üzərindəki örtük mayesi ilə birlikdə gərginlik altında qalar. Beləcə çırpınan böcəyin enerjisi yalnız ipin özü tərəfindən deyil, ipliği örtən zülallarla birlikdə bütün sistem tərəfindən əmilir.

Nüvə liflərinin elastikliyi istiliyyə bağlıdır. Ovun kinetik enerjisi istiliyyə çevrildiyində entropiya artır, iplik istilənir. Bu da nüvə liflərinin daha qüvvətli olmalarını təmin edir. Ovun əmilən enerjisi tutma qabiliyyətini artırır. Qısacası, tora ilişən ovun həyatda qala bilmək üçün

etdiyi son çırpınışları öz sonunu hazırlayar. Ovun son enerjisi, torun möhkəmliyinin artırılması üçün istifadə edilər. Tor, heyvanı tamamilə hərəkətsiz buraxana qədər sərtləşər. Bu xüsusiyyətləri üzündən hörümçək toru təbiətdə olan ən mərhəmətsiz tələdir.

Torla digər ipək ipliklərində də bu xüsusiyyətin mövcud olub-olmadığı sualı yarana bilər. Əgər belə olsaydı nə olardı? Məsələn, daşıma ipliklərində də eyni elastiklik olsa nə olardı? Əlbəttə ki, hörümçəyin ovunu ya da özünü daşması olduqca çətin olardı. Necə ki, torun skeletini meydana gətirən daşıma iplikləri, tutma ipliklərinin əksinə başqa örtük maddəsi ilə örtülərək suya qarşı qorunmuşdur. Çünki daşıma ipliklərinin, yapışqan ipliklər kimi elastik olması lazım deyil.

Görüldüyü kimi hörümçək, müxtəlif vəzifə və quruluşdakı ipliklərin hər birinə şərtlərin və o anda edəcəyi işin tələb etdiyi şəkildə fərqli maddələrlə örtür. Yaxşı, hörümçək bu örtüklərin fiziki və kimyəvi təsirlərini haradan bilir? Hörümçəyin təhsil aldığı ya da təcrübə ilə bunu əldə etdiyi ya da təsadüfən bunları kəşf etdiyi kimi iddiada olmaq əlbəttə ki, ağıllı və sağlamfikirli iddia olmayacaq.

Bu nöqtədə bir az düşünmək doğru cavabın tapılması üçün kifayətdir. Hörümçəyin bütün bu plan qurmağı bilməsi üçün yuxarıda izah etdiyimiz molekulyar tənzimləmələri, kinetik enerjini və istiliyi plastikleşməyə çevirəcək kimyəvi mexanizmləri və s. öyrənməsi lazımdır. Bütün bunları öyrəndikdən sonra da bu istehsala qərar vermiş olmalıdır. Qərar verdikdən sonra isə öz bədənində bəzi strukturca dəyişiklikləri reallaşdırıb, bu məhsulları çıxaracaq sistemləri bədənində meydana gətirməlidir.

Bu əlbəttə ki, xəyali ssenaridir. Görüldüyü kimi, hörümçəklərdəki mükəmməl bədən dizaynını və şüurlu davranışları hər hansı təsir, təbiət hadisəsi ya da başqa hər hansı gücün təsiri ilə açıqlamaq mümkün deyil. Hörümçəyin bütün bunları öz-özünə edə bilməyəcəyi də ağıl sahibi hər insan tərəfindən görülə biləcək həqiqətdir. Zaman içində dəyişikliklərlə ya da başqa hər hansı təkamül prosesi ilə hörümçəklərin şüurlu davranışlarını və bədən strukturlarını açıqlamaq əlbəttə ki, mümkün deyil.

Təbiətdəki bütün canlıların hörümçəkdəkilərə bənzər, hətta daha çox incə xüsusiyyətləri vardır. Hər hansı birini araşdırmaq da, bu canlılardakı açıq-aşkar dizaynı görmək üçün yetərli olacaq. Hamısına hakim olan gücün varlığı açıq-aşkar ortadadır. İstər bədən dizaynları, istər davranışları bu canlıların Yaradıcı, yəni Allah tərəfindən yaradıldığını açıqca sübut edir. Bunu anlamaq üçün yalnız ağıllı düşünmək kifayətdir. Bütün aləmlərin Rəbbi olan Allah; **“Əgər anlayırsınızsa, bilin ki, O, şərqin, qərbin və bunların arasında olanların Rəbbidir!...”** (Şuəra surəsi, 28) ayəsiylə bu həqiqəti insanlara bildirmişdir.

Hörümçəyin ipəyi və müdafiə sənayesi

Bir vəsaitin möhkəmliyi və elastikliyi, sənaye sahəsində böyük əhəmiyyət təşkil edir. Möhkəmlik istifadə sahəsinin genişliyini, elastiklik isə istifadə rahatlığını artırır. Möhkəmlik və elastiklik baxımından yer üzündə olan, ən ideal vəsait hörümçək ipliyidir. Buna görə, tədqiqatçılar iyirminci əsrin son rübündə işlərini hörümçək ipliyi üzərində sıxlaşdırmışlar. Buna qarşı hörümçək ipliyinin ancaq daha az keyfiyyətdə bənzəri, kimyəvi yollarla çıxarıla bilməmişdir.

Qısacası, dövrümüzün texnologiyası, bütün imkan və tədqiqatlara baxmayaraq, hörümçəyin çıxardığı ipliyyə ekvivalent xüsusiyyətdə iplik çıxara bilmir.

Hörümçək ipəyi, ümumiyyətlə “qlisin, alanin, serin və trosin” amin turşularından yaranmış zülaldır. Du Pont firması, hörümçək ipəyinin kimyəvi düsturundan yola çıxaraq, ipəyi meydana gətirən molekulların düzülüş sıralarını təyin edərək, süni yolla müxtəlif liflər çıxarmışdır. Bu sintetik polimerin hər makro molekulu, minlərlə molekul zəncirlərini meydana gətirən, karbon, oksigen, nitrogen və hidrogen atomlarından meydana gəlir. “Kevlar” adı verilən bu məhsul, bu günə qədər süni olaraq çıxarılmış təbii liflərin ən inkişaf etmişidir. Möhkəmlik və elastikliyi ilə də, hörümçək ipliğinin üstün fiziki xüsusiyyətlərinə ən çox yaxınlaşan süni lif Kevlar lifi olmuşdur.

Kevlar, avto təhlükəsizlik kəmərləri və müxtəlif qoruyucu geyimlərlə insanların sağlamlığını qorumaq və təhlükəsizliyini təmin etmək üçün istifadə edilir. Bundan əlavə təyyarə və gəmi sənayesinin xarici quruluş vəsaitlərində, lif optik və elektro-mexaniki naqillərin istehsalında, iplik və kəndir sənayesində, müxtəlif idman alətlərində olduqca çox istifadə edilən əhəmiyyətli vəsaitdir.

Kevlar lifi “poliparafenilen-tereftalamid” maddəsindən meydana gəlir. Uzun molekul zəncirləri ehtiva edən bu lif növü quruluşu səbəbiylə əyirilərək iplik halına gətirilməyə uyğundur. Davamlılıq və yüngüllük xüsusiyyətləri, bu vəsaitin sənayenin bir çox sektorunda istifadə edilməsini təmin etmişdir.

Kevların, əsrimizdəki ən əhəmiyyətli istifadə sahələrindən biri də, müdafiə sənayesi olmuşdur. Daha əvvəllər poladdan istehsal olunan güllə keçirməz jiletlər, indiki vaxtda görünüş baxımından, normal parçalardan fərqli olmayan, Kevlar iplikdən toxunmuş parçadan istehsal olunur. Çünki Kevlar, zərbələri əmmə xüsusiyyəti sayəsində güllənin vuruş şiddətini azaldır. Bu texnologiya baxımından son dərəcə əhəmiyyətli inkişafdır, eyni zamanda çox faydalı kəşfdir. Ancaq bütün bu üstün xüsusiyyətlərinə baxmayaraq Kevlar lifi hörümçək ipəyinin ancaq üçdə biri qədər nisbətdə zərbələri əmmə xüsusiyyətinə malikdir.

Bir hörümçəyin çıxardığı ipliğın daha az inkişaf etmiş bənzərinin dövrümüzün texnologiyasına sahib təsislərdə uzun sürən işlər nəticəsində çıxarıla bilməsini düşünə bilən kəslər üçün əlbəttə ki, əhəmiyyətli nəticələr və ibrətlər vardır. Bu müqayisə etmə Allahın canlıları bənzərsiz yaradılışla yaratdığını göstərən dəlillərdən biridir.

İpək ipliklərinin insan həyatındakı yeri

Hörümçək ipliklərinin kimyasının başa düşülməsi üçün aparılan tədqiqatlar əsnasında ipliklər, hörümçəklərdən xüsusi maşınlar sayəsində sağılar. Beləcə hörümçəklərə zərər vermədən heyvan başına gündə 320 metr ipək (təxminən 3 milliqram) əldə edilir.

Bu yolla əldə edilən ipliklərin istifadə edildiyi, yəni hörümçəklərin insanlara xidmət etdiyi başqa sahə də tibb sahəsidir. ABŞ-dakı Wyoming Universiteti farmakoloqları, “Nephile” növü hörümçəyin tor ipliklərini, çox həssas bəzi cərrahı əməliyyatlarda, xüsusilə vətər və oynaq müdaxilələrində əməliyyat ipliği olaraq istifadə edirlər.

DİZAYN MÖCÜZƏSİ TORLAR

Yer üzündə elə bir canlı yoxdur ki, onun ruzisini Allah verməsin... (Hud surəsi, 6)

Hörümçək torları möhkəmlik, elastiklik kimi xüsusiyyətləri və istifadə üstünlükləriylə yanaşı, memarlıq və mühəndislik möcüzəsidir.

Hörümçək toru; ağırlığı daşıyan skelet iplikləriylə, bu iplərin üzərinə yerləşdirilmiş spiral şəkilli yapışqan xüsusiyyətdəki şikarı tutma ipliklərindən və torun ipliklərini bir-birinə birləşdirən əlaqə ipliklərindən meydana gəlir. Spiral şəkilli yapışqan ipliklər, skelet ipliklərinə tam olaraq bağlanmazlar. Beləcə tora ilişən böcək xilas olmağa çalışdıqca yapışqan tora daha çox yapışmış olar. Böcəyin üzərinə tamamilə yapışan tutma ipliği, zaman keçdikcə elastikliyi itirərək sərtləşər və möhkəmləşər. Bu şəkildə böcək tələyə qısılar, hərəkətsiz qalır sərtləşər. Bundan sonra isə ov sanki canlı qablaşdırılmış hazır qida kimi, möhkəm skelet ipliklərinin üzərində, hörümçəyin gəlib son zərbəni vurmasını gözləmək məcburiyyətindədir.

Torun zərbələri əmmə xüsusiyyəti

Hörümçək torlarının təsirli tələ ola bilməsi üçün yalnız yapışqan xüsusiyyətə sahib olması ya da fərqli xüsusiyyətdəki ipliklərdən çıxarılması yetərli deyil. Məsələn, torun uçan böcəkləri dayandıra biləcək şəkildə dizayn edilməsi də lazımdır. Tora ilişən böcəyi idarə olunan mərmiyə bənzətsək böcəyin hərəkətinin dayandırılması tək başına yetərli olmayacaq. Çünki tora ilişən ovu, hörümçəyin gəlib araşdırma bilməsi və dişləyə bilməsi üçün, hərəkətsiz tuta bilməsi lazımdır. Bir mərmini tapıb, hərəkətsiz tuta bilmək isə olduqca çətin işdir.

Toru meydana gətirən ipliklər çox möhkəm olduqları kimi eyni zamanda da elastikdirlər. Lakin torun elastiklik payı, fərqli bölgələrdə, fərqli nisbətlərdədir. Bu elastiklik nisbətinin əhəmiyyəti bu səbəblərə bağlıdır;

Əgər ipliklərin elastiklik payları lazım olduğundan az olsaydı, tora çırpılan böcək sərt yaya çırpılmışcasına gəldiyi istiqamətə doğru geri atılardı.

Əgər ipliklərin elastiklik payı lazım olduğundan çox olsaydı, böcək toru çox titrədər, yapışqan ipliklər bir-birinə yapışar və tor deformasiya olardı.

İpliklərin elastiklik payı hesablanarkən küləyin təsiri də göz önünə alınmışdır. Beləcə əsən küləyin gərddiyi tor təkrar əvvəlki halına dönə bilər.

Elastiklik payı, torun yapışdığı yer üçün də əhəmiyyətlidir. Məsələn, tor ota yapışmışsa, torun elastikliyi bu otun hərəkətindən qaynaqlanan gərginlikləri ortadan qaldıracaq xüsusiyyətdə olmalıdır.

Spiral şəklində hörülən ovlama iplikləri bir-birinə çox yaxındır. Hər hansı kiçik yellənmə bu ipləri bir-birinə yapışdıraraq, tutma sahəsində böyük çatlar meydana gətirə bilər. Buna görə

elastiklik payları yüksək yapışqanlı tutma iplikləri, əsnəmə payları aşağı quru ipliklərin üzərinə yerləşdirilmişdir. Beləcə torda meydana gələ biləcək potensial qaçış dəliklərinin qarşısı alınmışdır.

Görüldüyü kimi, torun hər xüsusiyyətində möcüzəvi quruluş görülür. Hər cür ehtimal düşünülmüşdür. Bunlar düşünüldüyündə təkamül nəzəriyyəsinin iddiasının ağıldan uzaq olduğu bir daha ortaya çıxır. Təsadüfən ortaya çıxan dəyişikliklərlə torda zərbə əmici xüsusiyyətlərin necə yaradılacağına hörümçəyə öyrədilməsi əlbəttə ki, mümkün deyil. Hörümçəklərə bu qabiliyyəti verən, şüurlu davranmalarını təmin edən Allahdır:

O, Xaliq, yoxdan Yaradan, Surətverən Allahdır. Ən gözəl adlar yalnız Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Həşr surəsi, 24)

Üçölçülü torlar

Üçölçülü tor ya da digər adıyla “Aerial ovlama tələləri”, ikiölçülü torlara görə daha kompleks quruluş ehtiva edərlər. Tor müstəvi şəklində deyil, kompleks üçölçülü quruluşdadır. Bu növ torlar yayılmış yumaq yığınları görünüşündədir. Buna görə də, torun nəzarət edilməsi, ikiölçülü torlara görə daha çətindir. Əgər hörümçəyin etibar etmədiyi kiçik böcəklər və parazitlər tora yapışarsa, hörümçəyin işi daha da çətinləşər. Buna görə hörümçək, torunu qurmaq üçün bu tip ziyarətçilərin olmadığı bölgəni seçər.

Bu torlardan istifadə edən hörümçəklərdən biri qara dul hörümçəyidir. Üstün memarlıq texnikasına sahib olan hörümçək torunun içində, eyni zamanda mexaniki tələ də vardır. Bu tələ sıx və yapışqan tor sahəsini ehtiva edər. Bu tor topu, yerə çox güclü olmayan ipliklərlə bağlanır. Tərpənən böcək tor topuna yapışar-yapışmaz, ipliklər qopar, yer ilə əlaqə kəsilər. Və hörümçək bir müddət sonra tələni yuxarı, üçölçülü torun ortasına çəkərək, hərəkətsiz qalmış ovunu öldürər.

Üçölçülü tordakı tələnin plan və hörümçəyin istifadə etdiyi üsul diqqətlə araşdırılmalıdır. Çünki torun dizaynında çox açıq ağıl nümayişi vardır. Mexaniki tələ olsun və ya olmasın üçölçülü torlarda ovun sürətini kəsmək üçün istifadə edilən üsul eynidir. Çox saydakı zəif iplik plan çərçivəsində xüsusilə hörölmüşdür. Böcəyin ilişməsiylə birlikdə çox güclü olmayan bu ipliklər qopacaq. Bu vaxt ovun hərəkət enerjisi bu ipliklərin qoparılması üçün sərf edildiyindən, böcəyin sürəti kəsilər. Daha sonra ovlama iplikləri böcəyi cəld tutar.

Hörümçək qüsursuz planla işləyən bu toru hörməyi əlbəttə ki, saxta təkamül prosesi nəticəsində öz səyiylə öyrənmiş ola bilməz. Hörümçəklər də yer üzündəki digər canlılar kimi Allahın əmriylə hərəkət edirlər. Rəhman və Rəhim olan Allah: “...**Halbuki göylərdə və yerdə olan hər bir məxluq istər-istəməz Ona təslim olmuş və Ona da qaytarılacaqdır.**” (Ali İmran surəsi, 83) ayəsiylə bunu xəbər vermişdir.

Torların nəzarəti

Hörümçək torları nizamlı olaraq nəzarət edilməlidir. Çünki torun spiral şəklindəki yapışqan hissəsi, yağış səbəbiylə və ya tələdən xilas olmağa çalışan ovlar üzündən ziyan görür. Bundan əlavə tora yapışan tozlar da, spiral iplərin yapışqanlıq xüsusiyyətlərini itirmələrinə səbəb olar.

Tor, olduğu mühitə bağlı olaraq, hörülməsindən çox qısa zaman sonra -24 saat sonra belə- böcəkləri tutmasını təmin edən xüsusiyyətlərini itirə bilər. Buna görə tor, periodik olaraq pozulub yenidən hazırlanır. Hörümçək pozduğu torun ipliyini yeyər və həzm edir. Həzm etdiyi iplikdəki amin turşularını bir sonrakı torun istehsalında istifadə edəcək.

Hörümçəklərin növlərinə görə torun yeyilən bölgəsi və yemə zamanı da fərqlilik göstərir. Məsələn, bağça hörümçəkləri torun çərçivəsinə toxunmayıb, yalnız torun radiusunu və yapışqan spiralini yeyirlər.

Tropik bölgə hörümçəkləri torlarını alaqlıqda qurar və bu torunu şəfəq vaxtı yeyirlər. Mülayim bölgələrdə isə hörümçəklər, torlarını yeyərək yenisini qurma işini gecə edirlər. Çünki bu bölgələrdə yaşayan gecə böcəkləri tropik bölgələrdəki kimi bol deyil. Bu səbəblə torun gündüz boyunca qurulu qalması lazımdır.

Ova görə tor qurmaq

Hörümçəklər torlarını, ovlamaq istədikləri heyvanın ölçüsünə görə qurarlar. Məsələn, Cənub Amerika hörümçəyi, sentyabr ayında yeni yuvalar axtarışına çıxan ağ qarışqaları daha asan tuta bilmək üçün sıx gözlü torlar qurarkən, ovlamaq istədiyi böcək, böyük kəpənək olduğunda qurduğu torun gözləri böyüyər, möhkəmliyi və elastikliyi daha da artır.

Bundan əlavə torların mailliyi, ovlanması düşünülmən böcəyin hərəkətinə (uçan, gəzən, sıçrayan və s.) görə də dəyişdirilir. Bunun sayəsində torun ziyan görmə nisbəti azaldıldığı kimi, ov tutma həcmi də artırılmış olar.

Quşlara xəbərdarlıq və kamuflyaj

Hörümçəklər özləri üçün çox qiymətli olan torlarını ümumiyyətlə tənha yerlərə qurarlar. Bunun səbəbi heyvanlar və ya təbiət şərtləri tərəfindən torun pozulmasının qarşısını almaqdır. Torlarını qorumaq üçün hörümçəklər son dərəcə maraqlı üsullar istifadə edirlər. Bu üsulların ən maraqlı olanlarından biri də Orta Amerikada yaşayan *Argiope* hörümçəklərinin torlarında görülür. Bu hörümçəklər torlarına parlaq ağ rəngdə, ziqzaq şəklində işarələr qoyurlar. Bu işarələr quşlar üçün xəbərdarlıqdır və torun içindən keçməmələri lazım olduğunu xatırladır. Bundan əlavə bu işarələr hörümçək tərəfindən saxlanmaq üçün də istifadə edilir. İşarələrin arxasında dayanan hörümçək, bu şəkildə ovunun onu görməsini əngəlləyər.

Hörümçək torlarından ilhamlanaraq hazırlanan dizaynlar

Sənaye dizaynları edərkən təbiətdəki nümunələrdən faydalanmaq indiki vaxtda son dərəcə geniş istifadə edilən üsuldur. Çünki təbiətdəki dizaynlar hər istiqamətdən qüsursuzdur. Enerji qənaəti, estetika, qüsursuz funksionallıq, manevr qabiliyyəti kimi dizaynda olmalı bütün xüsusiyyətlər təbiətdəki nümunələrində əskiksiz mövcuddur. İnsan bacarığından istifadə edərək və illərlə sürən bilik təcrübəsiylə və zəhmətli müddət nəticəsində ortaya çıxan dizaynlar, çox vaxt təbiətdəki bənzərlərinin pis təqlidi olur. Təbiətdəki əslləriylə bu təqlidlər müqayisə edildiyində bu vəziyyət açıqca görünür.

Hörümçəklər də təbiətdə nümunə götürülən canlılardan biridir. Məsələn, təpəli toyqar hörümçəyi və ya şəh hörümçəklərinin qurduqları torlar istər estetika, istər mühəndislik baxımından möhtəşəmdir. Bu hörümçəklər torlarını, çəmənlikdəki otlar üzərinə yayılmış təbəqələr görünüşü verəcək şəkildə üfüqi müstəvidə qurarlar. Şaquli otları tir kimi istifadə edərək, tor üzərində yaranan yüklərin bu otlar üzərinə paylanmasını təmin edirlər.

Bu üsul böyük məkanların üstünü bağlamaq məqsədiylə insanlar tərəfindən təqlid edilmişdir. Günümüzdəki müasir memarlıq əsərlərinə nümunə olaraq göstərilən Münih Olimpiada Stadı və Cidde Hava limanı Terminalı, bu hörümçək növlərinin torları nümunə götürülərək inşa edilmişdir.

İnsanlar tərəfindən təqlid üsuluyla çıxarılmış olan bu dizaynı hörümçəklər dünya üzərində ilk ortaya çıxdıqları andan etibarən istifadə edirlər. Əlbəttə ki, bu dizaynın ortaya çıxması və quruluşlarda tətbiq oluna bilən hala gəlməsi üçün müəyyən dərəcədə mühəndislik məlumatı lazımdır. Halbuki hörümçəklər nə quruluş statikası, nə də memarlıq dizaynı bilirlər, belə təhsilləri yoxdur. Onlar da digər canlılar kimi yalnız özlərinə doğuşdan, Allah tərəfindən ilham edilmiş vəhyə uyaraq hərəkət edirlər. Çıxardıqları memarlıq möcüzələrinin tək səbəbi budur. Allah ayəsində bütün canlıların Öz nəzarəti altında olduğunu belə bildirir:

Budur sizin Rəbbiniz olan Allah. Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısı Allahdır! Elə isə Ona ibadət edin! O, hər şeyi Qoruyandır. (Ənam surəsi, 102)

YARADILIŞ MÖCÜZƏSİ

Bunlar Allahın yaratdıqlarıdır. İndi siz mənə göstərin görüm, Ondan başqaları nə yaradıblar. Xeyr! Zalımlar açıq-aydın azğınlıq içindədirlər. (Loğman surəsi, 11)

Bəzi hörümçək növləri güclü zəhərləri və xüsusi qısqaqları ilə qurbağa, dovşan və hətta kiçik quşları belə tuta bilərlər.

Mükəmməl yaradılış nümunəsi

Hörümçəklərin mexaniki tələlər quran, suyun dibində yuvalar qura bilən, tordan qurduğu kəməndələrlə ovlayan, kimyəvi zəhərlər püskürdə bilən, öz boyunun yüzrlə misli yüksəklikdən ipə yapışib atlanan, bədənində poladdan möhkəm iplər çıxaran, ovlamaq üçün kamuflyaj edə bilən ölüm maşını, eyni zamanda memarlıq və mühəndislik möcüzəsi torlar quran “mühəndis” olduqlarını bilirik. Hörümçəklərin sahib olduqları bu kimi qabiliyyətlərlə yanaşı bədən strukturları araşdırıldığında da bir çox fərqli möcüzəylə qarşılaşılır.

Bütün hörümçəklərin bədənində, toxuma fabriki kimi işləyən daraqlar, kimyəvi maddələr çıxaran laboratoriyalar, çox güclü həzm ifrazatları çıxaran orqanlar, ən həssas titrəşmələri hiss edən qəbuledicilər, zəhər inyeksiya edə bilən güclü qısqaqlar və bunlar kimi yaradılışa dəlil təşkil edən bir çox xüsusiyyət vardır. Bütün bu xüsusiyyətləriylə düşünüldüyündə, hörümçək tək başına təkamül nəzəriyyəsinə meydan oxuyan, təsadüf kimi gülünc fərziyyəni bir daha çürüdən əhəmiyyətli dəlildir.

Hörümçəyin quruluşunda olan orqanları və xüsusiyyətlərini daha yaxından araşdıraq:

Gövdə:

Hörümçəyin bədəni başlı-sinə (sefalotoraks) və qarın olaraq, ümumi mənada iki hissəyə ayrılmışdır. Başlı sinədə səkkiz göz; səkkiz ayaq, iki zəhər çəngəli və iki duyğy ayağı vardır. Yumşaq və elastik olan qarının alt hissəsində iplik dəlikləriylə tənəffüs sisteminin dəlikləri var. Sefalotoraks və qarın, pedonkül adı verilən çox incə boruyla birləşir. Başqa heç bir canlının beli hörümçəyinki qədər incə deyil. Bununla birlikdə 1 mm-dən daha dar olan bu borunun içindən həzm borusu, qan damarları, nəfəs boruları və sinir sistemi keçir. Daha ümumi ifadəylə hörümçəyin bədənini meydana gətirən iki hissə arasında xüsusi xətt sistemi quruludur. Bu xətlər sayəsində hörümçəyin bədənindəki möhtəşəm quruluşun mexanizmləri (zəhər çıxaran vəzilər, iplik çıxaran vəzilər, bədəni əhatə edən sinir sistemi, həzm-dövrən sistemləri) və beyin arasında əlaqə qurulur.

Funksiyalı ayaqlar:

Hörümçəyin ən çətin şərtlər altında belə yeriə bilməsini və yapışa bilməsini təmin edən dörd cüt ayağı vardır. Hər ayaq yeddi parçadan yaranmışdır. Hər ayağın sonunda “**skopula**” deyilən tüklər var. Bu tüklər sayəsində heyvan divarlarda və ya tamamilə tərs müstəvilərdə belə asanlıqla yeriə bilər.

Hörümçəklərin ayaqlarındakı xüsusi quruluş yalnız düz olmayan yerlərdə yerimələrini təmin etməklə qalmaz. Bundan başqa gözləri yaxşı görməməsinə baxmayaraq hörümçəklərin gecələri rahat hərəkət edə bilmələri də ayaqlarındakı quruluş sayəsində reallaşır. Bəzi hörümçək növləri yalnız işığı qəbul edə biləcək qədər, yəni insanın görmə qabiliyyətinin on faizi qədər görə bilərlər. Buna qarşı hörümçəklər torlarını gecə qaranlığında qururlar və torun üzərində asanlıqla hərəkət edərlər.

Hörümçəklər qurduqları torların yapışqan hissələrinə basmadan yalnız quru tərəflərində hərəkət edərlər. Nadir olaraq basdıqları yapışqan torlara yapışmaqdan xilas olmalarını isə, ifraz etmiş olduqları maye ilə ayaqlarını örtmələrinə borcludurlar.

Hörümçəyin arxa iki ayağının vəzifələrindən başqa biri də, ifraz olunan ipliği əyirməkdir. Bu ayaqlarda ipliği əyirməyə yarayan xüsusi daraqlar var. Darağın ucuna əyirmə sahəsi deyilir; hər əyirmə sahəsinin üzəri yüzrlə əyirmə balonuyla örtülüdür. Bu balonlar vasitəsilə qarındakı ipək vəzilərdə ifraz olunan maye ipək, bədənin xaricinə çıxarılır və ipliklər şəklində əyirilər.

Üstün qavrama qabiliyyəti:

Sıçrayan hörümçəklərdən başqa, hörümçəklərin bir çoxunun görmə duyğuları olduqca zəifdir, ancaq çox qısa məsafələri qavraya bilərlər. Bir ovçu üçün böyük zəiflik sayıla biləcək bu vəziyyət, hörümçəkdə mövcud olan çox həssas erkən xəbərdarlıq sistemi ilə ortadan qaldırılmışdır.

Bu xəbərdarlıq sisteminin təməli, toxunma duyğusuna əsaslanır. Bədən, titrəşmələrə qarşı çox həssas tüklərlə örtülüdür. Bu tüklərin hər biri bir sinir ucuna bağlanır. Toxunma, hətta səs və qoxu üzündən meydana gələn titrəşmələrlə bu tüklər xəbərdar edilər. Tüklər titrəşmələri sinir uclarına ötürər. Sinirlər də aldıqları xəbərdarlıqları çox sürətli şəkildə beyinə çatdırar. Bunun sayəsində hörümçəklər ən kiçik titrəşmələrin belə varlığından xəbərdar olurlar.

Hörümçəklər hərəkətsiz ovları qavraya bilməzlər, amma canlı böcəklərin səbəb olduqları titrəşmələri həll edərək, böcəklərin torların harasında olduqlarını təyin edə bilərlər. Əgər hörümçək böcəyin olduğu yerdən tam olaraq əmin deyilsə, böcəyin mövqeyini daha doğru qavraya bilmək üçün toruna ayaqları ilə vuraraq torunu yelləyər. Bu şəkildə gələn titrəşmələrdən ovun yerini təsbit etmiş olar.

Hörümçəyin ayaqları, qavrayan tüklərin ən sıx olduğu orqanlardır. Bu qavrayıcı tüklərin içləri boş, quruluşları isə sərtidir. Qaynağı bir metr uzaqlıqda olan az şiddətdə səsin titrəşmələri belə, heyvan tərəfindən qəbul edilə bilər. Bundan əlavə, ayaq tüklərində istiliyə həssas başqa

qavrayıcı sistem də vardır. Həmçinin bədən dərilərində, içlərində son dərəcə həssas sinir ucları olan yarıqlar var. Bütün bu xüsusiyyətlər sayəsində hörümçəklər yaxın ətraflarında, geniş sahədə meydana gələn hər hərəkəti, sanki öz dərilərinin üzərində reallaşmış və ya yaxınlaşan cismə toxuna bilmiş kimi rahat hiss edirlər.

Hörümçəyin bir ayağı qopduqunda, bir müddət sonra, yerinə yenisi çıxar. Yenidən ortaya çıxan ayaq, əvvəlkinə nisbətən daha qısa olar. Hörümçək yerə belə dəyməyən bu ayağı gəzərkən istifadə etməz. Hətta hörümçək, cəmi ayaq sayının yarısından məhrum olduğunda belə -yəni dörd ayaqla- çox rahat gəzə bilər. Boyu qısa da olsa təkrar ayağın çıxmasının tək səbəbi, ayağın üzərində olan qəbuledici tüklərə hörümçəyin duyduğu ehtiyacdır.

Hörümçəklərin torlarındakı titrəşmələri qavrama qabiliyyətləri o qədər həssasdır ki, tordakı titrəşmələrin qaynağının, tora ilişən ov yoxsa cütləşməyə gələn erkək hörümçək olduğunu asanlıqla ayıra bilərlər.

Son bir neçə ilə qədər, elastik quruluşa sahib olduqları üçün torların, titrəşmələri ötürmədikləri hesab edilirdi. Lakin son olaraq inkişaf etdirilən “Lazer Doppler Titrəşmə Ölçən” adı verilən alətlər istifadə edilərək aparılan tədqiqatlar ümumi nəticənin əksinə nəticə çıxarmışdır. Torların elastik quruluşlarına baxmayaraq titrəşmələri ötürdüyü, eyni zamanda titrəşmə şiddətini artırdığı aydın olmuşdur. Lakin bunun səbəbinin elmi açıqlaması edilə bilməmişdir.

Kiçik səs dalğasından, tor üzərindəki titrəşmələrə qədər hər cür xəbərdarlıq hörümçək tərəfindən çox dəqiq qəbul edilir. Xüsusilə tor üzərindəyken işə yarayan bu erkən xəbərdarlıq sistemi, hörümçək baxımından olduqca ən uyğun xüsusiyyətlərə sahib olan mexanizmdir. Bədən üzərində olan minlərlə tükün hər birinin sinir ucunun beyinə bağlı olduğu və gələn xəbərdarlıq siqnallarının hörümçək tərəfindən çox sürətli dəyərləndirildiyi düşünülse, haqqında danışılan sistemin kompleksliyi daha yaxşı aydın olar.

Zəhər inyeksiyalı qısqaclar:

Hörümçəklərin gözlərinin qarşısında iki güclü qısqaq vardır. Bu qısqaclar hörümçəyin həm müdafiə, həm də ovlama silahlarıdır. Hər qısqaqın arxasında öldürücü zəhərini, zəhər çəngəlinin içinə axıdan zəhər vəzisi vardır. Hörümçək, ovunu hərəkətsiz buraxmaq istədiyi zaman qısqaclarını ovuna batırır. Ardından qısqaqın içindəki dəliklərdən qurbanının bədəninin içinə zəhər nasoslayar.

Hörümçəklərin bu qorxunc ölüm vasitələri yuva hazırlamaq və kiçik ölçüdəki maddələri daşımaq üçün də istifadə edilir. Qısqacların yanında antena kimi çox həssas iki çıxıntı vardır və bunlara duyğu ayağı deyilir. Hörümçək, toruna ilişən qurbanını araşdırarkən, bu antenalardan istifadə edir.

Görüldüyü kimi, hörümçəklərdə son dərəcə xüsusi dizayna sahib olan qavrama sistemi vardır. Bu sistemin təkamül nəzəriyyəsinin zaman ərzində meydana gəlmə iddiasını tam mənasıyla etibarsız etdiyi çox açıq şəkildə görülür. Bununla yanaşı hörümçəyin bədənində öldürücü zəhərin çıxarıldığı sistemlərin olması da təsadüflərlə açıqlanması qeyri-mümkün olan xüsusiyyətdir.

Zəhərin kimyəvi quruluşu böcəkləri öldürə biləcək xüsusiyyətdədir. Buna qarşı hörümçəyə zərər verməməsi üçün zəhər xüsusi olaraq izolyasiya olunmuş sahədə saxlanır. Hörümçəyin qısqacları da eyni şəkildə son dərəcə funksionaldır. Zəhəri nasosla vuran mexanizmlərin, toxumaları parçalayan qısqaclar üçün yerləşdirilmiş olmaları, zəhərin qurbanın içinə axıdıla bilməsini təmin edər. Bunun sayəsində qısqaclar yalnız fiziki deyil, eyni zamanda da kimyəvi silah kimi işləyərlər. Təkrar görülür ki, hörümçəyin bədəninin hər parçasında təsadüflərlə, mutasiyalarla ya da başqa xəyali təkamül mexanizmi ilə izah edilə bilməyəcək çox xüsusi dizayn vardır.

Hörümçək sahib olduğu bütün xüsusiyyətləri ilə birlikdə Allah tərəfindən yaradılmışdır. Sahib olduğu bütün xüsusiyyətlər də bizə Allahın sənətini tanıdan dəlillərdir.

Ovu iflic etmə və həzm

Hörümçək, toruna ilişən heyvanları, tora yaxşıca yapışdırdıqdan sonra çıxardığı başqa ipliklə tamamilə sarıyar. Daha sonra qısqaclarıyla ovunu tutar və içinə zəhərini nasoslayıb öldürər.

Hörümçək sadəcə mayeləri həzm edə bilər. Millimetrin onda birindən daha böyük parçacıqlar ağızının ətrafındakı tüklər tərəfindən filtr edilir. Yəni, hörümçəyin böcəyi həzm edə bilməsi üçün əvvəlcə bu canlınin toxumalarını maye hala gətirməsi lazımdır. Bunun üçün hörümçək böcəyin toxumalarını həzm fermentləriylə yıxaraq parçalayar. Toxumalar kifayət qədər maye hala gəlincə, çox güclü olan əmmə sistemi sayəsində bu mayeni əmər. Məsələn, *Misumenoides formosiges* adlı hörümçək arını öldürükdən sonra, biri baş və ya boyunda, o biri arının mədəsinin alt tərəfində olmaq üzrə iki dəlik açar. Sonra arının bədənindəki mayeləri bu dəliklərdən əmər.

Hörümçək, ovundan əmdiği toxumaları bədənindəki həzm mayesiylə qarışdırar. Ovun bədənində yaranan vakuum gücü, hörümçəyin əmmə gücünü aşdığında, hörümçək mədəsinin ətrafındakı əmmə əzələlərini sərbəst buraxar. Bunun nəticəsində hörümçəyin bədənindəki həzm mayesinin bir hissəsi arının bədəninə girər. Arının bədəninin müxtəlif bölgələrinə çatan həzm mayesi, buradakı toxumaları da əridər. Hörümçək bu səfər mədə tərəfindəki o biri dəliyi əmər. Bu dövr arının içi tamamilə boşaldılana qədər sürər. Arının bədənini hörümçək üçün yalnız qida qaynağı olmaqdan əlavə; hörümçəyin həzm sisteminin parçası, keçici davamı olar. Sonunda arı boş yumurta qabığına bənzəyər, geriyə qabıqdan başqa heç bir şey qalmaz.

Hörümçəklərin ovları sadəcə böcəklər deyil. Bəzən bəzi qurbağa, siçan, balıq, ilan ya da kiçik quşlar da hörümçəklərin qurbanı ola bilərlər. Hətta quş hörümçəkləri olaraq bilinən hörümçəklər dovşan və toyuqları belə tutaraq həzm edəcək gücdədirlər. ²⁷

Suda yeriyan hörümçək

Su hörümçəkləri su üzərində yeri y  bilmələrini təmin edən çox xüsusi quruluşa sahibdirlər. Bu hörümçəklərin ayaqlarının ucunda olan hidrofob bal mumuyla örtülü t kl rd n ibarət olan m xm ri sıx hörgü vardır. Bunun sayəsində hörümçək suyun üzərində batmadan g z  bilir.²⁸ Hətta hörümçəyin su səthində qala bilmə bacarığı o qədər yüksəkdir ki, mövcud hallarından 25 qat daha ağır olsaydılar belə, hörümçəklər su üzərində rahatlıqla g z  bilərdilər.

Su hörümçəkləri suyun üzərində g z rl rk n arxa ayaqlarını sükan kimi istifadə edərlər. Orta ayaqlar hərəkəti təmin edərkən daha qısa olan  n ayaqlar ovları tutma vəzifəsi g r r. Su hörümçəyi o qədər sürətli hərəkət edər ki, suyun üzərində anid n bir metrlik sıçrayış reallaşdıra bilər. Bu halıyla suyun üzərində sürət mühərriki qədər sürətli hərəkət edər.

Su hörümçəkləri ovlayarkən su səthini tor kimi istifadə edərlər. Yanlış manevr  z nd n suya d   en cırcırma, mil ek və ya kəpənəklər bu hörümçək n v    n mükəmməl ov olar. Bu böcəklərin qanadları suya d yinc , mil ek kağızına ilişmiş kimi suyun səthinə yapı ıb qalarlar. Su səthində yaradacaqları  n kiçik titr  m  hörümçək tərəfindən qəbul edilər. Bundan əlavə, hörümçək titr  m l rd n yalnız ovunun yerini deyil, eyni zamanda b y kl y n  də tam olaraq təsbit edər. Dərhal oraya gedərək su səthinə yapışan ovunu sancaraq z h rl y r v   ld r r.

Görəsən hörümçəyin ayaq tükləri üzərindəki suya batmağıının qar sısını alan  rt y  kim hazırlamışdır? Dünyaya gələn hər su hörümçəyinin ayaqlarında bu  rt k²⁹ olduğı d  n ls  sual daha da geni l n  bilər. Hörümçəklər suyun qaldırma qüvvəsini, hidrofob maddələrin molekulyar xüsusiyyətlərini, su molekulları ilə aralarındaki qarşılıqlı təsiri haradan bilirlər? Bu sistemi özləri hazırlaya bilm y c kl rin  görə bunu kim etmişdir? Suyun səth gərginliyinə görə hazırlanmış olan bu qüsursuz quruluş  z- z n , t sad f n də ortaya çıxa bilm y c yin  görə, bu hadisə necə meydana g lmı dir? Hörümçəklər bu quruluşu və suya batmalarını əngəlləyən kimyevi maddənin düsturunu  zl rind n sonrakı hörümçəklərə necə  t r m  l r? Bütün bu sualların cavabları bizi mükəmməl yaradılışın varlığına aparacaq. Hörümçəklər Allah tərəfindən qüsursuz  kild  yaradılmışlar. Allah hər n v , ehtiyacı olan xüsusiyyətləri verdiyi kimi, bu hörümçəklərə də ehtiyacları olan su üzərində g z  biləcəkləri sistemləri vermişdir.

SON SÖZ

Müşriklər Allahı qoyub onlara göylərdə və yerdə olan ruzidən heç bir şey verməyən və buna gücləri çatmayan bütlərə ibadət edirlər. Heç kəsi Allaha oxşatmayın. Həqiqətən, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz. (Nəhl surəsi, 73-74)

Təkamül nəzəriyyəsi, hər cür elmi meyardan məhrum, heç bir etibarlı dəlilə əsaslanmamış, tamamilə abstrakt iddiadır. Bundan əlavə, bütün iddiasını, var olan hər canlının, reallaşma ehtimalı olmayan saysız təsadüflərin ard-arda gəlmələri nəticəsində meydana gəlmiş kimi ağıl və elmdən uzaq təməl üzərinə qurmuşdur.

Buna baxmayaraq təkamül, bəzi ideoloji çevrələrin, kütlələri həqiqətlərdən uzaq tutmaq üçün sarıldıkları tək çarələridir. Bu səbəblə hər şeyə baxmayaraq həmişə gündəmdə tutulmağa çalışılır. Ancaq təkamül nəzəriyyəsi təbiətdəki yaradılmış hər canlıda olduğu kimi kitab boyunca araşdırdığımız hörümçək qarşısında da son dərəcə çarəsiz qalır, heç bir şəkildə hörümçəklərin sahib olduqları xüsusiyyətlərin necə ortaya çıxdığını açıqlaya bilmir.

Hörümçəyin sahib olduğu xüsusiyyətlərin necə inkişaf etmiş ola biləcəyini təkamül baxımından düşünsək, təkamül nəzəriyyəsinin nə qədər çürük iddia olduğunu daha yaxşı anlayarıq. Hörümçəklərin əcdadı olduğunu fərz edəcəyimiz böcək növü düşünək. Bu böcəyin hal-hazırda bir çox hörümçək kimi kar və kor olduğunu fərz edək. Bu halıyla böcəyin ovlaya bilməyərək aclıqdan dərhal ölməsi lazımdır. Lakin necəsə təsadüf kimi mənasız güc sayəsində bu böcək həyatda qalar.

Bir gün bu kar və kor böcəyin ağına ovlamaq üçün tor qurmaq kimi parlaq fikir gəlir. Bunun sayəsində həm sığınacağı yeri, həm də ovlaya biləcəyi ideal tələsi olacaq. Amma bu böcəyin tor qurması üçün memarlıq biliyi və hesablama bacarığı lazımdır. Küləyin və tutacağı ovun sürətini, torun daşıyacağı yükləri, bu yüklərin paylanması, toru quracağı ot, yarpaq və s.-in daşıma güclərini və bunlar kimi bir çox təfərrüatı tək-tək hesablamalıdır. Bu vəziyyətdə “Necə ola bilər ki, hörümçək hesablaya bilər?” sualı ağıla gələ bilər. Amma unudulmamalıdır ki, bunlar təkamülün təməl məntiqləridir; yaradılışı rədd etmə səyi göstərən təkamülün bu axmaq məntiqlərinə görə, böcəyin bu hesabları özünün etməsindən başqa çarəsi yoxdur.

Buna qarşı ağıl sahibi olduğunu, tor qurmağı hazırlaya bildiyini fərz etsək belə bu, böcəyi ölümdən qurtara bilməz; çünki əlində toru qura biləcəyi vəsait yoxdur. Təbiətdə bu işə yarayacaq xüsusiyyətlərdə vəsait tapa bilməz. Buna görə tor qurmaq üçün ip çıxarmağa qərar verər. Lakin yenə çox böyük çətinliklə qarşı-qarşıyadır; hörümçək bu ipi necə çıxaracaq?

Deyərkən təsadüf deyilən güc təkrar dövrəyə girər, böcəyin bədənində bəzi dəyişikliklər olar və çox xüsusi olan kimyəvi mayeni ifraz edəcək altı fərqli vəzi böcəyin quyruq qismində bir anda qüsursuz olaraq ortaya çıxar. Sonra bu vəzilər bərabər təzyiqli və bərabər müddətli sistemlə işə başlayarlar. Yenə təsadüfən bu vəzilərin ifraz etdikləri kimyəvi mayələr çox xüsusi nisbətlərdə bir-birlərinə qarışarlar və ortaya hörümçək ipinin xammalı çıxar. Bir başqa təsadüflə yenə eyni anda ortaya çıxan, arxa ayaqlardakı əyirmə qarmaqlarıyla bu liflər ayrılaraq, böcək üçün son dərəcə uyğun iplər çıxarılır. Təsadüflər o qədər çox kömək etmişdir ki, ortaya çıxan ip poladdan beş qat daha möhkəm, kauçukdan 30 faiz daha elastikdir. Bu ipin insan tərəfindən tam olaraq təqlid edilə bilməyən kompleks molekulyar xüsusiyyətləri isə kiçik böcək tərəfindən hazırlanmışdır.

Ardından böcək, bəzisi yapışqan və elastik, bəzisi sərt və möhkəm fərqli xüsusiyyətlərdə iplərdən istifadə edərək tor qurar. Nə uyğun təsadüfdür ki, böcəyin ayaqları torlarda gəzə bilməsi üçün uyğun olan yeddi oynaqlı quruluşdadır. Öz torlarına yapışmasını əngəlləyən xüsusi örtük onsuz da yenə saxta təsadüflərin əsəri olaraq ayaqlarında daha əvvəldən vardır. Təsadüflər bunlarla bitməz. Kar və demək olar ki, kor olan böcəyin bədəni, torun üzərindəki ən həssas titrəşməni qəbul edəcək xüsusi tük örtüsüylə, hələ toru qurduğu ilk gündən örtülər. Və burada saya bilmədiyimiz bir çox təsadüfün verdiyi qabiliyyətlər nəticəsində ortaya bu günkü hörümçək çıxar.

Bu xəyali ssenari nəticəsində belə təkamül nəzəriyyəsinin nə qədər ağıldan uzaq fərziyyə olduğu açıq şəkildə ortadadır. Burada əhəmiyyətlə ifadə edilməsi lazım olan nöqtə vardır. Əvvəlcə hörümçək sahib olduğu xüsusiyyətləri qətiyyənlə zaman içində qazanmış ola bilməz. Bəhs olunan bütün qabiliyyətlərin eyni anda hörümçəkdə olması lazımdır. Tor qurmağı bilən hörümçəyin, eyni zamanda ip çıxara biləcək quruluşda olması lazımdır. Tor qurmağı bilən, amma ip çıxara bilməyən və ya ip çıxara bilib tor qurmağı bilməyən hörümçək ola bilməz. Tor qurmayan hörümçək növləri isə -sıçrayan hörümçək kimi- onsuz da təkamülü minlərlə dəfə çökdürən daha üstün xüsusiyyətlərlə birlikdə yaradılmışdır.

Hörümçək son dərəcə gözəl torlar qura bilsə, lakin torun üzərinə döşəyəcəyi yapışqan ipi ördüyü yapışqan maddə olmasa, tor yenə işə yaramayacaq. Yapışqan maddə mövcud olsa, amma bu səfər yapışqan iplərə fəvqəladə elastiklik verən molekulyar xüsusiyyətlər olmasa –ki, belə olması son dərəcə təbii olardı- tor yenə heç bir işə yaramayacaq və hörümçək öləcək.

İplik çıxaracaq mexanizmlərə sahib hörümçək, yediyi qidalarda olan *Scleroprotein* adlı maddə olmasa, iplik çıxara bilməz. Bütün bunlara baxmayaraq təsadüfən tor sahibi olsa, bu səfər torun üzərində yeriyə biləcəyi ayaqlara, ayaqlarının üzərində olan, tora yapışmamasını təmin edəcək kimyəvi örtüyə ehtiyacı vardır. Eyni zamanda bədəninə tordakı titrəşmələri təsbit edəcək qavrama sistemi olmalıdır. Bütün bu xüsusiyyətlərdən biri olmasa heyvan qısa müddətdə ölür.

Hörümçəyin də həzm, tənəffüs, qan dövranı sistemləri vardır. Bu sistemlərin də eynilə digərləri kimi eyni anda ortaya çıxmış olmaları lazımdır. Mədəsi və ya ürəyi əskik hörümçək düşünə bilmərik. Qaldı ki, tor çıxaran orqanlar kimi digər bütün orqanların var olmaları üçün, bu orqanların genetik şifrələrinin, hörümçəyi meydana gətirən milyonlarla hüceyrənin hər birində məlumat olaraq var olması lazımdır. Yeni orqan demək, genetik şifrə olan DNT-də milyonlarla pilləlik əlavə məlumat deməkdir. Bu pillələrdən hər hansı birinin dəyişməsi yeni orqanı tamamilə işə yaramaz hala gətirəcək. (*Təfərrüatlı məlumat üçün baxın. Harun Yəhya, Hüceyrədəki Möcüzə, İstanbul: Vural Nəşriyyat*)

Diqqət yetirilməli başqa nöqtə, yumurtadan yeni çıxan hörümçəyin heç bir təhsil almadan, doğuşdan tor qurması üçün lazımlı məlumatlara sahib olmasıdır. Bu məlumatlar istiqamətində nəsillərdir doğan hər hörümçək tor qura bilər. Bala hörümçək heç bir şəkildə təhsildən keçməz, kurs görməz.

Bir inşaat mühəndisi bina tikə bilmək üçün lazımlı məlumatları ən az dörd il universitet oxuyaraq əldə edər. Qaynaq olaraq daha əvvəl yazılmış yüzlərlə akademik əsərdən istifadə edər. Hesabları kompyuterlərdə aparar. Özünə bələdçi olacaq, hesablamağı öyrədəcək müəllimləri vardır. Öz böyüklüyündən yüzlərlə dəfə daha böyük olan toru bir çox faktoru göz qarşısında saxlayaraq qurmaq, ən az bina tikmək qədər hesab tələb edir. Toru meydana gətirən ipliklərin gərginlikləri, torun oturduğu təməlin möhkəmliyi, hündəsi şəklin doğruluğu, küləyə və ovun hərəkətlərinə qarşı verilən möhkəmlik və elastiklik, iplərin kimyəvi və fiziki xüsusiyyətləri,

daha saya bilmədiyimiz bir çox incə təfərrüatı hesablamaq və hazırlamaq üçün universitet məzunu olmaq belə yetməz. Onsuz da bala hörümçəkləri yetişdirən universitet də yoxdur. Onlar dünyaya gəlmələrindən qısa müddət sonra ip çıxarmağa, tor qurmağa və ovlamağa başlayarlar.

Təkamülçü elm adamları bunun səbəbini açıqlaya bilmir, çarəsizlik içində son dərəcə gülünc başqa bir iddiaya üz tuturlar. Təməli yaradılışı inkar olan bu məntiqə görə instinkt deyilən bilinməyən güc, yeni doğan hörümçəyə nə etməli olduğunu bildirir.

Yaxşı, instinkt nədir? Hörümçəyi fizika və kimya professoru, inşaat mühəndisi, memar edən və haradan gəldiyi müəyyən olmayan impulsdur? Hörümçəyin içindən, öz-özünə gəldiyi deyilən bu impulsun qaynağı nədir? Hörümçəyin quruluşunu araşdıraraq bunu tapmağa çalışaq.

Hörümçəyin quruluşu bütün canlılarda olduğu kimi zülallardır. Bu zülalları amin turşuları meydana gətirmişdir. Amin turşuları isə böyük molekulların bir yerə gəlməsiylə meydana gəlir. Molekullar da atomların bir yerə gəlməsiylə ortaya çıxar. Yuxarıdakı problemin cavabını burada axtaraq. İnsanın belə təqlid edə bilmədiy iplər çıxaran, bənzərsiz memarlıq və mühəndislik əsərləri yaradan hörümçəyə, etdiklərini bildiren motiv, hörümçəyin içindəki hansı hissədir ki, instinkt adını alar. Bədəninə meydana gətirən zülallardamı? Zülalları meydana gətirən amin turşularındamı? Bu amin turşularını meydana gətirən molekullardamı? Yoxsa molekulları meydana gətirən atomlardamı? Təkamülçülərin instinkt deyərək ötürməyə çalışdıqları impulsun qaynağı bunlardan hansıdır?

Əlbəttə ki, bunlardan heç biri deyil. Hörümçək yaşayan bütün canlılar kimi Aləmlərin Rəbbinə boyun əymişdir və Onun ilhamıyla hərəkət edir.

Yeddi göy, yer və onlarda olanlar Ona təriflər deyir. Elə bir şey yoxdur ki, həmd ilə Ona tərif deməsin, lakin siz onların tərifini anlamazsınız. Həqiqətən, O, Həlimdir, Bağışlayandır. (İsra surəsi, 44)

TƏKAMÜL YALANI

Darvinizm, yeni təkamül nəzəriyyəsi yaradılış həqiqətini inkar etmək məqsədilə irəli sürülmüş, ancaq uğursuzluqla nəticələnmiş elmdən kənar cəfəngiyatdan başqa bir şey deyil. Canlıların cansız maddələrdən təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edən bu nəzəriyyə kainatda və canlılarda çox möcüzəvi nizam olduğunun elm tərəfindən sübut edilməsi ilə və təkamül prosesinin əsla baş vermədiyini göstərən 350 milyona yaxın fosilin tapılması ilə süqut etmişdir. Beləliklə, Allah'ın bütün kainatı və canlıları yaratdığı elm tərəfindən də sübut edilmişdir. Bu gün təkamül nəzəriyyəsini dirçəltmək üçün dünya səviyyəsində aparılan təbliğat sadəcə elmi həqiqətlərin təhrif olunmasına, tərəfli şərhinə, elm adı altında söylənilən yalan və saxtakarlıqlara əsaslanır.

Ancaq bu təbliğat həqiqəti gizlətmir. Təkamül nəzəriyyəsinin elm tarixində ən böyük xəta olması son 20-30 il ərzində elm dünyasında getdikcə daha ucadan dilə gətirilir. Xüsusilə 1980-ci illərdən sonra aparılan tədqiqatlar darvinist iddiaların tamamilə səhv olduğunu üzə çıxarmış və bu həqiqət bir çox elm adamı tərəfindən dilə gətirilmişdir. ABŞ-da biologiya, biokimya, paleontologiya kimi fərqli sahələrlə məşğul olan bir çox elm adamı darvinizmin əsassızlığını görür, canlıların mənşəyini artıq yaradılışla açıqlayırlar.

Təkamül nəzəriyyəsinin süqutundan və yaradılış dəlillərindən digər bir çox əsərimizdə bütün elmi təfərrüatları ilə bəhs etmişik və etməyə davam edirik. Ancaq əhəmiyyəti baxımından mövzudan burada da bəhs etməkdə fayda var.

Darvini məhv edən çətinliklər

Təkamül nəzəriyyəsi tarixi qədim yunanlara gedib çıxan bir təlim olmasına baxmayaraq, XIX əsrdə hərtərəfli şəkildə irəli sürüldü. Nəzəriyyəni elm dünyasının gündəminə gətirən ən mühüm irəliləyiş Çarlz Darvinin 1859-cu ildə nəşr edilən “Növlərin mənşəyi” adlı kitabı idi. Darvin bu kitabda dünyadakı müxtəlif canlı növlərini Allah'ın ayrı-ayrı yaratdığına qarşı çıxırdı. Darvinin fikrincə, bütün növlər orta qəcdaddan törəmiş və zaman ərzində kiçik dəyişikliklərlə müxtəfləşmişdilər.

Darvinin nəzəriyyəsi heç bir konkret elmi tapıntıya əsaslanmırdı; özünün də qəbul etdiyi kimi, sadəcə bir məntiq yeritmə idi. Hətta Darvin kitabındakı “Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər” başlıqlı uzun bölmədə etiraf etdiyi kimi, nəzəriyyə bir çox mühüm suala cavab verə bilmirdi.

Darvin nəzəriyyəsinin qarşısındakı çətinliklərə inkişaf edən elmin üstün gələcəyinə, yeni elmi kəşflərin nəzəriyyəsini gücləndirəcəyinə ümid edirdi. Bunu kitabında tez-tez bildirirdi. Ancaq inkişaf edən elm Darvinin ümidlərinin tam əksinə, nəzəriyyənin əsas iddialarını bir-bir əsassız qoydu.

Darvinizmin elm qarşısındakı məğlubiyyətini üç əsas başlıq altında təhlil etmək olar:

Nəzəriyyə həyatın yer üzündə ilk dəfə necə ortaya çıxdığını əsla açıqlaya bilmir.

Nəzəriyyənin irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin, əslində, təkamül xarakterinə malik olduğunu göstərən heç bir elmi tapıntı yoxdur.

Fosillər təkamül nəzəriyyəsinin iddialarının tam əksini göstərir.

Bu bölmədə bu üç əsas başlığı əsaslı təhlil edəcəyik.

Keçilməz ilk pillə: həyatın mənşəyi

Təkamül nəzəriyyəsi bütün canlı növlərinin bundan təxminən 3.8 milyard il əvvəl dünyada fantastik şəkildə təsadüfən meydana gələn bircə canlı hüceyrədən törədiklərini iddia edir. Bircə hüceyrənin milyonlarla kompleks canlı növünü necə əmələ gətirməsi və əgər həqiqətən bu cür təkamül baş vermişsə, nə üçün izlərinin fosillərdə tapılmadığı nəzəriyyənin açıqlaya bilmədiyi suallardandır. Ancaq bütün bunlardan əvvəl iddia edilən təkamül prosesinin ilk pilləsi üzərində dayanmaq lazımdır. Həmin ilk hüceyrə necə ortaya çıxmışdır?

Təkamül nəzəriyyəsi cahilliklə yaradılışı inkar etdiyinə görə, həmin ilk hüceyrənin heç bir plan və nizam olmadan təbiət qanunları çərçivəsində təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Yəni bu nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddə kortəbii təsadüflər nəticəsində ortaya canlı hüceyrə çıxarmalıdır. Ancaq bu, məlum olan ən təməl biologiya qanunlarına zidd iddiadır.

Həyat həyatdan gəlir

Darvin kitabında həyatın mənşəyindən heç bəhs etməmişdi. Çünki onun dövründəki ibtidai elm anlayışı canlıların çox sadə quruluşa malik olduqlarını fərz edirdi. Orta əsrlərdən bəri “spontane generation” adlı nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddələrin təsadüfən birləşərək canlı varlıq əmələ gətirməsinə inanırdılar. Bu dövrdə həşəratların yemək artıqlarından, siçanların da buğdadan əmələ gəlməsi geniş yayılmış düşüncə idi. Bunu sübut etmək üçün qərribə təcrübələr aparılmışdı. Çirkli əsginin üstünə bir az buğda qoyulmuş və bir müddət sonra bu qarışıqdan siçanların əmələ gəlməsini gözləmişdilər.

Ətin qurdlanması da həyatın cansız maddələrdən törədiyinə dəlil hesab edilirdi. Lakin daha sonra məlum olacaqdı ki, ətin üstündəki qurdlar öz-özlərindən əmələ gəlmirlər, milçəklərin gətirib qoyduğu gözlə görülməyən sürfələrdən çıxırdılar. Darvin “Növlərin mənşəyi” adlı kitabını yazdığı dövrdə isə bakteriyaların cansız maddədən əmələ gəlməsi inancı elm dünyasında geniş şəkildə qəbul edilirdi.

Lakin Darvinin kitabının nəşr edilməsindən beş il sonra məşhur fransız bioloq Lui Paster təkamülə əsas verən bu inancı qəti şəkildə təkzib etdi. Paster apardığı uzun elmi fəaliyyət və təcrübələrdə gəldiyi nəticəni belə şərh etmişdi:

“Cansız maddələrin həyatı əmələ gətirməsi iddiası artıq qəti şəkildə tarixə gömülmüşdür”.
(Sidney Fox, Klaus Dose, *Molecular Evolution and The Origin of Life*, New York: Marcel Dekker, 1977, səh. 2)

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarları Pasterin kəşflərinə uzun müddət qarşı çıxdılar. Ancaq inkişaf edən elm canlı hüceyrəsinin mürəkkəb quruluşunu üzə çıxardıqca həyatın öz-özünə əmələ gəlməsi iddiasının əsassızlığı daha da açıq şəkil aldı.

XX əsrdəki nəticəsiz səylər

XX əsrdə həyatın mənşəyi mövzusunda tədqiq edən ilk təkamülçü məşhur rus biolog Aleksandr Oparin oldu. Oparin 1930-cu illərdə irəli sürdüyü bəzi tezislərlə canlı hüceyrəsinin təsadüfən meydana gələ biləcəyini sübut etməyə çalışdı. Ancaq bu fəaliyyətlər uğursuzluqla nəticələnəcək və Oparin bu etirafı etməli olacaqdı:

“Təəssüf ki, hüceyrənin mənşəyi təkamül nəzəriyyəsinin tamamilə əhatə edən ən qaranlıq nöqtədən ibarətdir”. (*Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), səh. 196*)

Oparinin yolunu davam etdirən təkamülçülər həyatın mənşəyi problemini həll etmək üçün təcrübələr aparmağa çalışdılar. Bu təcrübələrin ən məşhuru amerikalı kimyaçı Stenli Miller tərəfindən 1953-cü ildə aparıldı. Miller ibtidai atmosferdə mövcud olduğunu iddia etdiyi qazları bir təcrübədə birləşdirdi və bu qarışıqca enerji verərək zülalları təşkil edən bir neçə üzvi molekul (amin turşusu) sintezlədi.

O illərdə təkamüllə bağlı mühüm mərhələ kimi tanılan bu təcrübənin əsassız olduğu və təcrübədə tətbiq edilən atmosferin yer şərtlərindən çox fərqli olduğu sonrakı illərdə üzə çıxacaqdı. (“*New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life*”, *Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, səh. 1328-1330*)

Uzun sükkətdən sonra Millerin özü də tətbiq etdiyi atmosfer mühitinin həqiqi olmadığını etiraf etdi. (*Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7*)

Həyatın mənşəyi problemini açıqlamaq üçün XX əsr boyu göstərilən bütün təkamülçü səylər uğursuzluqla nəticələndi. San Diyeqo Skrips İnstitutundan məşhur geokimyaçı Cefri Bada təkamülçü “Earth” jurnalında 1998-ci ildə dərc edilən bir məqalədə bu həqiqəti belə qəbul edir:

“Bu gün XX əsri arxada qoyarkən hələ də XX əsrin başlanğıcındakı ən böyük həll edilməmiş problemlə qarşı-qarşıyıyıq: həyat yer üzündə necə başlayıb”. (*Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, səh. 40*)

Həyatın kompleks quruluşu

Təkamülçülərin həyatın mənşəyi ilə bağlı bu qədər çıxılmaz vəziyyətə düşməsinin başlıca səbəbi ən sadə hesab etdikləri canlıların bu qədər mürəkkəb quruluşa malik olmasıdır. Canlı hüceyrəsi insanın hazırladığı bütün texnoloji məhsullardan daha mürəkkəbdir. Belə ki, bu gün dünyanın ən qabaqcıl laboratoriyalarında belə cansız maddələr birləşdirilərək nəinki canlı hüceyrə, hətta hüceyrəyə aid bircə zülal da hasil etmək mümkün deyil.

Bir hüceyrənin meydana gəlməsi üçün lazımlı şərtlər əsla təsadüflərlə açıqlanmayacaq qədər çoxdur. Lakin bunu açıqlamağa heç ehtiyac yoxdur. Təkamülçülər hələ hüceyrə səviyyəsinə çatmadan çıxılmaz vəziyyətə düşürlər. Çünki hüceyrənin əsasını təşkil edən zülalların təsadüfən sintezlənmə ehtimalı riyazi cəhətdən sıfırdır.

Bunun ən əsas səbəbi budur ki, bir zülalın əmələ gəlməsi üçün başqa zülallar da olmalıdır. Bu səbəb bir zülalın təsadüfən əmələgəlmə ehtimalını tamamilə aradan qaldırır. Ona görə, təkcə bu fakt təkamülçülərin təsadüf iddiasını təkzib etmək üçün kifayətdir. Mövzunun əhəmiyyətini qısaca açıqlayaq:

- **Fermentlər olmasa, zülal sintezlənmə bilməz, fermentlər də zülaldır.**
- **Bircə zülalın sintezlənməsi üçün 100-ə yaxın hazır zülal olmalıdır. Ona görə, zülalların olması üçün zülallar lazımdır.**
- **Zülalları sintezləyən fermentləri DNT hazırlayır. DNT olmasa, zülal sintezlənmə bilməz. Ona görə, zülalların əmələ gəlməsi üçün DNT də lazımdır.**
- **Zülal sintezlənmə prosesində hüceyrədəki bütün orqanoidlərin mühüm funksiyaları var. Yəni zülalların əmələ gəlməsi üçün tam funksional hüceyrə bütün orqanoidləri ilə birlikdə mövcud olmalıdır.**

Hüceyrənin nüvəsində yerləşən, genetik məlumat daşıyan DNT molekulu isə informasiya bankıdır. İnsan DNT-sindəki informasiyanı kağıza köçürmək istəsək, hər biri 500 səhifədən ibarət 900 cildlik kitabxana ortaya çıxar.

Burada çox maraqlı dilemma da var: DNT ancaq bir sıra xüsusi zülalların (fermentlərin) köməyi ilə qoşalaşa bilər. Amma bu fermentlər də ancaq DNT-dəki informasiya əsasında sintezlənir. Bir-birlərindən asılı olduqlarına görə, DNT-nin qoşalaşması üçün ikisi də eyni anda mövcud olmalıdır. Bu isə həyatın öz-özünə meydana gəlməsi ssenarisini çıxılmaz vəziyyətə salır. San Diyeqo Kaliforniya Universitetindən məşhur təkamülçü prof. Lesli Orsel "Scientific American" jurnalının 1994-cü il oktyabr sayında bu həqiqəti belə etiraf edir:

"Olduqca kompleks quruluşa malik olan zülalların və nuklein turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni zamanda təsadüfən əmələ gəlmələri həddindən artıq ehtimaldan kənardır. Ancaq bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Ona görə, insan məcburən həyatın kimyəvi yollarla meydana gəlməsinin tamamilə qeyri-mümkün olduğu nəticəsinə gəlir". (Leslie E. Orgel, *The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, səh. 78*)

Şübhəsiz ki, əgər həyatın kortəbii təsadüflərlə öz-özünə meydana gəlməsi mümkün deyilsə, onda həyatın yaradıldığı qəbul edilməlidir. Bu həqiqət əsas məqsədi yaradılışı inkar etmək olan təkamül nəzəriyyəsini açıq-aydın əsassız edir.

Təkamülün xəyali mexanizmləri

Darvinin nəzəriyyəsini əsassız edən ikinci əsas cəhət nəzəriyyənin təkamül mexanizmləri kimi irəli sürdüyü iki anlayışın da, əslində, heç bir təkamül gücünə malik olmamasıdır.

Darvin irəli sürdüyü təkamül iddiasını tamamilə təbii seleksiya mexanizmi ilə əlaqələndirmişdi. Bu mexanizmə verdiyi əhəmiyyət kitabının adından da açıq şəkildə başa düşülür: “Növlərin mənşəyi, təbii seleksiya yolu ilə...”

Təbii seleksiya təbii seçmə deməkdir, təbiətdəki həyat uğrunda mübarizədə təbii şərtlərə uyğun və güclü canlıların həyatda qalacağı düşüncəsinə əsaslanır. Məsələn, yırtıcı heyvanlar tərəfindən təhlükəyə məruz qalan bir maral sürüsündə daha sürətlə qaçan marallar həyatda qalacaq. Beləliklə, maral sürüsü sürətlə qaçan və güclü fərdlərdən ibarət olacaq. Amma bu mexanizm maralların təkamül keçirməsinə səbəb olmaz, onları başqa bir canlı növünə, məsələn, atlara çevirməz.

Ona görə, təbii seçmə mexanizmi heç bir təkamül gücünə malik deyil. Darvin də bu həqiqəti anlamışdı və “Növlərin mənşəyi” adlı kitabında: **“Faydalı dəyişikliklər baş vermədikcə təbii seçmə heç bir şey edə bilməz”**, - demək məcburiyyətində qalmışdı. (*Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 184*)

Lamarkın təsiri

Bəs bu faydalı dəyişikliklər necə baş verə bilər? Darvin öz dövrünün ibtidai elm anlayışı çərçivəsində bu suala Lamarka əsaslanaraq cavab verməyə çalışmışdı. Darvindən əvvəl yaşamış fransız bioloq Lamarka görə, canlılar həyatları boyu keçirdikləri fiziki dəyişiklikləri sonrakı nəsllə ötürürlər, nəsildən-nəslə toplanan bu xüsusiyyətlər nəticəsində yeni növlər meydana gəlir. Məsələn, Lamarkın fikrincə, zürafələr ceyranlardan törəyiblər, hündür ağacların yarpaqlarını yeməyə çalışarkən nəsildən-nəslə boyunları uzanmışdır.

Darvin də buna bənzər misallar çəkmiş, məsələn, “Növlərin mənşəyi” kitabında qida tapmaq üçün suya girən bəzi ayıların tədricən balinalara çevrildiyini iddia etmişdi. (B. G. Ranganathan, *Origins?*, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.)

Lakin Mendelin kəşf etdiyi və XX əsrdə inkişaf edən genetik elmi ilə qəti şəkildə sübut edilən genetik qanunları qazanılmış xüsusiyyətlərin sonrakı nəsillərə ötürülməsi əfsanəsinə məhv etdi. Beləliklə, təbii seçmə “təkbaşına” və tamamilə təsirsiz mexanizm olaraq qaldı.

Neodarvinizm və mutasiyalar

Darvinistlər isə bu vəziyyətə bir çıxış yolu tapmaq üçün 1930-cu illərin sonlarında müasir sintetik nəzəriyyəni və ya daha geniş yayılmış adı ilə neodarvinizmi ortaya atdılar. Neodarvinizm təbii seçmənin yanına faydalı dəyişiklik səbəbi kimi mutasiyaları, yəni canlıların genlərində radiasiya kimi xarici amillər və ya transkripsiya xətalari nəticəsində əmələ gələn pozulmaları əlavə etdi. Bu gün də elmi cəhətdən əsassız olduğunu bilmələrinə baxmayaraq, darvinistlər neodarvinist modeli müdafiə edirlər. Nəzəriyyə yer üzündəki milyonlarla canlı növünün, onların qulaq, göz, ağıciyər, qanad kimi saysız-hesabsız mürəkkəb orqanlarının mutasiyalara, yəni

genetik pozulmalara əsaslanan bir proses nəticəsində əmələ gəldiyini iddia edir. Amma nəzəriyyəni çarətsiz qoyan bir açıq elmi həqiqət var: mutasiyalar canlıları təkmilləşdirmirlər, əksinə, hər zaman canlılara zərər verirlər.

Bunun səbəbi çox sadədir: DNT çox mürəkkəb quruluşa malikdir. Bu molekula olan hər hansı təsadüfi təsir ancaq zərər verir. Amerikalı genetik B.G. Ranqanatan bunu belə açıqlayır:

“Mutasiyalar kiçik, təsadüfi və zərərlidirlər. Çox nadir meydana gəlirlər və ən yaxşı halda təsirsizdirlər. Bu üç xüsusiyyət mutasiyaların təkamül xarakterli təsir meydana gətirməyəcəyini sübut edir. Yüksək dərəcədə xüsusiləşmiş orqanizmdə meydana gələn təsadüfi dəyişiklik ya təsirsiz, ya da zərərli olur. Bir qol saatında meydana gələn təsadüfi dəyişiklik qol saatını təkmilləşdirməz. Ona böyük ehtimalla zərər verər və ya ən yaxşı halda təsir etməz. Bir zəlzələ bir şəhəri daha yaxşı hala salmaz, onu məhv edər”. (*Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 179*)

Bu günə qədər heç bir faydalı, yəni genetik məlumatı təkmilləşdirən mutasiya müşahidə edilməyib. Bütün mutasiyaların zərərli olması aşkar edilib. Aydın olmuşdur ki, təkamül nəzəriyyəsinin təkamül mexanizmi kimi göstərdiyi mutasiyalar, əslində, canlıları sadəcə məhv edən, şikəst edən genetik hadisələrdir (insanlarda mutasiyanın ən çox rast gəlinən təsiri xərçəngdir). Əlbəttə, məhvedici mexanizm təkamül mexanizmi ola bilməz. Təbii seçmə isə Darvinin də qəbul etdiyi kimi, tək başına heç bir şey edə bilməz. Bu həqiqət bizə təbiətdə heç bir təkamül mexanizminin olmadığını göstərir. Təkamül mexanizmi olmadığına görə, təkamül deyilən xəyali proses də baş verməyib.

Fosillər: ara-keçid formalardan əsər-əlamət yoxdur

Təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi prosesin baş vermədiyinin ən açıq göstəricisi isə fosillərdir.

Təkamül nəzəriyyəsinə görə, bütün canlılar bir-birlərindən törəyiblər. Əvvəlcədən mövcud olan bir canlı növü zaman ərzində digərinə çevrilmiş və bütün növlər bu şəkildə əmələ gəlmişlər. Nəzəriyyəyə əsasən, bu çevrilmə yüz milyon illər davam edən uzun dövrü əhatə etmiş və mərhələ-mərhələ irəliləmişdir. Bu təqdirdə iddia edilən uzun çevrilmə prosesi zamanı saysız-hesabsız ara növlər əmələ gəlməli və yaşamaladırlar.

Məsələn, keçmişdə balıq xüsusiyyətlərini daşımalarına baxmayaraq, bir tərəfdən də bəzi sürünən canlı xüsusiyyətlərini qazanmış yarı-balıq, yarı-sürünən canlılar yaşamalıdır və ya sürünən xüsusiyyətlərini daşıyan, bir tərəfdən də bəzi quş xüsusiyyətləri qazanmış sürünən quşlar ortaya çıxmalıdır. Bunlar bir keçid prosesində olduqları üçün şikəst, yarımçıq, qüsurlu canlılar olmalıdır. Təkamülçülər keçmişdə yaşadığına inandıqları bu nəzəri məxluqları “ara-keçid forması” adlandırırlar.

Əgər, həqiqətən, bu cür canlılar keçmişdə yaşayıbsa, onların sayı və növü milyonlarla, hətta milyardlarla olmalıdır və bu əcaib canlıların qalıqlarına mütləq fosil izlərində rast gəlinməlidir. Darvin “Növlərin mənşəyi”ndə bunu belə açıqlamışdır:

“Əgər nəzəriyyəmə doğrudursa, növləri bir-biri ilə əlaqələndirən saysız-hesabsız ara-keçid növləri keçmişdə mütləq yaşamalıdır... Onların yaşadığının dəlilləri də sadəcə fosil qalıqları arasında tapıla bilər”. (*Charles Darwin, The Origin of Species, səh. 172, 280*)

Ancaq bu sətirləri yazan Darvin ara-keçid formaların heç cür tapılmadığını bilir və bunun nəzəriyyəsi üçün böyük problem olduğunu görürdü. Ona görə, “Növlərin mənşəyi” kitabının “Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər” (Difficulties on Theory) adlı bölməsində belə yazmışdı:

“Əgər, həqiqətən, növlər digər növlərdən yavaş dəyişikliklərlə törəyibsə, nə üçün saysız-hesabsız ara-keçid formasına rast gəlmirik? Nə üçün bütün təbiət qarmaqarışq vəziyyətdə deyil, məhz yerli-yerindədir? Saysız-hesabsız ara-keçid forması olmalıdır, bəs nə üçün yer üzünün çoxsaylı təbəqələrində onları tapmırıq?... Nə üçün hər geoloji forma və hər təbəqə belə qalıqlarla dolu deyil?” (Charles Darwin, *The Origin of Species*, səh. 172, 280)

Darvinin puç olan ümidləri

Ancaq XIX əsrin ortasından indiyə qədər dünyanın hər tərəfində qızğın fosil araşdırmaları aparılmasına baxmayaraq, ara-keçid formalarına rast gəlinməmişdir. Aparılan qazıntı işlərində və tədqiqatlarda əldə edilən bütün tapıntılar təkamülçülərin gözlədiklərinin əksinə, canlıların yer üzündə birdən-birə, tam və qüsursuz formada ortaya çıxdıqlarını göstərmişdir.

Məşhur ingilis paleontoloq Derek V. Eycer təkamülçü olmasına baxmayaraq, bu həqiqəti belə etiraf edir:

“Problemimiz budur: fosilləri hərtərəfli tədqiq etdikdə növlər və ya siniflər səviyyəsində belə daima eyni həqiqətlə qarşılaşırıq; mərhələli təkamüllə təkmilləşən deyil, birdən-birə yer üzündə əmələ gələn qruplar görürük”. (Derek A. Ager, “The Nature of the Fossil Record”, *Proceedings of the British Geological Association*, c. 87, 1976, səh. 133)

Yəni fosil qeydlərində bütün canlı növləri aralarında heç bir keçid forması olmadan, tam formada ani surətdə ortaya çıxırlar. Bu, Darvinin fikirlərinin tam əksidir. Habelə, bu, canlı növlərinin yaradıldıqlarını göstərən çox güclü dəlildir. Çünki bir canlı növünün heç bir əcdadı olmadan, bir anda və qüsursuz şəkildə ortaya çıxmasının tək açıqlaması var: o növ yaradılmışdır. Bu həqiqət məşhur təkamülçü bioloq Duqlas Futuyma tərəfindən də qəbul edilir:

“Yaradılış və təkamül yaşayan canlıların mənşəyi haqqında iki yeganə açıqlamadır. Canlılar dünyada ya tamamilə mükəmməl və tam formada ortaya çıxmışlar, ya da belə olmamışdır. Əgər belə olmamışdırsa, bir dəyişiklik prosesi nəticəsində özlərindən əvvəl mövcud olan bəzi canlı növlərindən təkamül keçirərək meydana gəlməlidirlər. Amma əgər tam və mükəmməl formada ortaya çıxıblarsa, onda sonsuz güc sahibi olan bir ağıl tərəfindən yaradılmışlar”. (Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, New York: Pantheon Books, 1983. Səh. 197)

Fosillər isə canlıların yer üzündə tam və mükəmməl formada ortaya çıxdıqlarını göstərir. Yəni “növlərin mənşəyi” Darvinin hesab etdiyinə əksinə, təkamül deyil, yaradılışdır.

İnsanın təkamülü nağılı

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarlarının ən çox gündəmə gətirdikləri məsələ insanın mənşəyidir. Bununla bağlı darvinist iddia bu gün yaşayan müasir insanın meymunabənzər məxluqlardan törədiyini zənn edir. 4-5 milyon il əvvəl başladığı fərz edilən bu prosesdə müasir insan ilə əcdadları arasında bəzi ara-keçid formaların yaşadığı iddia edilir. Əslində, tamamilə fantastik olan bu ssenaridə dörd əsas kateqoriya var:

Australopithecus

Homo habilis

Homo erectus

Homo sapiens

Təkamülçülər insanların ilk “meymunabənzər əcdadları”na “cənub meymunu” mənasını verən “australopithecus” adını veriblər. Bu canlılar, əslində, nəslə kəsilməmiş meymun növüdür. Lord Solli Zukerman və prof. Çarlz Oksnard kimi İngiltərə və ABŞ-dan iki məşhur anatomun *australopithecus* nümunələri üzərində apardığı hərtərəfli araşdırmalar bu canlıların sadəcə nəslə kəsilməmiş meymun növünə aid olduqlarını və insanlarla heç bir bənzərlik təşkil etmədiklərini göstərmişdir. (Charles E. Oxnard, “The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt”, *Nature*, c. 258, səh. 389)

Təkamülçülər insanın təkamülünün sonrakı mərhələsini də “homo”, yəni insan kimi təsnif edirlər. İddiaya əsasən, homo sırasındakı canlılar *australopithecus*lardan daha çox inkişaf ediblər. Təkamülçülər bu fərqli canlılara aid fosilləri ardıcıl düzərək fantastik təkamül sxemi qururlar. Bu sxem xəyalidir, çünki bu fərqli siniflərin arasında təkamül xarakterli əlaqə olması əsla sübut edilə bilməmişdir. Təkamül nəzəriyyəsinin XX əsrdəki ən mühüm tərəfdarlarından biri olan Ernst Mayr: “*Homo sapiens*ə uzanan zəncir halqası, əslində, itib”, - deyərək bunu qəbul edir. (J. Rennie, “Darwin’s Current Bulldog: Ernst Mayr”, *Scientific American*, Aralık 1992)

Təkamülçülər “*ausrtalopithecus* > *homo habilis* > *homo erectus* > *homo sapiens*” ardıcılığını qurarkən bu növlərin hər birinin daha sonrakının əcdadı olmasını irəli sürürlər. Lakin paleoantropoloqların son kəşfləri *australopithecus*, *homo habilis* və *homo erectus*ün dünyanın müxtəlif bölgələrində eyni dövrlərdə yaşadıklarını göstərir. (Alan Walker, *Science*, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, *Physical Antropology*, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, *Olduvai Gorge*, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, səh. 272)

Habelə, *homo erectus* sinfinə aid olan insanların bir qismi çox müasir dövrlərə qədər yaşayıblar, *homo sapiens neandertalensis* və *homo sapiens sapiens* (insan) ilə eyni mühitdə birlikdə mövcud olmuşlar. (*Time*, noyabr 1996)

Bu isə, əlbəttə, bu siniflərin bir-birilərinin əcdadı olduqları iddiasının əsassızlığını açıq şəkildə ortaya qoyur. Harvard Universitetinin paleontoloqlarından Stiven Cey Quld, təkamülçü olmasına baxmayaraq, darvinist nəzəriyyənin düşdüyü bu çıxılmaz vəziyyəti belə açıqlayır:

“Əgər bir-biri ilə paralel şəkildə yaşayan üç müxtəlif hominid (insanabənzər) sxemi varsa, onda bizim soy ağacımıza nə oldu? Aydınır ki, bunların biri digərindən törəyə bilməz. Habelə, biri digəri ilə müqayisə edildikdə təkamül xarakterli inkişaf meyli göstərmirlər”. (S. J. Gould, *Natural History*, c. 85, 1976, səh. 30)

Qısaca desək, KİV-də və ya dərsliklərdə verilən bir cür fantastik yarı-meymun yarı-insan canlıların rəsmləri ilə, yəni sırf təbliğat yolu ilə dirçəldilməyə çalışılan insanın təkamülü ssenarisi heç bir elmi əsas olmayan nağıldan ibarətdir. Bu mövzunu uzun illər tədqiq edən, xüsusilə

australopithecus fosilləri üzərində 15 il araşdırma aparan İngiltərənin ən məşhur və hörmətli elm adamlarından biri olan Lord Solli Zukerman təkamülçü olmasına baxmayaraq, meymunabənzər canlılardan insana uzanan nəsil ağacı olmadığı nəticəsinə gəlmişdir.

Zukerman maraqlı elm şkalası da qurmuşdur. Elmi hesab etdiyi elm sahələrindən elmdən kənar qəbul etdiyi elm sahələrinə qədər şaxəli cədvəl çəkmişdir. Zukermanın bu cədvəlində ən elmi, yəni konkret faktlara əsaslanan elm sahələri kimya və fizikadır. Cədvəldə bunlardan sonra bioloji elmlər, daha sonra sosial fənlər gəlir. Şaxələnmənin ən kənar ucunda, yəni elmdən kənar hesab edilən hissədə isə Zukermanın fikrincə telepatiya, altıncı hiss kimi hissənin fəvqündə olan qavrama anlayışları və bir də insanın “təkamülü” yerləşir! Zukerman şaxələnmənin bu ucunu belə açıqlayır:

“Obyektiv reallıq sahəsindən çıxıb bioloji elm fərz edilən bu sahələrə, yəni hissənin fəvqündə olan qavramaya və insanın fosil tarixinin şərh edilməsinə daxil olduqda, təkamül nəzəriyyəsinə inanan bir şəxs üçün hər şeyin mümkün olduğunu görürük. Belə ki, nəzəriyyələrinə qəti şəkildə inanan bu şəxslərin ziddiyyətli bəzi rəyləri eyni anda qəbul etmələri belə mümkündür”. (*Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 19*)

İnsanın təkamülü nağılı da nəzəriyyələrinə kor-korənə inanan bir sıra insanların tapdıqları bəzi fosillər haqqında qabaqcadan rəy verərək şərh etmələrindən ibarətdir.

Darvin formulu!

İndiyə qədər təhlil etdiyimiz bütün dəlillərlə yanaşı, istəyirsinizsə, təkamülçülərin necə cəfəng inanca malik olduqlarına bir də uşaqların belə anlayacağı qədər açıq misalla baxaq.

Təkamül nəzəriyyəsi canlıların təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edir. Ona görə, bu iddiaya əsasən, cansız və şüursuz atomlar birləşərək əvvəlcə hüceyrəni əmələ gətirmiş və sonra eyni atomlar birləşərək digər canlıları və insanı meydana gətirmişlər. İndi düşünək, canlıların əsasını təşkil edən karbon, fosfor, azot, kalium kimi elementləri birləşdirdikdə bir yığın əmələ gəlir. Bu atom yığını hansı prosesdən keçirilsə də, bircə canlı belə əmələ gətirməz. İstəyirsinizsə, bununla bağlı bir təcrübə keçirək və təkamülçülərin, əslində, müdafiə etdikləri, amma ucadan söyləyə bilmədikləri iddianı onların adından “Darvin formulu” adı ilə nəzərdən keçirək:

Təkamülçülər çoxlu sayda böyük çənin içində canlıların əsasını təşkil edən fosfor, azot, karbon, oksigen, dəmir, maqnezium kimi elementlərdən bol miqdarda qoysunlar. Hətta normal şərtlərdə mövcud olmayan, ancaq bu qarışıqın içində lazımlı bildikləri maddələri də bu çənlərə əlavə etsinlər. Qarışıqların içində istədikləri qədər amin turşusu, istədikləri qədər də zülal doldursunlar. Bu qarışıqlara istədikləri nisbətə temperatur və rütubət versinlər. Bunları istədikləri ən yaxşı texnoloji cihazlarla qarışdırsınlar. Çənlərin başında nəzarətçi kimi dünyanın qabaqcıl elm adamlarını qoysunlar. Bu mütəxəssislər atadan oğula, nəsil-dən-nəslə ötürülərək növbə ilə milyardlarla, hətta trilyonlarla il fasiləsiz çənlərin başında gözləsinlər. Bir canlının əmələ gəlməsi üçün hansı şərtlərin mövcud olmasını lazım bilirlərsə, hamısını tətbiq etsinlər. Ancaq nə etsələr də, o çənlərdən əsla bir canlı çıxara bilməzlər. Zürafələri, aslanları, arıları, bülbülləri, tutuquşuları, atları, delfinləri, gülləri, səhləb çiçəklərini, zanbaqları, qərənfilləri, bananları, portağalları, almaları, xurmaları, pomidorları, qovunları, qarpızları, əncirləri,

zeytunları, üzümləri, şaftalıları, tovuq quşlarını, qırqovulları, rəngarəng kəpənəkləri və bunlar kimi milyonlarla canlı növündən heç birini əmələ gətirə bilməzlər. Nəinki burada sadələdiyimiz bir neçə canlı, bunların bircə hüceyrəsini belə əldə edə bilməzlər.

Qısaca desək, **şüursuz atomlar birləşərək hüceyrəni əmələ gətirə bilməzlər.** Sonra yeni qərar verərək bir hüceyrəni iki yerə bölüb, sonra ardıcıl başqa qərarlar verib elektron mikroskopunu icad edən, sonra öz hüceyrə quruluşunu bu mikroskop altında tədqiq edən professorları əmələ gətirə bilməzlər. **Maddə ancaq Allah'ın üstün yaratması ilə həyat qazanır.** Bunun əksini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi isə ağıla tamamilə zidd cəfəngiyatdır. Təkamülçülərin ortaya atdığı iddialar üzərində bir az düşünmək yuxarıdakı misalda göstəriləndiyi kimi, bu həqiqəti üzə çıxarar.

Göz və qulaqdakı texnologiya

Təkamül nəzəriyyəsinin qətiyyəni açıqlaya bilmədiyi digər məsələ isə göz və qulaqdakı üstün duyğu keyfiyyətidir.

Gözlə bağlı mövzuya keçməzdən əvvəl “Necə görürük?” sualına qısaca cavab verək. Bir cisimdən gələn şüalar gözdə tor qişaya tərsinə düşür. Bu şüalar buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilir və beyinin arxa hissəsindəki görmə mərkəzi adlanan kiçik nöqtəyə ötürülür. Bu elektrik siqnalları bir sıra ardıcıl proseslərdən sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü kimi şərh edilir. Bu məlumatdan sonra düşünək: beyin işığa qapalıdır. Yəni beyinin içi qapqaranlıqdır, işıq beyinin yerləşdiyi yerə girə bilməz. Görmə mərkəzi adlanan yer qapqaranlıq, işığın düşmədiyi, bəlkə, heç qarşılaşmadığınız qədər qaranlıq yerdir. Ancaq siz bu zülmət qaranlıqda işıqlı, aydın dünyanı izləyirsiniz.

Üstəlik, bu, o qədər aydın və keyfiyyətli görüntüdür ki, XXI əsrin texnologiyası belə hər cür imkanı olmasına baxmayaraq, bu aydın görüntünü əldə edə bilmir. Məsələn, hal-hazırda oxuduğunuz kitaba, kitabı tutan əllərinizə baxın, sonra başınızı qaldırın və ətrafınıza baxın. Hal-hazırda gördüyünüz aydın və keyfiyyətli görüntünü başqa bir yerdə görmüsünüzmü? Bu qədər aydın görüntünü sizə dünyanın qabaqcıl televizor şirkətlərinin istehsal etdiyi təkmilləşdirilmiş televizor ekranı belə verə bilməz. 100 ildən bəri minlərlə mühəndis bu aydın görüntünü əldə etmək üçün çalışır. Bunun üçün fabriklər, böyük müəssisələr qurulur, tədqiqatlar aparılır, planlar və dizaynlar edilir. Bir televizor ekranına baxın, bir də hal-hazırda əlinizdə tutduğunuz bu kitaba. Arada böyük aydınlıq və keyfiyyət fərqi olduğunu görəcəksiniz. Həm də televizorun ekranı sizə iki ölçülü görüntü göstərir, lakin siz üç ölçülü, dərin perspektivi olan görüntü izləyirsiniz.

Uzun illərdən bəri on minlərlə mühəndis üç ölçülü televizor icad etməyə, gözün görmə keyfiyyətini əldə etməyə çalışırlar. Bəli, üç ölçülü televizor kimi sistem istehsal edə bildilər, amma onu da eynəksiz üç ölçülü görmək mümkün deyil, həm də bu, süni üçölçülü görüntüdür. Arxa tərəf daha bulanıq, ön tərəf isə kağız dekorasiya kimi görünür. Heç bir zaman gözün gördüyü qədər aydın və keyfiyyətli görüntü əmələ gəlmir. Kamerada da, televizorda da mütləq görüntü itkisi olur.

Təkamülçülər bu keyfiyyətli və aydın görüntünü əmələ gətirən mexanizmin təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edirlər. İndi birisi sizə otağınızda televizorun təsadüflər nəticəsində

Əmələ gəldiyini, atomların birləşib bu görüntünü əmələ gətirən aləti meydana gətirdiyini desə, nə düşünərsiniz? Minlərlə insanın birlikdə edə bilmədiyini şüursuz atomlar necə etsin?

Gözün gördüyündən daha bəsit görüntünü əmələ gətirən alət təsadüfən əmələ gəlmirsə, gözün və gözün gördüyü görüntünün də təsadüfən meydana gəlməyəcəyi çox açıqdır. Eyni vəziyyət qulağa da aiddir. Xarici qulaq ətrafdakı səsləri qulaq seyvanı vasitəsilə toplayıb daxili qulağa ötürür; daxili qulaq da bu titrəyişləri elektrik impulslarına çevirərək beyinə göndərir. Eynilə görmədə olduğu kimi, eşitmə prosesi də beyindəki eşitmə mərkəzində həyata keçir.

Göz üçün dediklərimiz qulağa da aiddir, yəni beyin işıq kimi səsə də qapalıdır, səs keçirmir. Ona görə, xarici aləm nə qədər səs-küylü olsa da, beyinin içi tamamilə səssizdir. Buna baxmayaraq, ən aydın səslər beyində eşidilir. Səs keçirməyən beyninizdə orkestr simfoniyları dinləyir, ətraf mühitin bütün səs-küyünü eşidirsiniz. Ancaq həmin anda həssas bir cihazla beyninizin içindəki səs səviyyəsi ölçülsə, burada səssizliyin hakim olduğu məlum olacaqdır. Aydın görüntü əldə etmək ümidi ilə texnologiyadan necə istifadə edilirsə, səs üçün də eyni səylər on illərdən bəri davam etdirilir. Səsyazma cihazları, musiqi mərkəzləri, bir çox elektron alət, səs qəbul edən musiqi sistemləri bu fəaliyyətlərin nəticələrindən bəziləridir. Ancaq bütün texnologiyaya və bu sahədə minlərlə mühəndis və mütəxəssis işləməsinə baxmayaraq, qulağın əmələ gətirdiyi qədər aydın və keyfiyyətli səs əldə edilməmişdir. Ən böyük musiqi sistemi şirkətinin istehsal etdiyi ən keyfiyyətli musiqi mərkəzini düşünün. Səsi qeyd etdikdə mütləq səsin bir hissəsi itir, az da olsa təhrif olur və ya musiqi mərkəzini işə saldıqda hələ musiqi çalmazdan əvvəl mütləq bir cızıltı eşidirsiniz. Ancaq insan orqanizmindəki texnologiyanın məhsulu olan səslər olduqca aydın və qüsursuzdur. İnsan qulağı heç vaxt musiqi mərkəzində olduğu kimi cızıltılı və ya təhrif olunmuş şəkildə səs eşitməz; səs necədirsə, tam və aydın şəkildə onu eşidir. Bu, insan yaradıldığı gündən bəri belədir. İndiyə qədər insanın istehsal etdiyi heç bir görüntü və səs cihazı göz və qulaq qədər həssas və keyfiyyətli qəbuledici olmamışdır. Ancaq görmə və eşitmə hadisəsində bütün bunların fəvqündə duran çox böyük həqiqət də var.

Beyinin içində görən və eşidən şüur kimə aiddir?

Beyinin içində parlaq, rəngli dünyanı izləyən, simfoniyları, quşların civiltilərini dinləyən, gülü qoxulayan kimdir?

İnsanın gözlərindən, qulaqlarından, burnundan gələn siqnallar elektrik impulsu kimi beyinə ötürülür. Biologiya, fiziologiya və ya biokimya kitablarında bu görüntünün beyində necə əmələ gəlməsinə dair bir çox şey oxuyursunuz. Ancaq bu mövzu haqqında ən mühüm həqiqətə heç bir yerdə rast gələ bilməzsiniz: beyində bu elektrik impulslarını görüntü, səs, qoxu və hiss kimi qavrayan kimdir? Beyinin içində gözə, qulağa, buruna ehtiyac hiss etmədən bütün bunları qavrayan bir şüur var. Bu şüur kimə aiddir?

Əlbəttə, bu şüur beyini təşkil edən sinirlər, yağ təbəqəsi və sinir hüceyrələrinə aid deyil. Elə buna görə, hər şeyin maddədən ibarət olduğunu zənn edən darvinist-materialistlər bu suallara heç cür cavab verə bilmirlər. Çünki bu şüur Allah'ın yaratdığı ruhdur. Ruhun görüntünü izləmək üçün gözə, səsi eşitmək üçün qulağa ehtiyacı yoxdur. Eyni zamanda, düşünmək üçün beyinə də ehtiyacı yoxdur.

Bu açıq və elmi həqiqəti oxuyan hər insan beyinin içindəki bir neçə sm³-lik, qapqaranlıq yerə bütün kainatı üçölçülü, rəngli, kölgəli və işıqlı şəkildə sığışdıran uca Allah'ı düşünüb, Ondan qorxub Ona sığınmalıdır.

Materialist inanc

Bura qədər təhlil etdiklərimiz təkamül nəzəriyyəsinin elmi kəşflərə zidd iddia olduğunu göstərir. Nəzəriyyənin həyatın mənşəyi haqqındakı iddiası elmə ziddir, irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin heç bir təkamül gücü yoxdur və fosillər nəzəriyyənin iddia etdiyi ara keçid formalarının yaşamadığını göstərir. Bu təqdirdə, əlbəttə, təkamül nəzəriyyəsi elmə zidd fərziyyə kimi bir kənara qoyulmalıdır. Belə ki, tarix boyu dünya mərkəzli kainat modeli kimi bir çox düşüncə tərzii elmin gündəmindən çıxarılmışdır. Ancaq təkamül nəzəriyyəsi təkidlə elmin gündəliyində saxlanılır. Hətta bəzi insanlar nəzəriyyənin tənqid edilməsini elmə təcavüz kimi göstərməyə çalışırlar. Axı niyə? Bunun səbəbi təkamül nəzəriyyəsinin bəzi kütlələr üçün əl çəkilməz doqmatik inanc olmasıdır. Bu kütlələr materialist fəlsəfəyə kor-koranə bağlıdırlar və darvinizmi də təbiət haqqında yeganə materialist açıqlama olduğu üçün mənimsəyiblər. Bəzən bunu açıq şəkildə etiraf edirlər. Harvard Universitetindən məşhur genetik və eyni zamanda, qabaqcıl təkamülçülərdən olan Riçard Levontin əvvəlcə materialist, sonra elm adamı olduğunu belə etiraf edir:

“Bizim materializmə bir inancımız var, bu “a priori” (əvvəlcədən qəbul edilmiş, doğru fərz edilmiş) inancdır. Bizi dünya haqqında materialist açıqlama verməyə məcbur edən şey elmi metodlar və qanunlar deyil. Əksinə, materializmə olan “a priori” bağlılığımız səbəbi ilə dünya haqqında materialist açıqlama verən tədqiqat metodları və anlayışlarını uydururuq. Materializm mütləq doğru olduğuna görə də İlahi açıqlamanın səhnəyə çıxmasına icazə verə bilmərik”. (Richard Lewontin, “The Demon-Haunted World”, *The New York Review of Books*, 9 Ocak, 1997, səh. 28)

Bu sözlər darvinizmin materialist fəlsəfəyə bağlılıq uğrunda davam etdirilən bir doqma olduğunun açıq ifadəsidir. Bu doqma maddədən başqa heç bir varlıq olmadığını qəbul edir. Bu səbəbdən də cansız, şüursuz maddənin həyatı əmələ gətirdiyinə inanır. Milyonlarla müxtəlif canlı növünün, məsələn, quşların, balıqların, zürafələrin, pələnglərin, həşəratların, ağacların, çiçəklərin, balinaların və insanların maddənin öz daxilindəki reaksiyalarla, yəni yağan yağışla, çaxan şimşəklə, cansız maddədən əmələ gəldiyini qəbul edir. Əslində isə bu, həm ağıla, həm də elmə ziddir. Amma darvinistlər Allah'ın açıq-aşkar varlığını qəbul etməmək üçün bu ağıldan və elmdən kənar fikri cahilliklə müdafiə etməkdə davam edirlər.

Canlıların mənşəyinə materialist düşüncə ilə baxmayan insanlar isə bu açıq həqiqəti görəcəklər: bütün canlılar üstün güc, bilik və ağıla malik olan Yaradanın əsəridir. Yaradan bütün kainatı yoxdan var edən, ən qüsuruz şəkildə nizama salan və bütün canlıları yaradan Allah'dır.

Təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən təsirli sehridir

Burada bunu da bildirmək lazımdır ki, heç bir ideologiyanın təsiri altında qalmadan, sadəcə ağılı və məntiqini işlədən hər insan elm və mədəniyyətdən uzaq xalqların xurafatlarını xatırladan təkamül nəzəriyyəsinə inanmağın qeyri-mümkün olduğunu asanlıqla anlayacaqdır.

Yuxarıda da bildirildiyi kimi, təkamül nəzəriyyəsinə inananlar böyük bir çənin içinə bir çox atomu, molekulu, cansız maddəni dolduran və bunların qarışığından zaman ərzində düşünən, dərk edən, kəşflər edən professorların, universitet tələbələrinin, Eynşteyn, Habl kimi elm adamlarının, Frank Sinatra, Çarlton Heston kimi aktyorların, bununla yanaşı, ceyranların, limon ağaclarının, qərənfillərin çıxacağına inanırlar. Həm də bu cəfəng iddiaya inananlar elm adamları, professorlar, mədəniyyətli, təhsilli insanlardır. Bu səbəbdən, təkamül nəzəriyyəsi haqqında dünya tarixinin ən böyük və ən təsirli sehri ifadəsini işlətmək yerinə düşər. Çünki dünya tarixində insanların bu dərəcədə ağılı başından alan, ağıl və məntiqlə düşünmələrinə imkan verməyən, gözlərinin qarşısına sanki bir pərdə çəkib çox açıq olan həqiqətləri görmələrinə mane olan başqa inanc və ya iddia yoxdur. Bu, afrikalı bəzi qəbilələrin totemlərə, Səba xalqının Günəşə tapınmasından, Hz. İbrahimin qövmünün düzəltdikləri bütlərə, Hz. Musanın qövmünün qızıldan düzəltdikləri buzova tapınmalarından daha qorxulu və ağılasığmaz korluqdur. Əslində, bu vəziyyət Allah'ın Quranda işarə etdiyi ağılsızlıqdır. Allah bəzi insanların anlayışlarının bağlı olacağını və həqiqətləri görməkdən məhrum olacağını bir çox ayəsində bildirir. Bu ayələrdən bəziləri belədir:

Həqiqətən, kafirləri əzabla qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün birdir, iman gətirməzlər. Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur. Gözlərində də pərdə vardır. Onları böyük bir əzab gözləyir! (Bəqərə surəsi, 6-7)

... Onların qəlbləri vardır, lakin onunla anlamazlar. Onların gözləri vardır, lakin onunla görməzlər. Onların qulaqları vardır, lakin onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də, daha çox zəlalətdədirlər. Qafil olanlar da məhz onlardır! (Əraf surəsi, 179)

Allah "Hicr" surəsində də bu insanların möcüzələr görsələr də, inanmayacaq qədər sehləndiklərini belə bildirir:

Əgər onlara göydən bir qapı açsaq və oradan durmadan yuxarı dırmaşsalar yenə də: "Gözümüz bağlanmış, biz sehlənmişik", - deyərlər. (Hicr surəsi, 14-15)

Bu qədər geniş kütləyə bu sehrin təsir etməsi, insanların həqiqətlərdən bu qədər uzaq saxlanması və 150 ildən bəri bu sehrin pozulmaması isə sözlə ifadə edilməyəcək qədər heyrətli vəziyyətdir. Çünki bir və ya bir neçə insanın qeyri-mümkün ssenarilərə, cəfəng və məntiqsiz iddialara inanmalarını anlamaq olar. Ancaq dünyanın hər tərəfindəki insanların şüursuz və cansız atomların ani qərarla birləşib qeyri-adi mütəşəkkillik, nizam, ağıl və şüur nümayiş etdirərək qüsursuz sistemlə işləyən kainatı, həyat üçün uyğun hər cür xüsusiyyətə malik olan Yer planetini və saysız-hesabsız kompleks sistemdən ibarət canlıları meydana gətirdiyinə inanmasının sehdən başqa heç bir açıqlaması yoxdur.

Allah Quranda inkarçı fəlsəfənin tərəfdarı olan bəzi şəxslərin etdikləri sehlərlə insanlara təsir etdiklərini Hz. Musa ilə firon arasında baş verən bir hadisə ilə bizə bildirir. Hz. Musa firona haqq dini təbliğ etdikdə firon Hz. Musaya öz bilici sehrkarları ilə insanların toplaşdığı bir yerdə qarşılaşmasını söyləyir. Hz. Musa sehrkarlarla qarşılaşdıqda əvvəlcə onların bacarıqlarını göstərməsini əmr edir. Bu hadisənin danışıldığı ayə belədir:

(Musa:) "Siz atın", - dedi. Onlar (əsalarını yerə) atdıqda, adamların gözlərini bağlayıb (sehləyib) onları qorxutdular və böyük bir sehr göstərdilər. (Əraf surəsi, 116)

Göründüyü kimi, fironun sehrkarları Hz. Musa və ona inananlardan başqa insanların hamısını sehləyə bilmişdilər. Ancaq onların atdıqlarına qarşı Hz. Musanın ortaya qoyduğu dəlil onların bu sehrini, ayədəki ifadə ilə uydurduqlarını udmuş, yəni təsirsiz etmişdir:

Biz də Musaya: “Əsanı tulla!” - deyə vəhy etdik. Bir də (baxıb gördülər ki,) əsa onların uydurub düzəltdikləri bütün şeyləri udur. Artıq haqq zahir, onların uydurub düzəltdikləri yalanlar isə batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub edildilər və xar olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117-119)

Ayələrdə də bildirildiyi kimi, əvvəllər insanlara sehləyərək təsir göstərən bu şəxslərin etdiklərinin saxtakarlıq olmasının başa düşülməsi ilə sözügedən şəxslər alçalmışlar. Dövrümüzdə də bir sehrin təsiri ilə elmilik adı altında olduqca cəfəng iddialara inanan və bunları müdafiə etmək üçün həyatlarını qurban verənlər əgər bu iddialardan əl çəkməsələr, həqiqətlər tam mənası ilə üzə çıxdıqda və sehr pozulduqda alçalacaqlar. Belə ki, təqribən 60 yaşına qədər təkamülü müdafiə edən və ateist filosof olan, ancaq sonradan həqiqətləri görənlər Malkolm Maqerik təkamül nəzəriyyəsinin yaxın gələcəkdə düşəcəyi vəziyyəti belə açıqlayır:

“Mən özüm təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə tətbiq edildiyi sahələrdə gələcəyin tarix kitablarındakı ən böyük yumor hədəflərindən biri olacağına inandım. Gələcək nəsillər bu qədər çürük və qeyri-müəyyən hipotezin inanılmaz saflıqla qəbul edilməsini heyrtlə qarşılayacaqlar”. (Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh. 43*)

Bu gələcək uzaq deyil, əksinə, çox yaxın gələcəkdə insanlar “təsadüf”lərin ilah olmasının mümkünsüzlüyünü anlayacaqlar və təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən böyük yalanı və ən güclü sehiri kimi tərif ediləcəkdir. Bu güclü sehr böyük sürətlə dünyanın hər tərəfində insanlar üzərində təsirini itirməyə başlamışdır. Təkamül yalanının sirlərinin öyrənməyi bir çox insan bu yalana necə aldandığını heyrt və təəccüblə qarşılayır.

...Sənin bizə öyrətdiklərinə başqa bizdə heç bir bilik yoxdur!

Həqiqətən, Sən bilənsən, müdriksən!

(Bəqərə surəsi, 32)

- 1- Gordon Rattray Taylor, *The Great Evolution Mystery*, Harper and Row Publishers, 1983, səh.273
- 2- Charles Darwin, *Türlerin Kökeni*, Onur Nəşriyyat, Beşinci nəşr, Ankara 1996, səh.273
- 3- Gardner Soul, *Strange Things Animals do*, G.P.Putnam's Son, New York, 1970
- 4- Gardner Soul, *Strange Things Animals do*, G.P.Putnam's Son, New York, 1970
- 5- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 164
- 6- David Attenborough, *The Trials of Life*, Princeton University Press, Princeton New Jersey, səh.138
- 7- Liz Bornford, *Camouflage and Colour*, Boxtree Ltd., London, 1992, səh. 108
- 8- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 69-164
- 9- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 164
- 10- *National Geographic*, Noyabr 1996, Vol. 190, No.5, səh.106
- 11- *National Geographic*, Noyabr 1996, Vol. 190, No.5, səh.111
- 12- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 164
- 13- *Görsel Bilim ve Teknik Ansiklopedisi*, səh.495
- 14- *Hayvanlar Ansiklopedisi*, C.B.P.C. Publishing ITd. Phoebus Publishing Company, səh. 217
- 15- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 164
- 16- *Bilim ve Teknik Dergisi*, sayı 190, səh.4
- 17- Cemal Yıldırım, *Evrin Kuramı ve Bağnazlık*, Bilgi Nəşriyyat, səh.195
- 18- E. Solomon, L. R. Berg, D. W. Martin, C. Vilee, *International Edition Biology*, səh. 634
- 19- "Structure and Properties of Spider Silk", *Endeavour*, Yanvar 1986, sayı 10, səh. 42
- 20- *Discover*, Oktyabr 1998, səh.34
- 21- E. Solomon, L. R. Berg, D. W. Martin, C. Vilee, *International Edition Biology*, səh. 634
- 22- *Discover*, Oktyabr 1998, səh.34
- 23- *The Guinness Encyclopedia of the Living World*, Guinness Publishing, səh. 69
- 24- *Discover*, Oktyabr 1998, səh.34
- 25- *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı 342, May 1996 səh.100
- 26- *Science et Vie*, Yanvar 1999, No.976, səh.30
- 27- Gardner Soul, *Strange Things Animals do*, G.P.Putnam's Son, New York, 1970
- 28- *National Geographic*, Sentyabr 1996 , Vol. 190, No.3, səh.100
- 29- *National Geographic*, Sentyabr 1996 , Vol. 190, No.3, səh. 107

30. Sidney Fox, Klaus Dose, *Molecular Evolution and The Origin of Life*, Marcel Dekker, New York, 1977, səh. 2.
31. Alexander I. Oparin, *Origin of Life*, Dover Publications, New York, (1936), 1953 (reprint), səh. 196.
32. “New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life”, *Bulletin of the American Meteorological Society*, cild 63, Noyabr 1982, səh. 1328-1330.
33. Stanley Miller, *Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules*, 1986, səh. 7.
34. Jeffrey Bada, *Earth*, Fevral 1998, səh. 40.
35. Leslie E. Orgel, “The Origin of Life on Earth”, *Scientific American*, cild 271, Oktyabr 1994, səh.78.
36. Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, səh. 189.
37. Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, səh. 184.
38. B. G. Ranganathan, *Origins?*, The Banner Of Truth Trust, Pennsylvania, 1988.
39. Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, səh. 179.
40. Derek A. Ager, “The Nature of the Fossil Record”, *Proceedings of the British Geological Association*, cild 87, 1976, səh. 133.
41. Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, Pantheon Books, New York, 1983, səh. 197.
42. Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, Toplinger Publications, New York, 1970, səh. 75-94; Charles E. Oxnard, “The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt”, *Nature*, cild 258, səh. 389.
43. J. Rennie, “Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr”, *Scientific American*, Dekabr 1992.
44. Alan Walker, *Science*, cild 207, 1980, səh. 1103; A. J. Kelso, *Physical Antropology*, 1-ci nəşr, J. B. Lipincott Co., New York, 1970, səh. 221; M. D. Leakey, *Olduvai Gorge*, cild 3, Cambridge University Press, Cambridge, 1971, səh. 272.
45. *Time*, Noyabr 1996.
46. S. J. Gould, *Natural History*, cild 85, 1976, səh. 30.
47. Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, Toplinger Publications, New York, 1970, səh. 19.
48. Richard Lewontin, “The Demon-Haunted World”, *The New York Review of Books*, 9 Yanvar 1997, səh. 28.
49. Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom*, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh.43.

ŞƏKİL ALTINDAKI YAZILAR

s.13

Göylərdə, yerdə, onların arasında və torpağın altında nə varsa, Ona məxsusdur. (Taha surəsi, 6)

s.19

Həqiqətən, ev heyvanlarında da sizin üçün ibrət var... (Muminun surəsi, 21)

s.23

Bolas hörümçəkləri insan gözünün qəbul edə bilməyəcəyi qədər sürətli şəkildə kəməndlərini yellədikləri üçün bu şəkil ancaq xüsusi texnika istifadə edərək çəkilə bilmişdir.

s.24

Bolas hörümçəyi şəkildə görülən yapışqan toplarla ovunu tutar.

s.28

Qapı tələli hörümçək ovunu tutarkən yalnız ön ayaqlarını çölə çıxarar.

s.29

Şekillərdə qapı tələli hörümçəklərin yuvalarının girişi görülməkdədir.

s.30

Şəkildə görülən çiçəyin və hörümçəyin rəngləri tamamilən eynidir. Elə ki, bəzi böcəklər çiçək zənn edərək hörümçəyin üzərinə qonurlar. Bu iki canlıyı bir-birlərinə tam uyğun olacaq şəkildə, eyni rəngdə yaradan üstün güc sahibi Allahdır.

s.31

Bəzi hörümçəklər üzərində olduqları çiçəklə eyni rəng tonunda olmadan əlavə eyni naxışlara da sahibdirlər. (yan tərəfdə)

Sağ altdakı hörümçək isə üzərində gəzdiyi qumlarla bir bütün kimidir.

Ancaq çox diqqətli şəkildə baxdıqda hörümçəklərin üzərində olduqları arxa fondan ayırd etmək mümkün olmaqdadır.

Caerostis adlı hörümçək gecələri ovlanır. (Altda solda) Gün doğanda torlarını sökərək yenidən gecənin olmasını gözləyər. Gün boyu üzərində dayandığı budaq çıxıntısına olan bənzərliyi sayəsində özünü kamuflyaj edir.

s.33

Dinopisin toru son dərəcə xüsusi dizayna malikdir. Digərlərinin əksinə bu hörümçək növü şəkildə görülən torun, ovunun üzərinə atmaq üçün istifadə edir.

s.35

Şəkillərdə Dinopisin ovlanma mərhələləri görülməkdədir. Hörümçək bir budağa və ya yarpağa bağladığı ipə yapışaraq özünü boşluğa buraxar. Və pusquda gözləməyə başlayır. Altından keçəcək olan ov üçün qurtuluş yoxdur. Hörümçək bir anda atılır və torunu ovun üzərinə keçirir.

s.37

Portia hörümçəkləri təqlid edib öz həmcinslərini aldadaraq ovlanırlar. Məsələn şəkildə görülən qıvrılan yarpağın içində yaşayan Portia növü (altdakı hörümçək), Euryattus hörümçəyinin (üstdəki hörümçək) cütləşmə hərəkətini təqlid edərək dişini aldadar. Bir hörümçək "təqlid etmə qabiliyyətinə" sahib olması və bu taktikası öz-özünə tapması əlbəttə ki, qeyri-mümkündür. Hörümçək Allah tərəfindən bu xüsusiyyətə sahib olaraq yaradılmışdır.

s.39

Bu hörümçək növü ayaqlarında olan su keçirməz maye sayəsində su üzərində rahatlıqla hərəkət edir. Şəkildə bir balığı tutmuş olan su hörümçəyi görülməkdədir.

s.40

Zərif torda pusqaya yatıb gözləyən, kolların arasına gizlənən hörümçəklər, gerçək ölüm maşını olaraq yaradılmışlar. Ovlanmaq üçün su üstündə belə gedə bilirlər. (Sağda) Lazım olanda bir zəng meydana gətirərək suyun altında belə yaşaya bilirlər. (aşağı sol)

s.41

Şəkildə görülən su hörümçəyinin meydana gətirdiyi qabarcıq suyun altında yaşamaq üçün ən ideal şəkildə nəzərdə tutulmuşdur. Bir hörümçəyin təsadüfən suda yaşayacaq üsul tapması qeyri-mümkündür. Hörümçəkləri bu xüsusiyyətləri ilə birlikdə yaradan Allahdır.

s.42

(a)

(b)

s.43

(d)

a) Bərə hörümçəyi su üzərində ova hazırlanır. b) Ayaqları ilə sudakı hərəkətləri hiss edən hörümçək, Qolyan balığı gələne qədər tərپənmədən gözləyər. c-d-e) Balığı tutar və zəhərləyərək öldürdükdən sonra sahilə çəkərək yeyər.

b)

(c)

(e)

s.45

Yuvasını xüsusilə qum təpələrinin üst tərəfinə quran bu hörümçək, çöl arısı yuvasını qazmağa başlayır başlamaz çölə atılır. (Yandakı səhifə) Hörümçək sürət qazanmaq məqsədiylə əvvəl bir neçə addım atar, sonra beş oynaqlı ayaqlarını qıvraraq yoxuş aşağı yuvarlanan bir təkər kimi sürətlə qaçar. (Solda)

s.46

Dəyişik ovlanma taktikaları istifadə edən, tərkibi hələ bilinməyən ipliklər çıxaran hörümçəklər yaradılış möcüzələrindəndir.

s.47

Həqiqətən, ev heyvanlarında da sizin üçün ibrət var. Biz onların bətnində olandan sizlərə içirdirik. Sizin üçün onlarda başqa faydalar da var. Üstəlik onlardan yeyirsiniz də. (Muminun surəsi, 21)

s.50

Sıçrayan hörümçək pusquya yatdığı yarpağın üzərindən atlayaraq, ovunu havada tutar. Heyvan, müvəffəqiyyətli atlayış üçün ən uyğun bucağı hesablamaq, ovunun sürətini və uçuş istiqamətini də göz önündə saxlamaq məcburiyyətindədir.

Ayrıca olduğu məsafədən yerə düşməməlidir də. Hörümçəyə bütün bu hesablamaları necə edəcəyini, özünü necə qoruyacağını ilham edən, onu qüsursuzca yaradan Allahdır.

s.51

Sıçrayan hörümçəklər özlərindən böyük canlıları ovlayacaq qədər çevik yaradılmışlar.

s.52

Sıçrayan hörümçəklər; ovlarının yerini tam olaraq təyin etməyi təmin edən gözlərə, qüsursuz sıçrayış etmələrini təmin edən ayaqlara sahib olaraq Allah tərəfindən yaradılmışlar.

s.53

Sıçrayan hörümçəyin gözlərinin bir-birlərindən müstəqil görə bilmə qabiliyyəti, cisimləri daha tez hiss etməyə imkan verir. Allahın üstün elminin təcəllisi olan bu xüsusiyyət sıçrayan hörümçəkləri usta ovçu edər.

Altdakı şəkillərdə qara göz kameraya, açıq rəngli göz isə başqa bir nöqtəyə baxır.

Hörümçəyin gözlərinin ikisi başın ortasından irəli uzanmışdır. Bu iki böyük göz, yuvaların içində sağa-sola və yuxarı-aşağı hərəkət edə bilər. Ultrabənövşəyi dalğalarına həssas dörd mərtəbəli retina sayəsində yüksək dəqiqlikdə təsvir əldə edilir.

Başın yanındakı digər dörd göz ətrafdakı hər hərəkəti fərqiñə varə bilərsiniz. Bu sayədə, heyvan, arxasındakı ov və ya düşməni də rahatlıqla diaqnoz edə bilər.

National Geographic, sentyabr 1991

s.55

Şəkildəki üç böcəkdən yalnız yanlarda olan ikisi qarışqa, ortadakı isə sıçrayan hörümçəkdir. Aralarındakı fərq hörümçəklərin qarışqalardan bir cüt çox ayaqlarının olmasıdır.

s.56

Sıçrayan hörümçəklərin qarışqa təqlidləri o qədər mükəmməldir ki, bəzən başqa cins sıçrayan hörümçəklər belə onları həqiqətən qarışqa zənn edib ovlamağa çalışır.

Hörümçəklər rənglərini istifadə edərək də kamuflyaj edərlər. Bu sıçrayan hörümçək növü zəminlə eyni rəng və naxışlarla yaradılmışdır. Rəngi səbəbiylə özünü fərq edə bilməyən güvənin yanına qədər gəlməsini gözləyər və üzərinə atlayar.

s.57

MƏNGƏNƏ KİMİ ÇƏNƏ

Mopsus Mormon adlı bu sıçrayan hörümçək, özündən 5 qat böyüklükdəki bir ovu rahatlıqla tuta bilər. (Solda) Çünki çox güclü və böyük çənələri vardır. Hörümçək olduqca iri olan qara çənəsini ovlanmadığı zaman ağızının içinə qatlayar, bu sayədə rahat hərəkət edə bilər. Mopsus güclü çənəsi sayəsində siçanlara, hətta ilanlara belə baş edə bilən hörümçəklərdəndir.

Yeni Zelandiyada yaşayan bu sıçrayan hörümçək yastı bədəni sayəsində yarpaqların arasında asanlıqla özünü kamuflyaj edir. (aşağıda)

Portia digər sıçrayan hörümçəklərdən iki xüsusiyyəti ilə ayrılır. Bunlardan ilki; tor hörməsi, ikincisi isə bir canavarı xatırladan qorxunc görünüşü. Bu xarici görünüş hörümçəyə, düşmənlərinə qarşı üstünlük təmin edər. (Sağda)

s.59

Sıçrayan hörümçəklər bəzən bir-birlərini də ovlaya bilirlər. Maraqlı olan digər hörümçək növlərini təqlid edərək bunu etmələridir. Digər sıçrayan hörümçəklərin yuvalarına sızıb onların balalarını yeyən Phyaces comosus bu işi edərkən usta bir pandomimci kimi rol oynayır. (Yuxarıda və yanda) Bundan başqa Phyacesin bədənini son dərəcə qalın tüklərlə örtülüdür. Bu da ona yaxşı müdafiə etmə imkanı təmin edər. Phyaceslər başqaları ilə anlaşılmazlığa düşdükləri zamanlarda ayaqlarını qaldıraraq bədənlərinin altındakı son dərəcə parlaq tükləri göstərərək qarşısındakını ürkməyə çalışırlar. Bu hörümçək növü sahib olduğu bütün xüsusiyyətləri verən Allahdır. Allah nümunəsiz yaradandır. Hər cür yaratmağı biləndir.

s.60

Güclü ayaqları və yırtıcı çənəsi Mopsus mormonun özündən böyük ovları belə rahatlıqla tuta bilməni təmin edən xüsusiyyətlərindəndir. Şəkildəki hörümçək, özündən olduqca böyük olan cırcırma böcəyinin ən zəif yeri olan boynuna atlayaraq onu tutmağı bacarmışdır.

s.61

Sıçrayan hörümçəklər ov ovlayarkən son dərəcə müvəffəqiyyətlidirlər. Belə ki, böcəklər dünyasının ən yırtıcısı olaraq bilinən Mantisləri belə yaxalaya bilirlər. (Sağda yuxarıda) Əlbəttə arada onların da Mantisə ov olmaları mümkündür. (sağda aşağıda).

s.63

Mymarachne plataleoides hörümçəkləri uzun burunlarını bir qılınc kimi istifadə edərək həmcinsləriylə vuruşurlar. Bir hücumla qarşılaşdıqlarında burunları ikiye ayrılaraq zəhərli dişləri ortaya çıxar.

s.64

Hər bala hörümçək doğular doğulmaz tor hazırlaya bilmə qabiliyyətinə malikdir. Çünki tor çıxarmasını təmin edəcək bədən quruluşu, toru necə hörəcəyinə dair məlumat və qabiliyyətlə birlikdə yaradılmışdır.

s.65

Sıçrayan hörümçək balalarını qoruya bilmək üçün bir müddət kürəyində daşıyır.

s.69

"Qurd hörümçəyi" yumurtaları üçün bənzərsiz barama hazırlayar. Bu barama sərt səthlərdə yumurtaları xarici təhlükələrdən qoruyur. Yumşaq ipəklə örtülü daxili səth isə

maksimum rahatlıq təmin edir. Hörumçək yumurtalarını kisənin təpəsindəki dəlikdən içəri buraxır. (Yuxarıda) Daha sonra bu dəliyi də bağlayar və yumurtalar mükəmməl zirehə sahib olurlar. Oklahomada yaşayan bir cins isə özü üçün qundaqlar hazırlayar. Bir yarpaq tapıb toruna daşıyar. Bu yarpağı bükərək uclarını ifraz etdiyi xüsusi ipəklə bir-birinə bağlayar. (Yanda) Yuvanın rahatlığını təmin etmək üçün, daxili divarını da ipəklə örtər.

s.70

Ptocasius, iki yarpağı birləşdirərək özünə yuva quran hörumçək növüdür. Yarpaqları birləşdirmək üçün ipəyini yapışdırıcı olaraq istifadə edir. Bu yuva ona həm ovlanma, həm də gecələri güvənli şəkildə gizlənmə imkanı verir.

s.71

Hörumçəklərin təsadüfən ortaya çıxmış ola bilməyəcəklərini anlamaq üçün yalnız ifrazat bezlərinin quruluşunu araşdırmaq kafi olacaq. Bu şəkillər tropik hörumçək olan Madaqaskar hörumçəyinin (*Nephila Madagascariensis*) sağ tərəfindəki ifrazat bezləri göstərilmişdir. Sol tərəfdə də eyni şəkildə ifrazat bezləri yer almaqdadır. Şüşə ifrazat bezləri (1 və 2) hörumçəyin tor üstündə gedərkən ayaq basdığı, ayrıca yerə enərkən və təkrar yuxarı çıxarkən istifadə etdiyi quru yapışma ipəyini istehsal edir. Yapışqan ipək, başqa ifrazat bezi (3) tərəfindən istehsal olunur.

Bu təməl iplik, yapışqan ifrazat bezləri (4 və 5) tərəfindən bağlanacaqdır. 6. ifrazat bezi isə quru ipliği bir səthə tutdurmaq üçün lazımlı olan yapışqanı istehsal edir. 7. bez isə tutulan ovu sırmalamaq üçün istifadə ediləcək olan bir çox incə ipliğin xammaldan etməyə imkan verir. 8. ifrazat bezi yumurta kisəsi üçün lazımlı ipəyi istehsal edir. 9, 10 və 11-ci şəkillər arxa, orta və ön iplik məməciklərini göstərməkdədir. Hörumçəklər ipəyini bu cür qüsursuz sistem sayəsində ifraz etməkdədir. Funksiyaları, strukturları bir-birindən fərqli olan bu sistemin təsadüflərlə ortaya çıxma bilməyəcəyi açıqdır. Hörumçəklər bu sistemlə birlikdə üstün güc sahibi olan Allah tərəfindən yaradılmışlar.

s.72

İPLİKÇİLƏR MIKROSKOP ALTINDA ...

Soldakı ilk illüstrasiya *Ecriballate* adlı hörumçəyin tutma ipəyinin 100 dəfə böyüdülmüş halı görülməkdədir. İpliği yapışqanlıq xüsusiyyətini qazandıran maye örtmə maddəsi isə şəkildə damlacıqlar halında görünür. 300 dəfə böyüdülmüş ikinci şəkildə, damlaların içində kabel yumağı kimi diyirlənmiş liflər görünür. Hər bir damlacıqdakı səth gərginliyi, liflər bir yerə gətirib büzüşdürərək bir növ dolamaçarx sistemi yaradır. Dartınma vəziyyətində bu yumaq formalı dolamaçarx sistemi boşalır və iplik çox böyük miqdarlarda əsnəyə bilir.

200 dəfə böyüdülmüş sağdakı şəkildən aydın olacağı kimi, *Ecriballe*te hörumçəyinin quru ipliği yüzlərlə mikro quru ipəyin bir yerə gəlməsiylə meydana gəlmişdir. Bu ipəklər hər hansı maye ilə örtünmədikləri halda yapışqandırlar. Bu yapışqanlıq hörumçəyin ipəyi ifraz edərkən etdiyi darəmə əməliyyatı sayəsində reallaşar. Ayaqlardakı xüsusi daraqlar ilə edilən darəmə əməliyyatı iplikləri yaxşıca qabardır. Ancaq 1.000 dəfə böyüdülmüş şəkildə müşahidə edilə bilən bu qabarıqlıq və yaradılan elektrostatik təsir, ipliği tutma xüsusiyyətini qazandırır. Bu qüsursuz

xüsusiyyətlərin təkamülçülərin iddia etdikləri kimi təsadüflər nəticəsində meydana gəlməsi mümkün deyil. Allah, hörümçəyi bu möhtəşəm sistemlə birlikdə yaratmışdır.

s.73

YUMURTA KƏSƏCİYİNİN XARİCİ İPƏYİ

TOPLAYICI BEZ

SİLİNDİRİK BEZ

QUYRUQVARI BEZ

KİÇİK LAMPAVARI BEZ

ARMUDABƏNZƏR BEZ

TUAN SPİRALİN TƏMƏL İPLİKLƏRİ

ASİNİFORM BEZİ

BÖYÜK LAMPAVARI BEZ

MAYE ÇƏKİLMİŞ

STRUKTUR İPƏYİ

ÇƏKƏN XƏTT

YUMURTA KİSƏSİNİN İÇİNDƏKİ YUMŞAQ İPƏK

KÖMƏKÇİ SPİRAL

BAĞLANTI VƏ ƏLAVƏLƏR ÜÇÜN YAPIŞQAN MADDƏ

Hər hörümçək, fərqli funksiyalar üçün fərqli xüsusiyyətlərə sahib ipliklər istehsal edir. Diatematus adlı hörümçək, fərqli amin turşusu kompozisiyalarına sahib ipliklər istifadə edən hörümçəklərdəndir. Bu hörümçək qarnındaki ifrazat bezlərini istifadə edərək yeddi fərqli tipdə ipək istehsal edə bilər. Poladdan daha möhkəm, kauçukdan daha elastik, dünyanın ən mükəmməl vəsaiti olan ipliklər, bir hörümçəyin gövdəsində çıxarılmaktadır. Bu Allahın sənətidir. Allah hər şeyi qüsursuz yaradan, hər cür yaratmadan xəbərdar olandır.

s.74

Yumurta qozasının xarici üzü üçün yırtılmağa dayanıqlı ipək.

Tutma torunu meydana gətirən cüt tor üçün elastik yapışqan ipək.

Hörümçəyin üzərində hərəkət etdiyi daha az elastik olan yardım spiralındaki ipək.

Torun əsl quruluşunu meydana gətirən daha az elastik və sərt ipək.

Yumurta qozasının xarici üzü üçün yırtılmağa dayanıqlı ipək.

Yumurtalarını və ovunu sarıdığı yumşaq ipək.

Hər hörümçək növünün torunu hörmə və istifadə etmə şəkli fərqlidir. Ancaq hamısı eyni mükəmməl iplik çıxarma mexanizminə malikdir. Allah hörümçəklərin hər tərəfdən qüsursuz sistem yaratmışdır.

s.78

4 MİKRON

100 NANOMETR

20 NANOMETR

ÇELİKDƏN SAĞLAM İPLİK

Hörümçək ipəyi yaxından araşdırıldığı halda (a), nizamsız amin turşusu zəncirləri və bir sıra, düzölmüş kristallardan ibarət qarışıq quruluşda olduğu görülmüşdür (b və c). Hər bir kristal, "beta hörgülü yarpaqlar" olaraq adlandırılan akkordeon kimi bərk fərqli böyüklükdəki amin turşusu qruplarından meydana gəlmişdir (d). Bu quruluşun ətrafını əhatə edən sarmallar alfa-helix olaraq adlandırılır. Bunların bütölmüş dağınıq strukturları ipəyə elastiklik verir. İpək

çıxarıldıqdan sonra çölə çıxarkən sağda göstərilən (e) kəsmə qüvvələri helikslərə tətbiq olunar. Nəticə olaraq hidrogen bağları qırılar və beta hörgülü yarpaqlar yaranırlar.

(1 nanometr= 0.000000001 metr)

s.79

OKSİGEN

NİTROGEN

KARBON

HİDROGEN

AMİNO ASİT QRUPU

4 NANOMETR

KƏSMƏ QÜVVƏSİ

KƏSMƏ QÜVVƏSİ

0.7 NANOMETR

0.7 NANOMETR

s.81

Torları çox möhkəm olduğu üçün yerlilər Qızıl tor hörümçəyinin iplərini balıq ovlamaq üçün cilov olaraq istifadə edərlər. Qızıl tor hörümçəyi adını, çıxardığı qızıl sarısı ipliklərindən alır. Torun sarı rəngi çiçək axtaran arıları və böcəkləri aldaraq tələyə düşmələrini təmin edər.

s.83

Şəkildə ipək üzərində yaranan səth damlacıqları görülməkdədir.

s.95

Hörümçək torları hər tərəfli qüsursuz dizayna malikdir.

s.96

Liphia cinsi hörümçəklər nənə formalı torlar (altdakı ağ hissə) hörərlər. Tor yuxarıdan və aşağıdan ipliklərlə otlara tutdurulur. Üstdəki ipliklərə ilişən böcəklər torun içinə düşər. (Yuxarıda)

Bəzi üç ölçülü torlar qübbə forması quruluşdadır. Hörümçək bu kompleks quruluşa tutulan çox kiçik böcəyin belə qəti mövqeyini titrəşmələr sayəsində səhsiz olaraq təyin edər. (Yan səhifədə)

s.97

HÖRÜMÇƏK TORUNUN NECƏ HÖRÜR?

MIAGRAMMOPES (TROPİKAL HÖRÜMÇƏK)

1

2

HYPTIOTES (ÜÇBUCAQ AĞ HÖRÜMÇƏK)

SCOLODERUS (NƏRDİVAN AĞ HÖRÜMÇƏK)

3

4

THERIDION (DARAK AYAQLI HÖRÜMÇƏK)

STEGODYPHUS (YUMRU BAŞLI HÖRÜMÇƏK)

ARANEUS DIADEMATUS (XAÇLI BAĞÇA HÖRÜMÇƏYİ)

5

6

ULOBORUS (TÜKLÜ AYAQLI HÖRÜMÇƏK)

7

8

DINOPIS (TOR ATAN HÖRÜMÇƏK)

AGELENA (QAPI TƏLƏLİ HÖRÜMÇƏK)

THERIDIOSOMA

MASTOPHORA (BOLAS HÖRÜMÇƏYİ)

MERIENE

DICIYNA

LATRODECTUS (QARADUL HÖRÜMÇƏYİ)

s.100

Quşların torlarını parçalamasını maneə törətmək üçün hörümçəklər torlarına üstdəkinə bənzər ziqzaq şəkillər edərlər.

s.101

Münhen Olimpiya Stadionunun tavanı, hörümçəyin torundan ilham alınaraq edilmişdir. Beləcə tavandakı müxtəlif gərginliklər bərabər olaraq paylanmışdır.

s.103

Şirin su hörümçəyinin torundan ilham alınaraq hazırlanan dənizaltı kəndi layihəsi. Hörümçəyin su keçirməz toru, böcəyin həyatını davam etdirməsi üçün lazım olan hava və qıdanı də içində daşımaqdadır. Dənizaltı evlərində torun yerinə şüşənin istifadə edilməsi düşünülmüşdür. (Solda)

Çiy hörümçəyinin torunu inşa edərkən istifadə etdiyi texnikadan ilham alınaraq hazırlanan Münihdəki çardaq formalı quş qəfəsləri. (Yuxarıda)

s.106

Bir hörümçəyin yuxarıdakına bənzər tor hazırlaya bilməsi üçün; bədənində bir toxuma fabriki kimi çalışan daraqların, kimyəvi maddələr istehsal edən laboratoriyası və daha bir çox

kompleks orqanın var olması lazımdır. Bunların hamısına nöqsansız sahib olan hörümçəklər bütün bu xüsusiyyətləriylə tək başlarına təkamülün iddialarını çürüdən və Allahın qüsursuz yaratmasını sübut edən dəlillərdəndir.

s.107

Hörümçəklər torlarındakı titrəşmələrə qarşı çox həssasdırlar. Dişi qaradul hörümçəyi torundakı titrəşimlərin qaynağının tora ilişən bir ov yoxsa cütləşməyə gələn erkək olduğunu dərhal anlar.

s.108

Hörümçəyin həssas tüklərlə örtülü ayağının böyüdülmüş fotosəkili.

s.109

Torun, titrəşmələri çatdırma xüsusiyyətini ən yaxşı istifadə edən hörümçəklərdən biri də huni ağ hörümçək olaraq da bilinən meymun hörümçəyidir.

s.111

Tarantula bədəni erkən xəbərdarlıq sistemi kimi çalışan tüklərlə örtülüdür. Bu tüklərin qəbul etmə tutumu o qədər yüksəkdir ki, səslərin havada yol açdığı titrəşmələri belə qəbul edə bilir (yuxarıda).

Bu Tarantula gündüzləri yuxu tulumu formasında hördüyü torun içində yaşayar. Gecə olduğunda isə özünə kamuflyaj imkanı təmin edən torun içindən çıxaraq ovlanır (yanda).

s.112

Tarantulalar ildə bir dəfə qabıq dəyişdirərlər. İnkişaf edən bədənlərinə dar gələn qabıqlarından xilas olmaları lazımdır. Dar bir əlcəyi əldən çıxarmağa bənzəyən bu hadisə heyvanın bir neçə saatını alır. Qabıq dəyişməsi tamamlandığında Tarantula bütün sistemləriylə birlikdə yenilənmiş, köhnəsiylə eyni xüsusiyyətlərə sahib yeni qabığa sahib olur.

s.113

Tarantulalar ovlarını iflic edərək öldürürlər.

s.114

MÜDAFİƏ SİSTEMİ

Tarantulalar arxa ayaqlarına toxunub, mikroskopik tikanları olan tüklərini qaldıraraq özlərini qoruyarlar. Bu tüklər təcavüzkarın gözünə və ya dərisinə bir dəfə dəyəcək olursa aylarla davam edəcək yandıran qaşıntıya səbəb olacaq qədər təhlükəlidir.

ERKƏN XƏBƏRDARLIQ SİSTEMİ

Tarantula bədənindəki tüklər ən kiçik vibrasiya belə hiss edə biləcək quruluşdadır.

Bu sayədə Tarantula ətrafında olan bitən hər şeydən bütün detaliyla xəbərdar olur. Bu xəbərdarlıq sistemi son dərəcə əhəmiyyətlidir, çünki demək olar ki kor olan Tarantula xarici dünyanı ancaq bu şəkildə qəbul edə bilər.

s.115

ZƏHƏRLİ MESAJ

Tarantula zəhəri dişlərinin kökündəki kisələrdə istehsal edilir. Lazım olduğu zamanda dişlərin içindəki kanallar vasitəsilə zəhər çölə axıdılır. Bu güclü zəhər sayəsində quş, kərtənkələ, dovşan kimi heyvanları belə öldürürlər.

ÇOXALMA SİSTEMİ

Erkək tarantulanın başında bir cüt xüsusi pəncə vardır. Tarantula çıxardığı spermaları bu pəncələr köməyiylə dişisinin çoxalma orqanına yerləşdirər.

BALACA PIŞİK AYAQLARI

Tarantulalar ayaqlarında bir tük yumağı ilə qorunmuş, son dərəcə kəskin və ucları iti pəncələr yer alır. Bir pişikdəki kimi ayağın içinə girib çıxma bilən pəncələr hörümçəyin düz və dik sahələrdə belə rahatlıqla hərəkət etməsinə imkan verir. Ayaqlar eyni zamanda suyun üzərində getməyi təmin edən xüsusi şarcıqlara da sahibdirlər.

National Geographic, sentyabr 1996, Vol.190, No.3, s.106-107

s.116

hörümçəyin qısqacları

Hörümçəklər uzun aclıq dövrlərinə qarşı son dərəcə dayanıqlıdırlar. Məsələn qurd hörümçəyinin 305 günə yaxınlaşan ömrü vardır. Bunun 208 gününü heç bir şey yemədən keçirə bilər. Bu uzun aclıq dövrünə, maddələr mübadiləsini 1/40-a qədər salaraq dayanır. Bu dövrün ardından ovlanan hörümçəyin bədən çəkisi iki qatına çıxma bilər. Bu, gövdələrinin həddindən artıq genişlənməyə uyğun quruluşda yaradılmış olması sayəsində reallaşar.

s.118

Su hörümçəkləri ayaqlarındakı xüsusi su keçirməz quruluş sayəsində su üzərini tor kimi istifadə edərək ovlanırlar. Hər canlı Allah tərəfindən ehtiyacı olan xüsusiyyətlərlə birlikdə yaradılmışdır.

s.128

Çarlz Darvinin özü belə nəzəriyyəsinin içində olduğu çətinlikləri etiraf etmişdir.

s.130

Luis Paster, təkamül nəzəriyyəsinin əsası olan "cansız maddə canlılıq meydana gətirə bilər" iddiasını etdiyi təcrübələrlə etibarsız etdi.

s.131

Aleksandr Oparinin həyatın mənşəyinə təkamülçü şərh gətirmək üçün icra etdiyi səylər böyük uğursuzluqla nəticələndi.

s.132

Ən son təkamülçü qaynaqların da qəbul etdiyi kimi, həyatın mənşəyi, hələ təkamül nəzəriyyəsi üçün böyük açmazdır.

s.134

Təbii seleksiya görə, güclü olan və yaşadığı ətraf mühitə uyğunlaşma təmin edə bilən canlılar həyatda qalar, digərləri isə yox olurlar. Təkamülçülər isə təbii seleksiyanın canlıları təkamülləşdirdiyinə, yeni növlər meydana gətirdiyini irəli sürürlər. Halbuki təbii seleksiyanın belə nəticəsi yoxdur və bu iddianı təsdiqləyən tək bir dəlil də yoxdur.

s.136

Göz

Antena

Ayaq

Təkamülçülər əsrin başından bəri ağcaqanadları mutasiyaya uğradaraq, faydalı mutasiya nümunəsi meydana gətirməyə çalışdılar. Ancaq on illər sürən bu səylərin nəticəsində əldə edilən tək nəticə, şikəst, xəstə və qüsurlu ağcaqanadlar oldu. Solda, normal ağcaqanadın başı və sağda mutasiyaya uğramış digər bir milçək.

s.137

Təkamül nəzəriyyəsi, canlı növlərinin yavaş dəyişikliklərlə bir-birlərindən təkamül keçirdiklərini iddia edir. Halbuki fosil qeydləri bu iddianı açıqca təkzib edir. Məsələn 530 milyon il əvvəl başlayan Kembri dövrədə, bir-birindən çox fərqli olan onlarla canlı növü bir anda ortaya çıxmışdır. Üstdəki şəkildə təsvir edilən bu canlılar çox kompleks strukturlara sahibdirlər. Geoloji dildə "Kembri partlaması" olaraq qeyd olunan bu həqiqət, yaradılışın açıq dəlilidir.

s.139

410 milyon illik Coelacanth fosili (yuxarıda) və bu balığın günümüzdəki halı (solda)

Fosil qeydləri təkamül nəzəriyyəsinin qarşısında çox böyük maneədir. Çünki bu qeydlər, canlı növlərinin aralarında heç bir təkamül keçid forması olmadan, bir anda və əksiksiz quruluşları ilə ortaya çıxdıklarını göstərir. Bu həqiqi növlərin ayrı-ayrı yaradıldıklarının ispatlarından biridir.

s.140

TƏKAMÜLÇÜLƏRDƏN SAXTA MASKALAR

İnsanın təkamülü nağılını dəstəkləyən heç bir fosil qalığı yoxdur. Əksinə, fosil qeydləri insanlar ilə meymunlar arasında keçilməz sərhəd olduğunu göstərməkdədir. Bu həqiqət qarşısında təkamülçülər, həqiqətdən kənar bəzi şəkil və maketlərə ümid bağlamışlar. Fosil qalıqları üzərinə istədikləri maskaları keçirər və xəyali yarı meymun-yarı insan üzler meydana gətirərlər.

s.142

Təkamül tərəfdarı qəzet və jurnallarda çıxan xəbərlərdə yandakinə bənzər xəyali "ibtidai" insanların şəkilləri tez-tez istifadə edilir. Bu xəyali şəkillərə əsaslanaraq yaradılan xəbərlərdəki tək qaynaq, yazan şəxslərin xəyal gücüdür. Ancaq təkamül elm qarşısında o qədər çox məğlubiyyət almışdır ki, artıq elmi jurnallarda təkamüllə əlaqədar xəbərlərə daha az rast gəlmək mümkündür.

SAXTA

s.145

Gözü və qulağı, kamera və səs qeyd cihazları ilə müqayisə edəndə bu orqanlarımızın texnologiya məhsullarından daha çox kompleks, müvəffəqiyyətli və qüsursuz layihələrə sahib olduqlarını görürük.

s.150

Qədim zamanlarda timsaha tapan insanların inancları nə dərəcə qəribə və ağıl almazsa indiki vaxtda darvinistlərin inancları da eyni dərəcədə ağıl almazdır. Darvinistlər təsadüfləri və cansız, şüursuz atomları yaradıcı güc olaraq qəbul edərlər, hətta bu inanca bir dinə bağlanar kimi bağlanarlar.

Bəzi insanlar bu kitabı gördüklərində, kitabın mövzusunun onları çox maraqlandırmadığını düşünə bilərlər. Öz-özlərinə, kiçik bir böcək haqqında yazılmış kitabın, həm onlara çox şey ifadə etməyəcəyini, həm də içində olduqları "böyük temp" səbəbiylə bu cür kitaba ayıracaq zamanları olmadığını söyləyə bilərlər.

Buna qarşı, eyni kəslər, bəlkə də iqtisadiyyatla ya da siyasətlə əlaqədar araşdırma kitabını ya da bir romanı daha cazibədar və daha "faydalı" görə bilərlər. Ya da "həyatda müvəffəqiyyətli olma sənəti" növündən kitabların onlara daha çox faydalı olacağını düşünərlər.

Halbuki həqiqət bu ki, hal-hazırda əlinizdə tutduğunuz kitab onu oxuyan şəxslərə, indiyə qədər oxuduğunuz bir çox kitabdan daha çox "faydalı" olacaq, ona daha çox qatqı təmin edəcək. Çünki bu kitab, hörümçək deyilən kiçik heyvanın xüsusiyyətlərini sadalamaq üçün yazılmış biologiya kitabı deyil. Kitab, kiçik bir canlı olan hörümçəyi mövzu edər lakin yönəltdiyi gerçək və verdiyi mesaj çox böyükdür. Çünki hörümçək mövzusu, bir böcək cinsi haqqında kitab yazmış olmaq üçün deyil, daha çox böyük və həyati həqiqətə işarə etmək üçün ələ alınmışdır.

Bir açar kimi... Açar tək başına əhəmiyyətsiz kimi görünən alətdir. Onu daha əvvəl heç açar görməmiş, açar ilə kilid arasındakı əlaqədən xəbəri olmayan bir insana versəniz, əlindəki şeyi mənasız və işə yaramaz metal parçası olaraq görəcəkdir. Halbuki bəzən bir açar, açdığı kilidin arxasındakı şeyə görə, dünyanın ən əhəmiyyətli şeylərdən biri ola bilər.

Bu kitab da, hörümçəyi tək başına mövzu olaraq ələ almaq məqsədi ilə deyil, onu bir "açar" olaraq istifadə etmək üçün yazılmışdır. Bu açarın açdığı kilidin arxasındakı gerçək isə, bir insan üçün bütün həyatı boyunca qarşılaşa biləcəyi ən böyük həqiqətdir.

Həqiqət budur; insan və içində yaşadığı kainat, ən incə nöqtəsinə qədər Allah tərəfindən yaradılmışdır və Onun varlığını göstərmək, Onu ucaltmaq üçün vardılar. Bundan ötəri də, bu kainatın içindən çəkilib alınacaq tək bir parça, məsələn tək bir bitki ya da tək bir heyvan haqqında düşünmək, insanı bütün bir kainatın mənasını qavramağa yaxınlaşdıra bilər. Tək bir canlı, kainatın mənasını qavramağa yarayan bir "açar" ola bilər.

Hörümçəklərin çox az kimsə tərəfindən bilinən təəccüblü və heyranlıq verici xüsusiyyətlərini izah edən və bunu edərkən həmişə "necə" və "nə üçün" suallarını soruşan kitab, bu məqsəd üçün yazılmışdır. Və sırf bu məqsəd səbəbiylə də, indiyə qədər oxuduğunuz bir çox kitabdan daha əhəmiyyətlidir.

MÜƏLLİF HAQQINDA: Harun Yəhya təxəllüsünü istifadə edən Adnan Oktar, 1956-cı ildə Ankarada anadan olub. 1980-ci illərdən bu yana, imanı, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırladı. Bunların yanında, yazarın təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının etibarsızlığını və

darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Yazarın bütün əsərlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin çürük əsaslarını və batil tətbiqlərini gözlər önünə gətirməkdir. Necə ki, yazarın bu günə qədər 76 ayrı dilə tərcümə edilən 300-ü aşan əsəri, dünya səviyyəsində geniş oxucu kütləsi tərəfindən təqib edilməkdədir.

Harun Yəhya külliyyatı, Allahın izni ilə 21-ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüzur və sülhə, doğruluq və ədalətə, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaqdır.